

MEESTERSCHAP IN HET DAMMEN

JEAN PIERRE DUBOIS

Fédération Française de Jeu de Dames

LYON 2005

2de editie

Herzien en verbeterd door de
auteur in 2012

Uitgegeven met de steun van Damier Lyonnais
en la Ligue Rhône-Alpes de Jeu de Dames

Wil jij een meester in het dammen worden? Indien ja, dan is dit boek iets voor jou. Ieder van ons denkt dat we weten hoe we het damspel moeten spelen, maar heel weinig mensen kennen de echte regels van het spel en hoe ze hiervan kunnen profiteren. Met dit boek ontdek je stapsgewijs, vertrekkend van de spelregels, hoe je het spel onder de knie krijgt. Praktische voorbeelden laten zien hoe u kunt profiteren van de fouten van uw tegenstander en hoe u uw spel zo effectief mogelijk kunt organiseren. De talrijke illustratiediagrammen, met hun uitleg, maken ze gemakkelijk te lezen.

De auteur : Jean-Pierre DUBOIS, Nationaal meester, was Frans kampioen in 1982, en finalist in het Wereldkampioenschap te Dakar in 1984. Na in competitie gespeeld te hebben tot 1985, wijdde hij zich vervolgens aan het onderwijzen van het spel en de ontwikkeling ervan binnen de Franse Damfederatie.

Voorwoord

Jean-Pierre Dubois, Frans kampioen in 1982, kampioen van Lyon en Villeurbanne, is hiermee niet aan zijn eerste werk toe; hij schreef al in 1988 "The Practice of Checkers" en ook in de strategische bundel "The Keller system" en "The Roozenburg system" in 1996. De redactionele en educatieve kwaliteiten ervan staan niet langer ter discussie en elke speler, of hij nu beginner of ervaren is, zal in dit werk iets vinden om van te genieten.

De aanpak van de auteur is inderdaad interessant: het helpt de lezer vooruitgang te boeken bij het ontdekken van het spel, in al zijn facetten.

Na het herinneren van de basisregels en de "4 gouden regels" in het eerste deel, legt hij verschillende principes uit (forcing, gambit, achtergebleven schijven, enz.) en geeft hij strategisch advies om het voordeel ten opzichte van je tegenstander te behalen door middel van praktische voorbeelden in deel 2. In het 3e deel vinden we een arsenaal aan opmerkelijke combinaties die je vaak tegenkomt zoals de coup Royal, coup Raphaël of coup Molimard, maar ook enkele uitzonderlijke combinaties van grootmeesters en wereldkampioenen als Tchizov, Virny of Roozenburg. Ten slotte presenteert Jean-Pierre Dubois in het 4e deel studies over de training van de halve hekstelling, de rechter laterale opsluiting of het klassieke systeem.

Het verhaal van het boek dat wij u vandaag mogen aanbieden is uniek. Het werk, geschreven in 1998, kon niet worden gepubliceerd vanwege het ontbreken van een uitgever. Jean-Pierre Dubois verliet de regio Lyon een paar jaar geleden, maar begin maart 2005 nam hij, na raadpleging van de website van Damier Lyonnais, contact met ons op en bood ons zijn manuscript aan zonder enige compensatie..

Ons eerste idee was om het op de clubwebsite te publiceren. Nadat we het hadden gelezen en enkele damvrienden hadden geraadpleegd, werden we gerustgesteld met de gedachte dat het zonde zou zijn geweest als een werk van deze kwaliteit wegens gebrek aan middelen niet gepubliceerd kon worden. Dit is de reden waarom de Damier Lyonnais en de Rhône-Alpes Liga hebben besloten de publicatie van het werk dat wij u aanbieden op dit 'beproefde' medium te promoten, terwijl ze van plan zijn het vervolgens voor iedereen beschikbaar te maken op de website van Damier Lyonnais op het adres : <http://damierlyonnais.free.fr> met vrije toegang.

Ik wens je veel leesplezier

*Richard Przewozniak
Vice-président du DL
Secrétaire de ligue RA*

Lyon, april 2005

INLEIDING

Dammen is een van de beroemdste bordspellen ter wereld. Het damspel, dat al sinds de oudheid in Egypte wordt beoefend, heeft zich door het hele land verspreid, op het ritme van invasies en de evolutie van beschavingen. De eenvoud van de regels en de soberheid van het materiaal heeft sterk bijgedragen aan de ontwikkeling ervan.

Het was echter pas aan het einde van de vorige eeuw dat federaties uit verschillende landen samenkwamen om een wereldfederatie te vormen. Tegenwoordig zijn er meer dan 80 aangesloten landen. De sterkste landen zijn de landen van de voormalige Sovjet-Unie, op de voet gevolgd door Nederland. De Afrikaanse landen en Frankrijk spelen ook een belangrijke rol in de internationale concurrentie, zonder aanspraak te maken op de hoogste titel.

Er worden regelmatig nationale en internationale wedstrijden georganiseerd. Een wereldkampioenschap bekroont elke vier jaar deze gebeurtenissen. In deze officiële competities duren de partijen vaak meer dan vier uur, en ze vinden plaats in extreme concentratie.

Dammen wordt gepresenteerd als een denkspel dat redeneren en rekenen combineert. Het redeneren maakt het mogelijk om het onderzoeksveld te verkleinen en het onderzoek te sturen. De berekening komt om de hypothesen die we hebben geconstrueerd te concretiseren.

Dammen lijkt eenvoudig omdat het bestaat uit homogene pionnen die bewegen op uniforme wijze. Achter deze façade gaan bepaalde vragen schuil die moeilijk te beantwoorden zijn. Hoe u bijvoorbeeld de beste zet bepaalt om te spelen in een gegeven positie? Of nog, hoe je de beginpositie kunt transformeren, perfect gelijk met twee blokken van twintig pionnen aan weerszijden, in een winnende situatie?

Om deze vragen te beantwoorden is dit boek opgedeeld in vier complementaire delen.

Het eerste deel is gewijd aan het ontdekken van het spel en vereist geen enkele voorkennis en het is opgesteld met talrijke illustratiediagrammen om gemakkelijk te lezen zonder de ondersteuning van een dambord. De spelregels worden daar eerst formeel gepresenteerd en vervolgens gedetailleerd, door te laten zien hoe we er voordeel uit kunnen halen. Het spel krijgt vervolgens zijn volle betekenis met de beschrijving van de vier gouden regels die de reflectie begeleiden tijdens de partijen.

In het tweede deel wordt de beheersing van het spel benaderd door een redeneermethode voor te stellen toepasbaar bij elke zet van een partij. We zullen dus zien hoe we voordeel kunnen halen uit de fouten van de tegenstander en hoe je je spel zo effectief mogelijk kunt organiseren.

Het derde deel is uitsluitend recreatief, met een presentatie van klassieke combinaties die we regelmatig tegenkomen en een selectie van de mooiste composities ontworpen door de sterkste spelers.

In het laatste deel wordt de techniek verfijnd door het beschrijven van de posities die we in de praktijk tegenkomen door uit te leggen hoe je ze het beste kunt exploiteren.

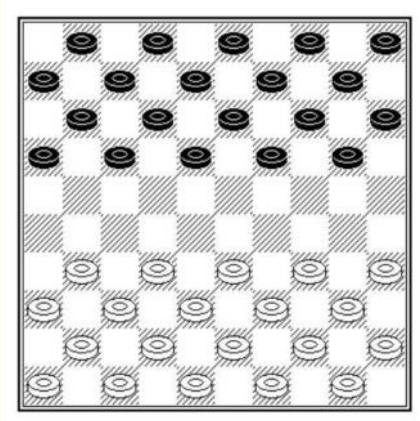
1ste deel :

De basiselementen om een partij goed te spelen

DE SPELREGELS

De regels van het internationale spel zijn in principe goed gekend, maar er bestaan talrijke varianten van het spel, in het bijzonder die welke worden beoefend op een schaakbord van 64 velden, en bepaalde verwarringsfactoren verdienen het te worden verwijderd.

HET DAMBORD

Het internationale damspel wordt gespeeld op een bord bestaande uit 100 velden alternatief licht en donker, verdeeld in 10 rijen en 10 kolommen.

Het dambordt wordt zo geplaatst zodat het onderste, linkse veld een donker veld is.

De beginstand bevat 20 witte schijven en 20 donkere schijven, op de donkere velden geplaatst zoals in het nevenstaande diagram.

De overeenkomst is dat het altijd wit is die een partij begint.

HET DOEL VAN HET SPEL

Elke speler doet om beurt een zet.

De partij is gewonnen als alle schijven van de tegenstander zijn geslagen, of geblokkeerd, of wanneer een speler opgeeft.

Bij het einde van de partij, wanneer geen van de spelers in staat is de partij te winnen, wordt de partij remise verklaard.

DE VERPLAATSING VAN EEN SCHIJF

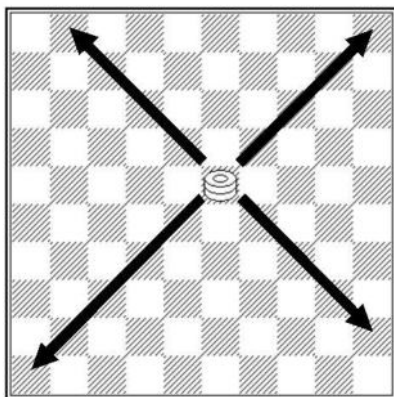
Een schijf verplaatst zich diagonaal, enkel naar voren, en één veld per zet.

Een aangeraakte schijf moet gespeeld worden. Wanneer men een schijf wilt centreren op zijn veld zonder te spelen, dient men zijn tegenstander op voorhand hiervan te verwittigen (door de heilige formule "j'adoube").

De PROMOTIE VAN SCHIJF NAAR DAM

Wanneer een schijf arriveert op een van de velden op de laatste rij van het kamp van de tegenstander, wordt deze door de tegenstander bedekt met een tweede schijf van dezelfde kleur, en wordt ze "dam".

De tegenstander is daarna aan zet.

DE VERPLAATSING VAN DE DAM

De dam heeft de mogelijkheid zich te naar achter en naar voren te verplaatsen in een rechte lijn, over alle opeenvolgende vrije velden van de diagonaal(en) die hij bezet.

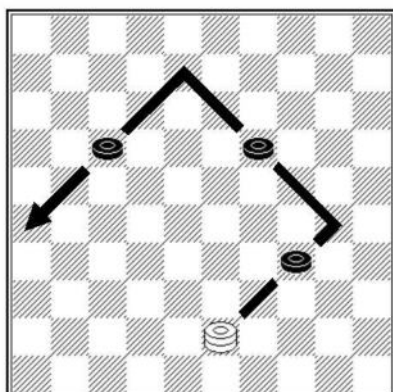
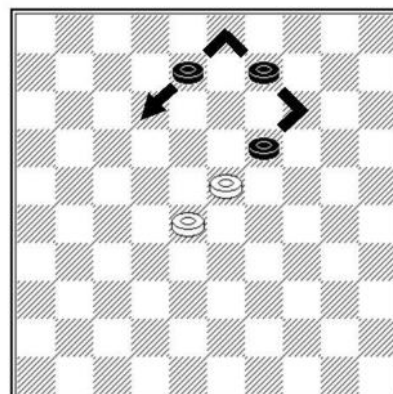
HET SLAAN VAN EEN SCHIJF

Wanneer een schijf in contact komt met een stuk van de tegenstander – schijf of dam – en het volgende veld is leeg, zal de schijf het lege veld bezetten terwijl de schijf van de tegenstander uit het spel wordt genomen. Deze operatie gaat door zolang zich dezelfde situatie voordoet.

Het nemen van meerdere schijven wordt een slagzet genoemd.

De geslagen schijven worden pas uit het spel genomen bij het einde van de slagzet.

Te noteren dat de schijf geen dam wordt tijdens de slag, hoewel deze de laatste rij van de tegenstander bereikte.

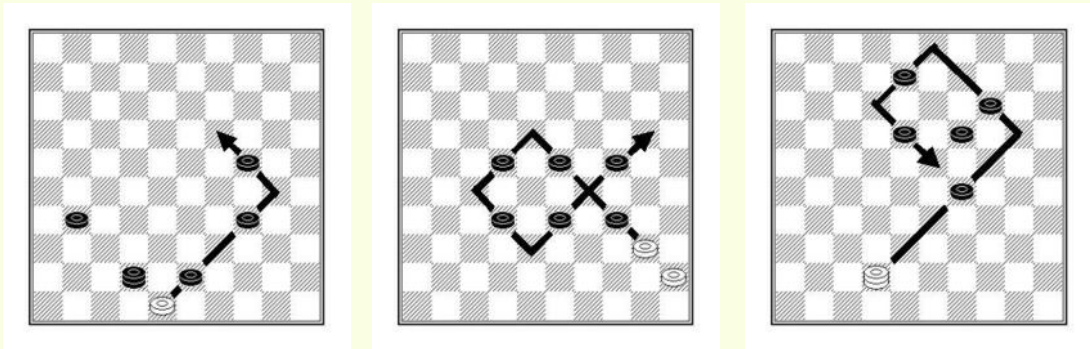

HET SLAAN VAN DE DAM

Het mechanisme van het slaan van de dam is identiek aan dat van een schijf, met de mogelijkheid op afstand te nemen en te stoppen meerdere velden na het laatst geslagen stuk.

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELS VOOR HET SLAAN VAN SCHIJVEN EN DAMMEN

- .. Slaan is verplicht
- .. Wanneer een tegenstander “verstrooid” vergeet te slaan, zijn er twee oplossingen mogelijk :
  - o De laatste zet van de tegenstander ongedaan maken en de regel toepassen
  - o De situatie zo laten en de partij verder zetten

Een oude regel genoemd “blazen” was een derde alternatief om de schijf uit het spel te halen die de slag moest uitvoeren. geslagen worden.

- .. Slaan wordt zowel voor als achterwaarts gedaan
- .. Men moet altijd het grootste aantal schijven slaan (diag. 1). Bij een gelijk aantal te slagen schijven is de speler vrij te kiezen.
- .. Het is mogelijk om meerdere malen te passeren langs een vrij veld tijdens een slag (diag.2).
- .. Het is niet toegelaten een tweede maal over een reeds geslagen schijf te gaan (diag. 3)
- .. De stukken mogen pas uit het spel worden verwijderd nadat de slag is afgerond en niet geleidelijk en naarmate er opeenvolgende slagen worden gemaakt.

DE NOTATIE

De gebruikte notatie voor de gespeelde schijven te omschrijven is extreem eenvoudig in zijn principe.

Het is sinds het einde van de 18e eeuw in alle werken van kracht en draagt de naam van de uitvinder, MANOURY.

1	2	3	4	5
6	7	8	9	10
11	12	13	14	15
16	17	18	19	20
21	22	23	24	25
26	27	28	29	30
31	32	33	34	35
36	37	38	39	40
41	42	43	44	45
46	47	48	49	50

Alle actieve velden zijn genummerd van 1 tot 50 en de schijven dragen de nummer van de velden die ze bezetten. De verplaatsingen worden beschreven aangevend het nummer van het startveld gevolgd door dit van het veld van aankomst.

De nummers worden gescheiden door het teken (-) voor gewone zetten en door (x) voor slagen. De zetten van zwart worden aangegeven tussen haakjes.

Bijvoorbeeld :

32-28 geeft aan dat het stuk (schijf of dam) geplaatst op veld **32** zich verplaatst naar veld **28**.

(18-23) geeft aan dat het zwarte stuk geplaatst op veld 18 zich verplaatst naar veld 23. De haakjes om aan te geven dat het een zet van zwart is worden enkel gebruikt in varianten.

32x23 geeft aan dat het stuk geplaatst op veld 32 eindigt op veld 23 na een slag. De tussenliggende velden worden niet aangegeven, enkel in uitzonderlijke gevallen.

Om gewoon te raken aan de notatie wordt aangeraden in het begin de velden van het bord te nummeren in de bovenhoek.

WOORDENLIJST EN CONVENTIONELE TEKENS

Aan zet zijn : moeten spelen.

Wit aan zet : aan wit om te spelen.

Stuk : beschrijft een schijf of een dam

Ruil : Ruilen van stukken waarbij het numeriek gelijk blijft.

Offer: provisoir weggeven van een of meer stukken

a.l. : afkorting van ad libitum betekenend "naar keuze".

! : om een sterke zet aan te geven.

? : om een zwakke zet aan te geven.

+ : om aan te geven dat de stand gewonnen is.

= : om aan te geven dat de stand remise is.

W+ : partij gewonnen door wit.

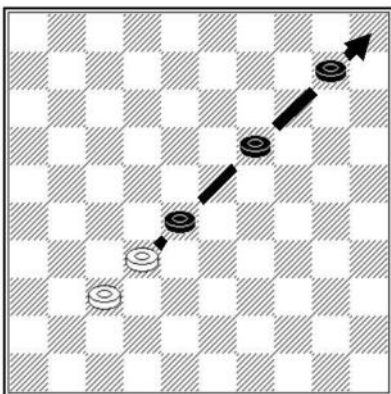
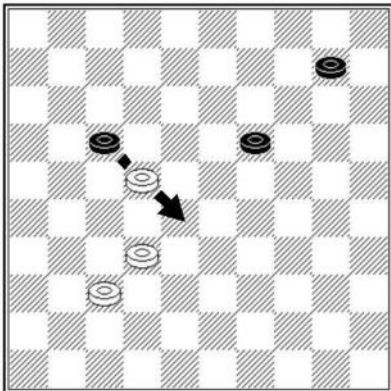
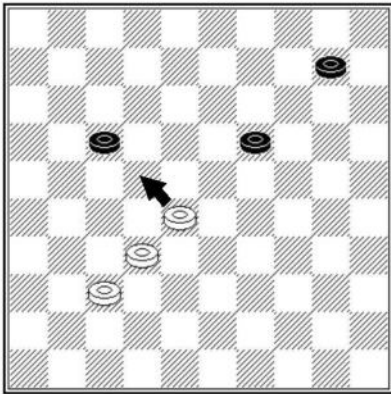
Z+ : partij gewonnen door zwart.

DE BIJZONDERE KENMERKEN VAN DE REGELS

Het damspel is anders dan elk ander spel : de diagonale beweging van de schijven en de regels met betrekking tot het slaan zijn uniek.

In dit hoofdstuk zullen we de regels belichten die kenmerkend zijn voor het internationale damspel en onderzoeken hoe we er het maximale uit kunnen halen.

HET VERPLICHTE SLAAN

Slaan is een fundamenteel element dat mogelijk maakt het spel op 3 niveaus te stimuleren :

Allereerst heeft een schijf, dankzij het opeenvolgend slaan van meerdere stukken van de tegenstander, de mogelijkheid om in één keer het hele schaakbord te overschrijden.

Vervolgens mag worden geanticipeerd en zodoende meerdere zetten achter elkaar worden gespeeld, zonder dat de tegenstander ook maar het minste initiatief heeft.

Ten slotte is het, vanuit strategisch oogpunt, de manier om je spel op te dringen door vervelende schijven van de tegenstander te verjagen en de goede velden over te nemen.

In het eerste diagram realiseren we ons dat wit de keuze heeft over zijn zetten. De beslissing om een pion aan te bieden is weloverwogen en loopt vooruit op de volgende twee diagrammen.

In het tweede diagram wordt zwart gedwongen de aangeboden schijf te slaan. Ze hebben geen ander alternatief.

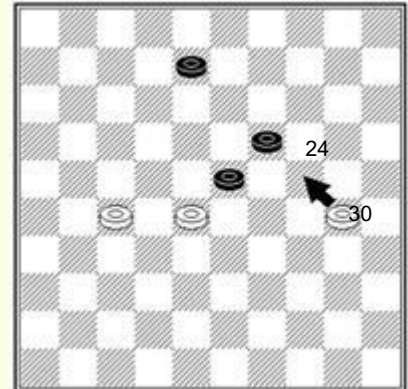
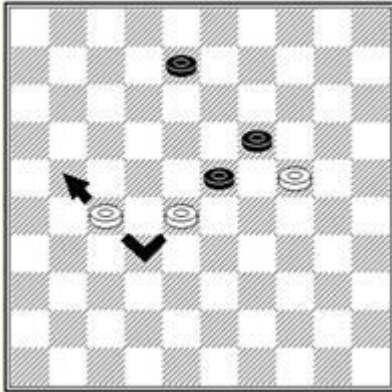
In het derde diagram slaat wit de 3 zwarte schijven zoals bedoeld en krijgt hij een dam.

De toepassing van deze regel wordt vooral verder ontwikkeld aan het begin van het tweede en derde deel.

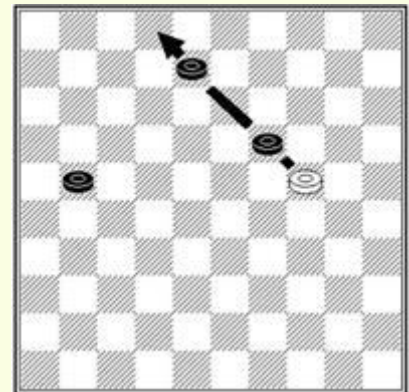
DE MEERSLAG

Dit is een zeer specifieke regel waardoor men verplicht is de slag te doen waarbij het grootste aantal stukken wordt geslagen, zonder rekening te houden met de waarde van de stukken (schijven of dammen).

In het voorbeeld van het eerste diagram is wit aan zet. Zwart valt 2 schijven aan. Wit reageert door te "plakken" met 30-24.

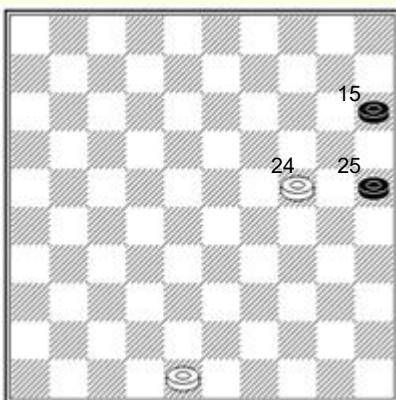
In het tweede diagram zien we dat alle witte schijven kunnen geslagen worden, maar de toepassing van de regel verplicht zwart de 2 schijven te slaan en niet de enkele.

In het derde diagram, de overblijvende witte schijf slaat twee zwarte schijven.

ACHTERUIT SLAAN

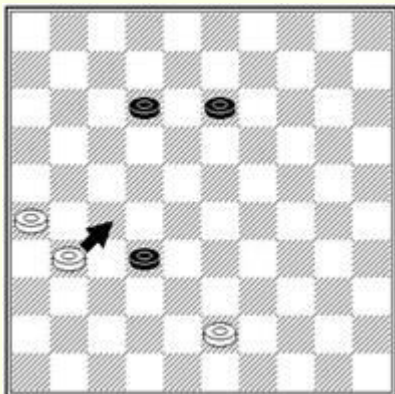
Het feit dat achteruit slaan mogelijk is verandert aanzienlijk de manier van spelen. De 3 volgende voorbeelden zijn totaal verschillend en laten elk voordeel zien van het achteruit slaan.

In het eerste diagram zien we het belang van schijf 24 die twee zwarte schijven in bedwang houdt.

Zonder het achteruit slaan zou de zwarte schijf 25 naar dam kunnen gaan.

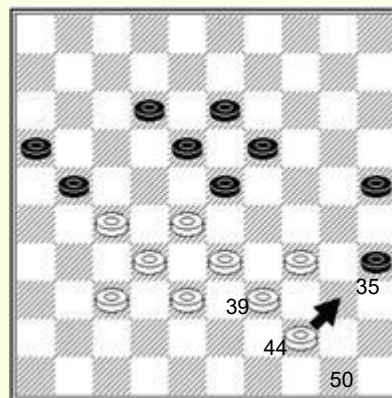
De mogelijkheid om achteruit te slaan is een van de redenen waarom het beter is om het centrum van het bord te bezetten in plaats van de randen. We zullen nog vaak de kans krijgen om op dit aspect van het spel terug te komen.

In dit twee diagram gebruikt wit het achteruit slaan om een combinatie te realiseren en drie zwarte schijven te slaan.

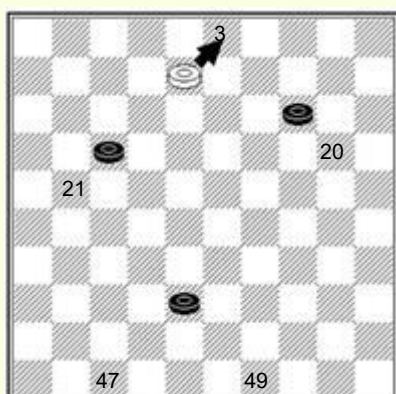
In dit laatste voorbeeld ruilt wit schijf 44 naar achter voor de zwarte schijf 35. De witte schijf 39 bevindt zich nu op veld 50, met de mogelijkheid om vrij langs de rechterkant van het bord te bewegen.

We zien dus dat de achterwaartse ruilen een manier bieden om ruimte te creëren als men vast zit.

DE KRACHT VAN DE DAM

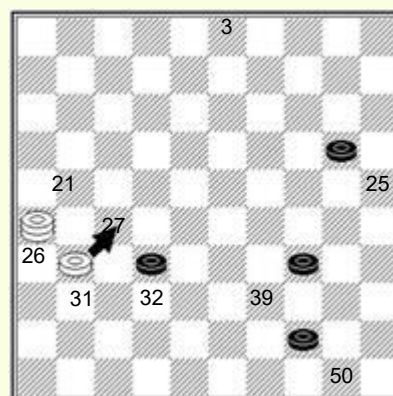
Het actiebereik van de dame is erg belangrijk. Ze heeft de mogelijkheid om pionnen op afstand aan te vallen. Het is gebruikelijk om te overwegen dat een dame tussen de 2 en 3 schijven waard is.

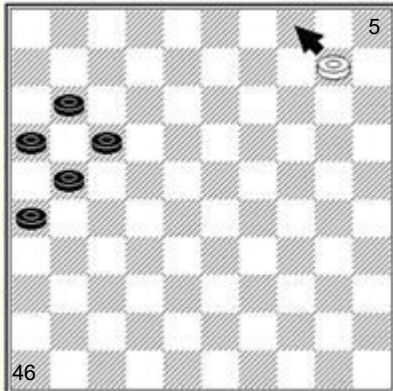

In het eerste diagram maakt wit dame op veld 3 en zwart heeft geen mogelijkheid om het slaan van 2 schijven, hetzij door 3x20x47, hetzij door 3x21x49, te voorkomen.

In het tweede diagram heeft zwart numeriek overwicht, en hij is bijna op dame. Ondanks dit kan wit winnen door alle schijven van de tegenstander te slaan met 31-27 (32x21) 26x50.

Om de vier zwarte schijven te slaan, gaat de witte dame achtereenvolgens over de velden 26-3-25-39 en 50.

Door dam te maken op veld 4 controleert wit de diagonaal 4-36.

Na bijvoorbeeld (17-22) 04x36 (21-27) 36x06 (26-31), speelt de witte dam 06-28 en neemt de controle over de lange lijn 5-46.

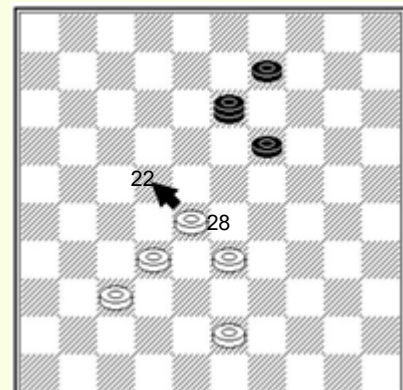
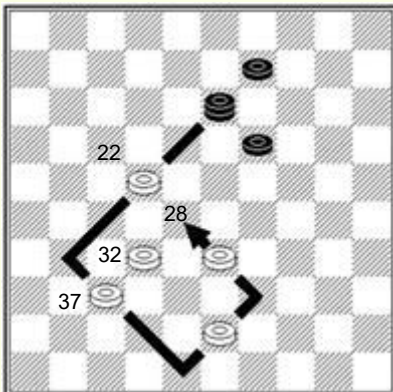
HET “EENHEID” SLAAN

De regel met betrekking tot het slaan specificeert de volgende 2 punten:

- Het is verboden nogmaals een reeds geslagen schijf te passeren.
- De stukken mogen pas van het bord worden genomen nadat de slag is uitgevoerd.

De toepassing van deze regel leidt tot het volgende vreemde scenario :

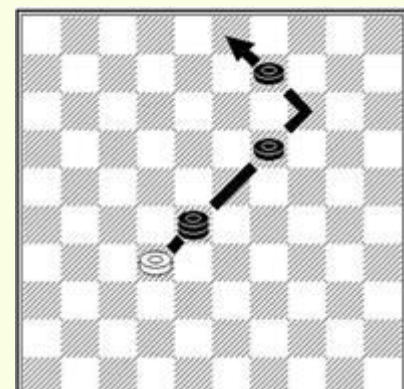
In het eerste diagram zet wit zwart op slag met 28-22

In het tweede diagram is de zwarte dam verplicht het grootst aantal stukken te slaan, zijnde 4 schijven. Meer nog hij is verplicht te stoppen op veld 28 omdat schijf 22 reeds geslagen werd.

Daar de schijven pas na de slag van het bord mogen genomen worden is het duidelijk dat schijf 37 het slaan van schijf 32 verhindert.

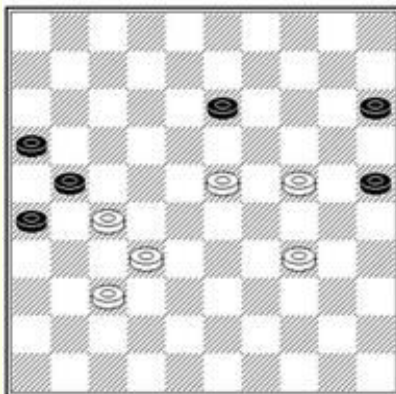
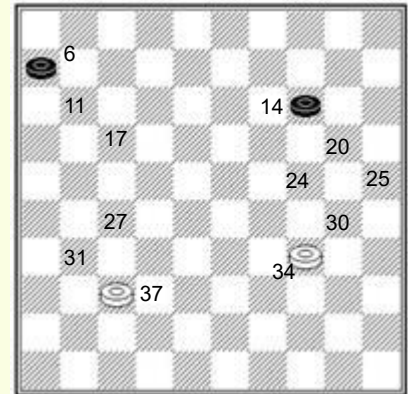
We komen nu bij de verrassende positie van het derde diagram waar de witte pion, die “in de lucht” hangt, de zwarte dam en de twee andere schijven slaat.

HET BLOKKEREN VAN SCHIJVEN

De bedoeling van het spel is vooral het blokkeren van de pionnen tegenstander. Dit kan helemaal aan het einde van het spel worden bereikt, zoals getoond in het eerste diagram.

Ervan uitgaande dat de zwart aan zet is, wordt hij totaal geblokkeerd na
(06-11) 37-31 (11-17) 31-27
(14-20) 34-30 (20-25) 30-24

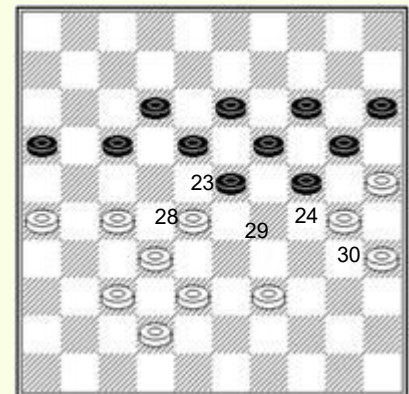

Het blokkeren van schijven is ook mogelijk aan het einde van het middenspel, zoals bijvoorbeeld weergegeven in dit tweede diagram.

Het is duidelijk dat de centrale positie van wit superieur is aan die van zwart. De schijven aan de rand zijn geïsoleerd en spelen geen rol.

In dit derde diagram is zwart geblokkeerd, maar dit keer maakt wit gebruik van blokkering en combinaties.

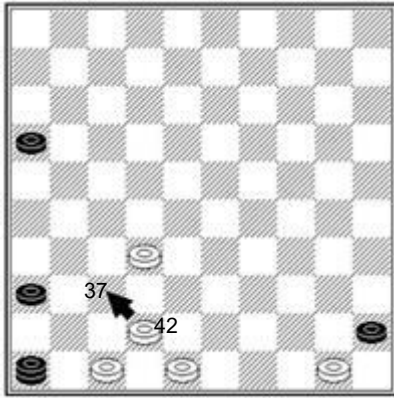
Dus, na (24-29) volgt 30-24 en na (23-29) volgt 28-23 enz.

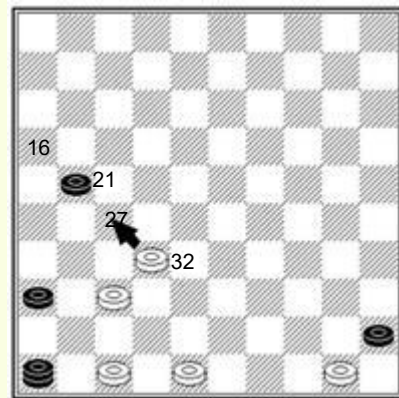

DE OPSLUITING

Het is mogelijk een partij te winnen door alle stukken van de tegenstander te blokkeren.

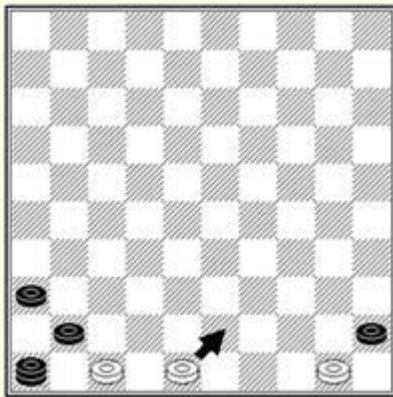

In het nevenstaande voorbeeld begint wit met 42-27 om de dam van zwart te blokkeren.

Zwart doet de enige speelbare zet, 16-21 en we bevinden ons in diagram 2.

Wit blokkeert nu de dam door 32-27 (gebruik makend van de regel van de meerslag).

We krijgen dus de positie van het derde diagram waarin wit wint door schijf 48 naar 42 of 43 te spelen. Zwart moet dan opgeven omdat hij aan zet is en geen speelbare zet meer heeft.

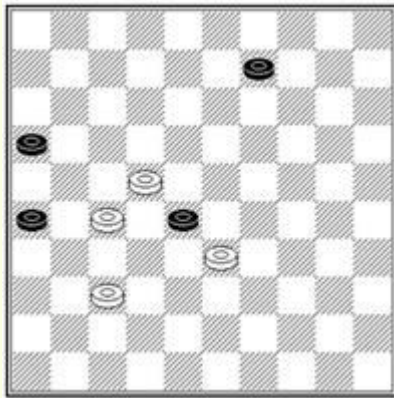
TOEPASSINGEN

Hier volgt nu een reeks diagrammen die de thema's bestrijken die we zojuist hebben onderzocht.

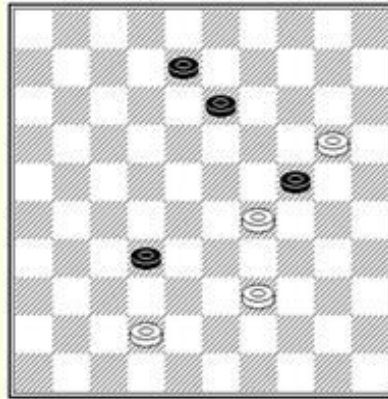
In elke positie is het wit die op een geforceerde manier voordeel bekommt, in de vorm van schijfwinst, een dam of partijwinst.

De oplossingen voor elk probleem zijn uniek en staan onderaan de pagina

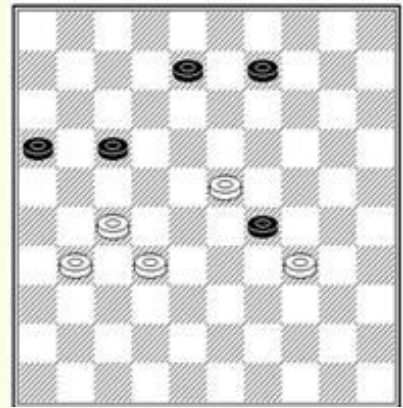
Wit speelt en wint in 2 zetten

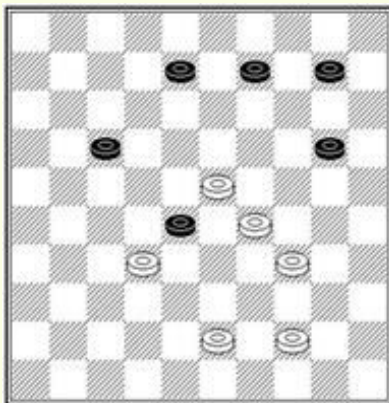
1

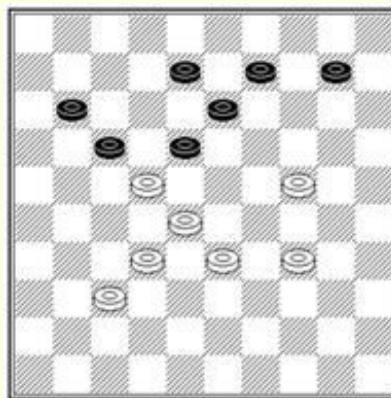
2

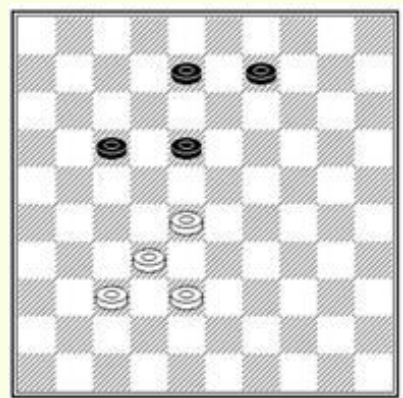
3

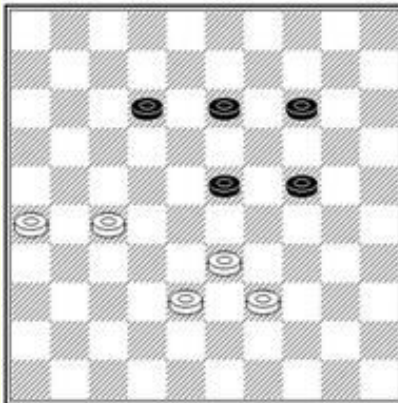
4

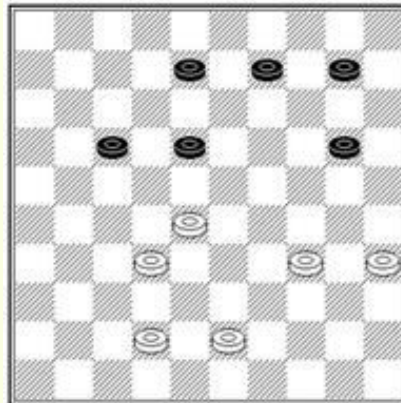
5

6

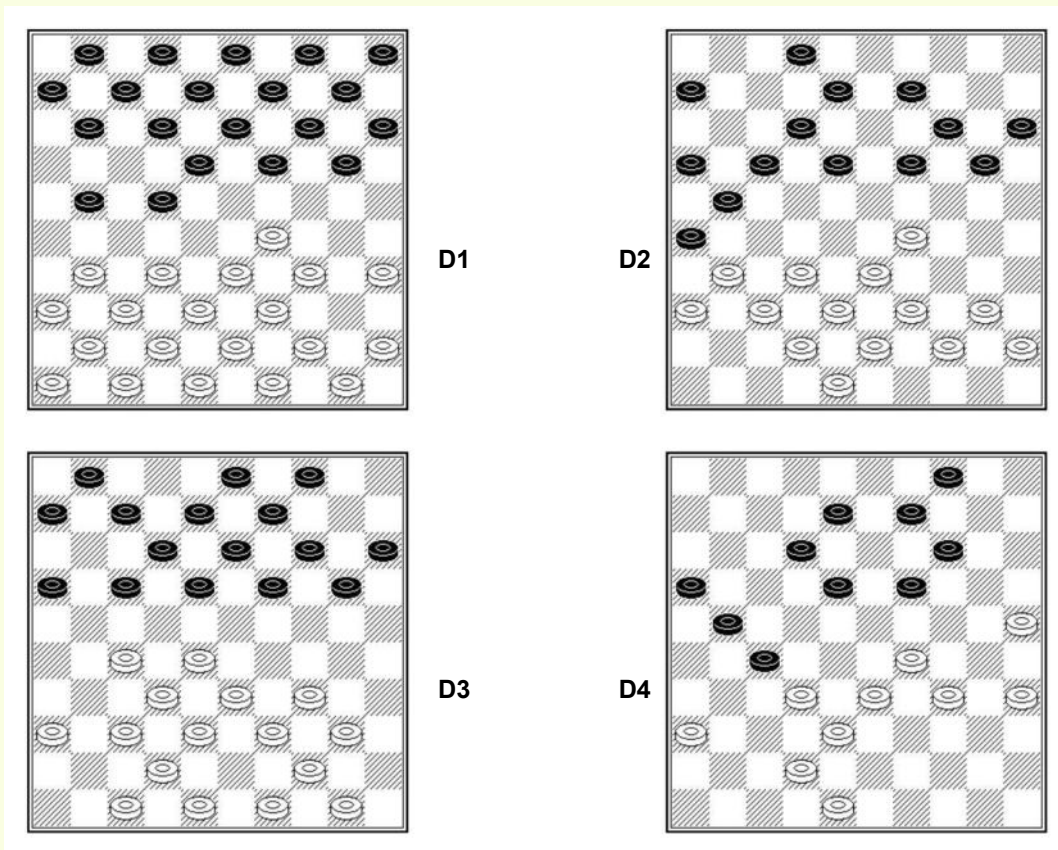
7

8

- Diagr. 1** : 27-21 (16x18) [meerslag 2 schijven] 33x04 +
Diagr. 2 : 42-38 (32x23) [meerslag 3 schijven] 20x09 +
Diagr. 3 : 27-21 (17x19) [meerslag 4 schijven] 34x12 +
Diagr. 4 : 29-24 (20x27) [meerslag 5 schijven] 23x05 +
Diagr. 5 : 28-23 (17x28) [meerslag 5 schijven] 32x05 +
Diagr. 6 : 28-22 (17x28) of (18x27) naar keuze 32x14 +
Diagr. 7 : 28-22 (17x30) [meerslag 5 schijven] 35x02 +
Diagr. 8 : 33-29 (23x21) [meerslag 4 schijven] 26x10 +

Wit speelt en wint een schijf of maakt dam in 2 zetten

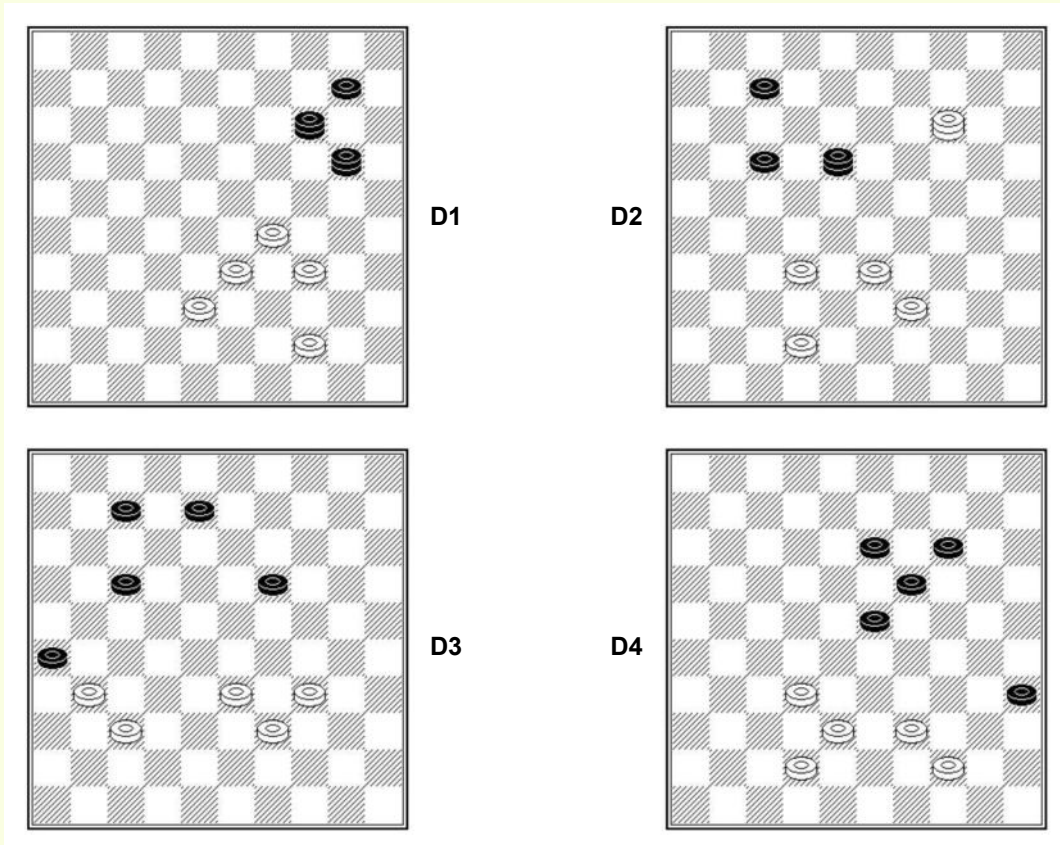
Diagr. 1 : 31-27 (22x31) 36x16 +1.

Diagr. 2 : 29-23 (18x29) of (19x28) 33x04 Dam

Diagr. 3 : 28-23 (18x29) 34x23 (19x28) 33x02 Dam

Diagr. 4 : 29-24 (19x37) 42x02 Dam

Wit speelt en wint in 2 zetten

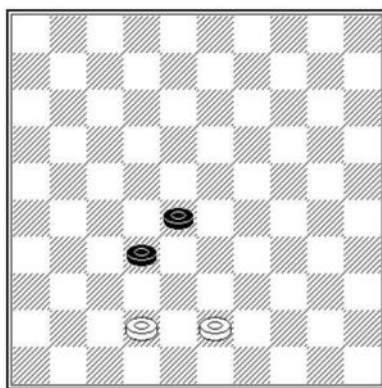
Diagr. 1 : 29-23 (14x29) [meerslag van 4 schijven 14x32x49x40x29 en schijf 23 kan maar 1 maal geslagen worden] 33x04 +

Diagr. 2 : 14-23 (18x28) [meerslag van 4 schijven 18x34x48x37x28 en dam 23 kan maar 1 maal geslagen worden] 33x02 +

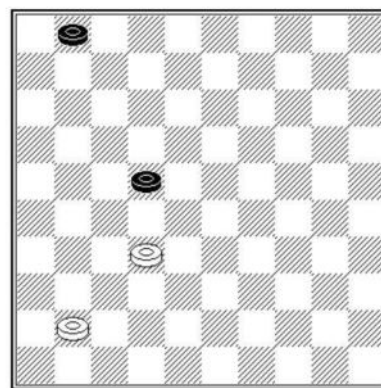
Diagr. 3 : 37-32 (26x28) 33x24 +

Diagr. 4 : 44-40 (35x33) 38x20 +

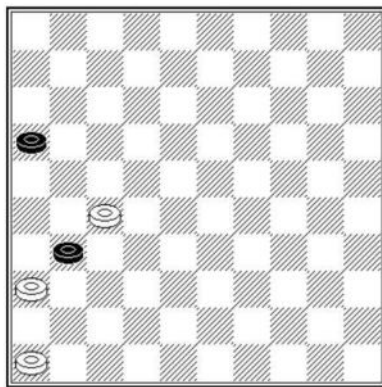
Wit speelt en wint

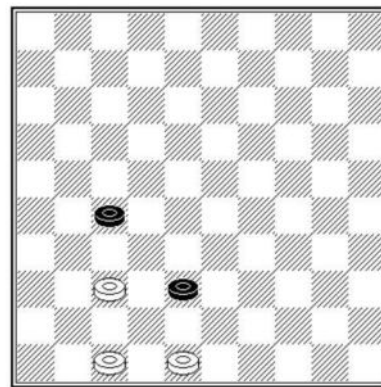
D1

D2

D3

D4

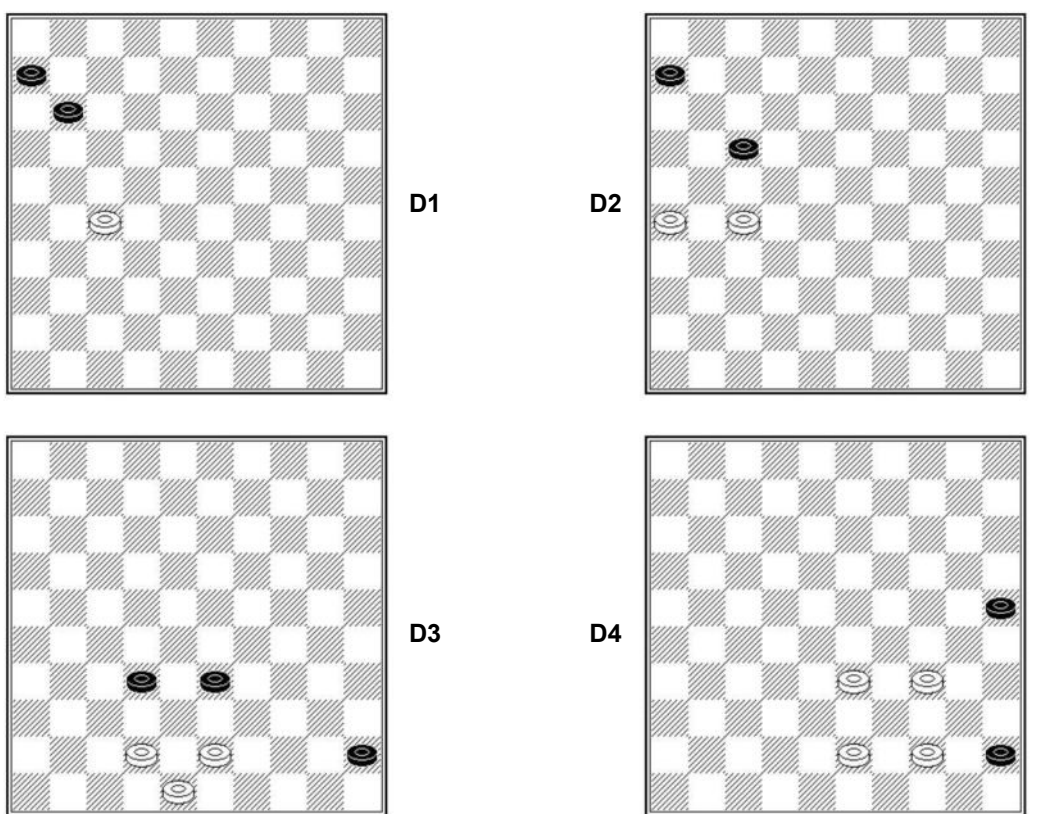
Diagr. 1 : 43-39 (32-37) 42x31 (28-32) 39-33 +

Diagr. 2 : 41-36 (1-7) 32-27 (22x31) 36x27 +

Diagr. 3 : 27-21 (16x27) 46-41 +

Diagr. 4 : 47-41 (38-42) 41-36 (42x31) 48-42 +

Wit speelt en wint

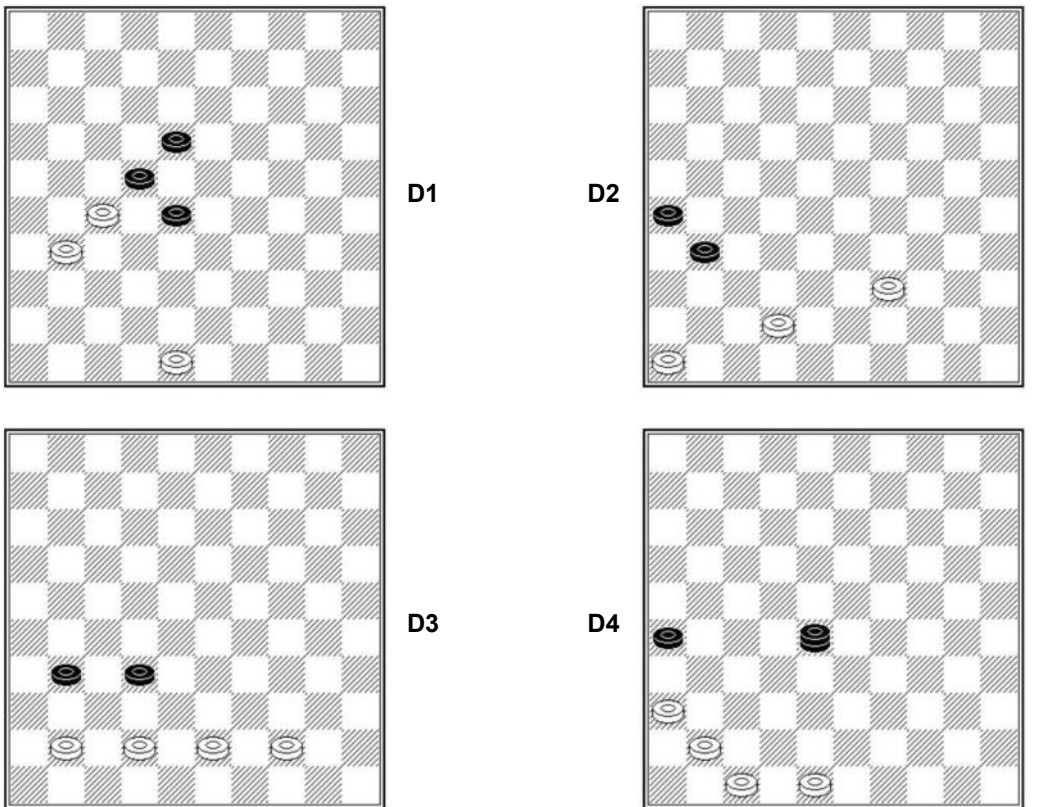
Diagr. 1 : 27-21 (11-16) 21-17 (06-11) 17x06 (16-21) 06-01 (21-27) 01-23+

Diagr. 2 : 27-21 (17-22) 21-17 (22x11) 26-21 enz. winst als in diagr. 1

Diagr. 3 : 43-39 (33x44) 42-38 (32x43) 48x50 winst door opsluiting

Diagr. 4 : 44-40 (45-50) 34-30 (25x45) [*meerslag*] 43-39 (50-44) 39x50 winst door opsluiting

Wit speelt en wint

Diagr. 1 : 48-43 (28-33) 43-38 (33x42) 31-26 (22x31) 26x48 (18-23) 48-43 (23-28) 43-38 + (compositie van R.C. KELLER)

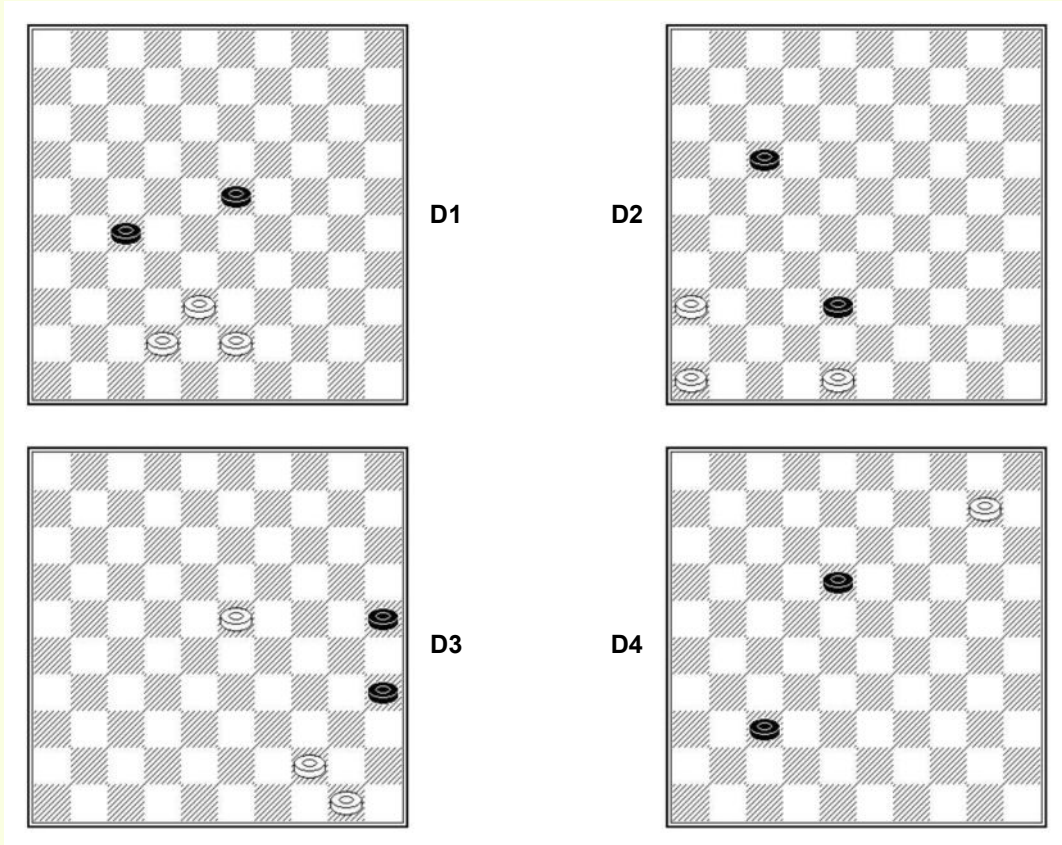
Diagr. 2 : 42-38 (31-37) 39-33 (26-31) 33-28 (31-36) 28-22 (36-41) 38-32 (37x17) 46x37 + (compositie van H.J. A Van GELDER)

Diagr. 3 : 43-39 (31-36) 42-38 (32x34) [*meerslag*] 41-37 winst door dubbele oppositie (compositie van FERAUD)

Diagr. 4 : 41-37 (28x46) [*op* (28x41) 36-31 (26x37) 47x36 W+] 36-31 (26x37) 47-41 (37-42) 48x37 winst door opsluiting

Wit speelt en wint

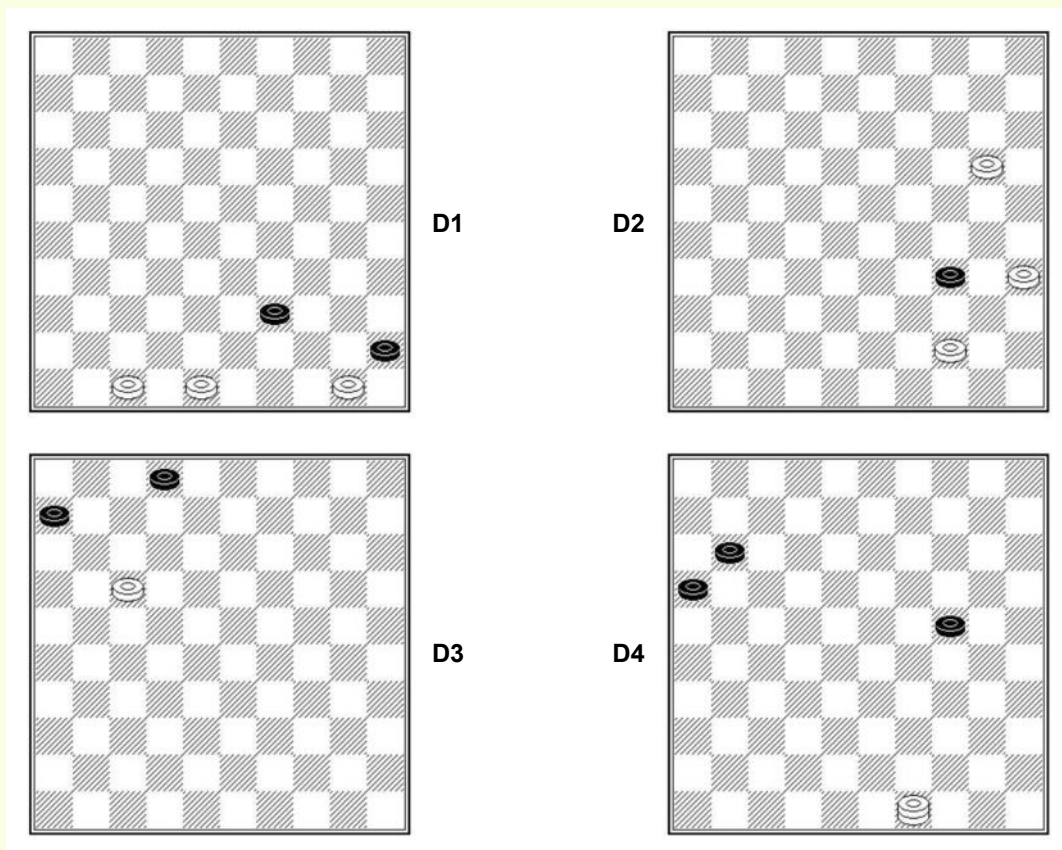
Diagr. 1 : 38-33 (27-32) 43-39 (32-38) 42-37 (38x29) 37-32 (29-34) 39x30 (23-29) 32-28 +

Diagr. 2 : 36-31 (17-22) 31-27 (22x31) 46-41 (31-36) 41-37 (38-42) 37-31 (36x27) 48x37 + (compositie van I. WEISS)

Diagr. 3 : 23-18 (25-30) 18-12 (30-34) 44-40 (34x45) 12-07 (35-40) 07-01 (40-44) 50x39 (45-50) 01-06 (50x...) 06x50 + (compositie I. WEISS)

Diagr. 4 : 10-04 (18-23) 04-10 (23-29) 10x46 (29-33) 46-32 (33-39) 32-49 +

Wit speelt en wint

Diagr. 1 : 48-42 (39-44) [*op 39-43 volgt 42-38 (43x32) 47-42 +*] 50x39 (45-50)
42-38 (50x42) 47x38 (compositie van J. SCHEIJEN)

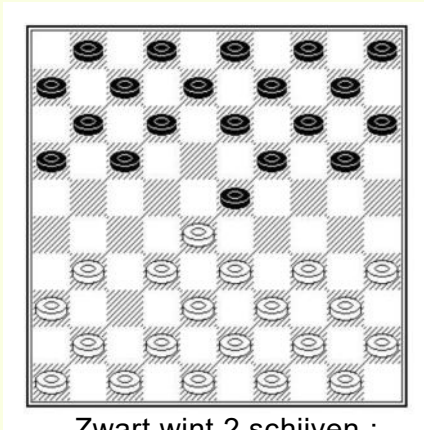
Diagr. 2 : 20-15 (34-40) 44-39 (40-45) 35-30 (45-50) 30-24 (50x20) 15x24 +
(compositie van R. A. HOOGLAND)

Diagr. 3 : 17-12 (06-11) 12-07 (11-17) 07-01 (17-22) 01-06 (22-27) 06-28
Winst door op de lange lijn 5-46 te blijven.

Diagr. 4 : 49-35 (24-29) 35-40 (29-33) 40-01 (11-17) 01-06 (17-21) 06x50 (21-27)
50-28 + (compositie van G. MANTEL)

In de opening

1. 32-28 18-23 2. 37-32?

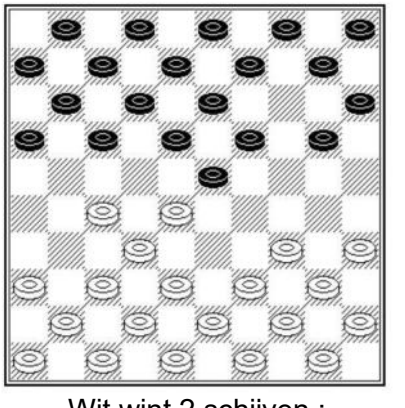

Zwart wint 2 schijven :

2... 23-29 3. 33x24 20x29
4. 34x23 17-22 5. 28x17 19x26

*****

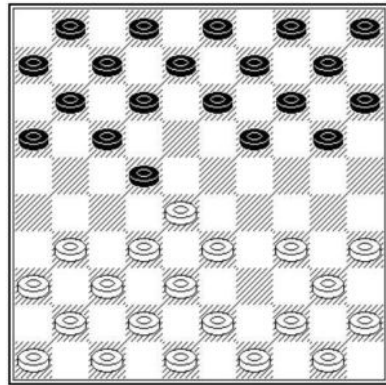
1. 31-27 19-23 2. 33-28 14-19?

Wit wint 2 schijven :

3. 28-22 17x28 4. 34-29 23x34
5. 32x25

1. 33-28 18-22 2. 39-33?

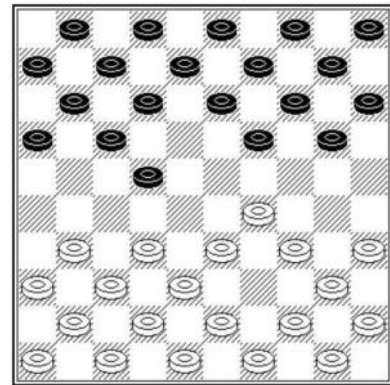

Zwart wint 2 schijven :

2... 22-27 3. 32x21 16x27
4. 31x22 19-23 5. 28x19 17x30

*****

1. 33-29 18-22 2. 39-33?

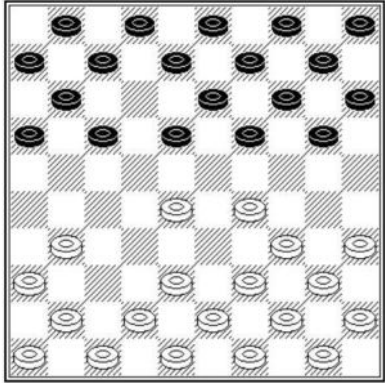

Zwart wint 2 schijven :

2... 22-27 3. 32x21 16x27
4. 31x22 17x30

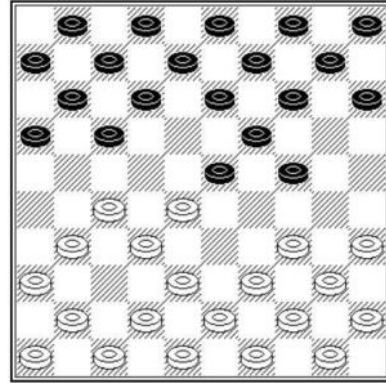
In de opening

1. 32-28 18-23 2. 33-29 23x32
3. 37x28 12-18?

Wit wint 2 schijven

1. 33-28 18-23 2. 31-27 20-24
3. 37-31 ?

Zwart wint 2 schijven

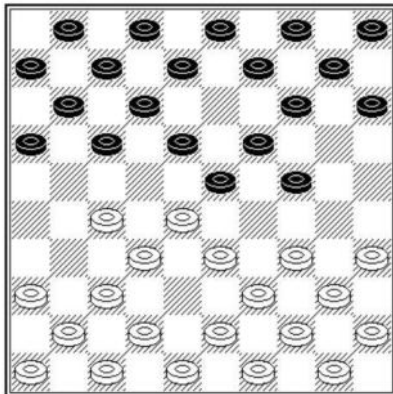
4. 28-23 19x28 29-24 20x29
6. 34x21 16x27 7. 31x33

*****

- 3... 23-29 4. 34x23 17-22
5. 27x18 13x33 6. 38x20 19x26

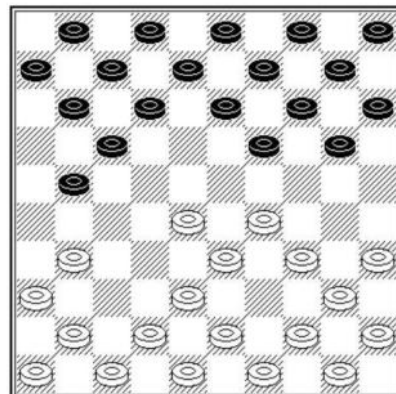
*****

1. 32-28 18-23 2. 38-32 20-24
3. 31-27 13-18 ?

Wit wint een schijf :

1. 32-28 18-23 2. 33-29 23x32
3. 37x28 16-21 4. 39-33 ?

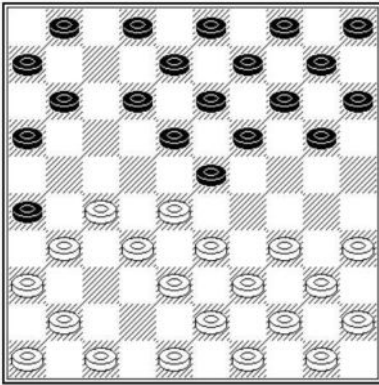
Zwart wint 2 schijven :

4. 34-29 23x34 5. 40x20 15x24
6. 35-30 24x35 7. 28-22 17x28
8. 33x24

- 4... 21-27 5. 31x22 19-23
6. 29x18 12x32 7. 38x27 17x30
8. 35x24 20x29

In de opening

1. 32-28 18-23 2. 38-32 12-18
3. 31-27 07-12 4. 37-31 17-21

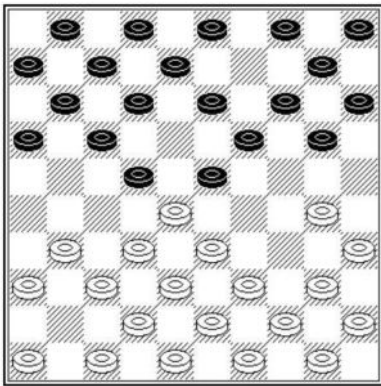

Wit wint een schijf

6. 33-29 26x37 7. 27-22 18x27
8. 29x07 01x12 9. 32x21 16x27
10. 41x21 11-16 11. 38-33 16x27
12. 28-23 19x28 13. 33x31

*****

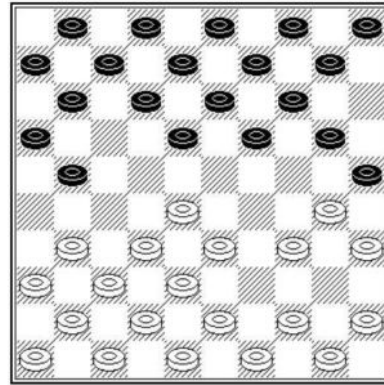
1. 32-28 18-22 2. 37-32 13-18
3. 41-37 09-13 4. 34-30 18-23 ?

Wit wint 3 schijven

5. 30-24 19x30 6. 35x24 20x29
7. 33x24 22x33 8. 38x20 04-09
9. a. l. 10-14

1. 34-30 20-25 2. 40-34 15-20
3. 33-28 17-21 4. 39-33?

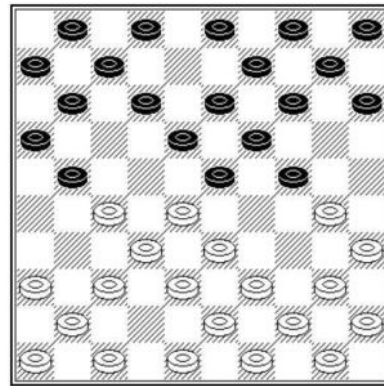

Zwart wint een schijf

- 4... 21-27 5. 31x22 18x27
6. 32x21 16x27
en wit kan (27-32) 38x27 (19-24) 30x19
(14x21) niet meer voorkomen.

*****

1. 32-28 18-23 2. 38-32 12-18
3. 31-27 20-24 4. 34-30 08-12
5. 42-38 17-21 ?

Wit wint een schijf

6. 27-22 18x27 7. 33-29 24x31
8. 30-24 27x38 9. 43x32 19x30
10. 28x37 enz.

DE 4 GOUDEN REGELS OM EEN GOEDE PARTIJ TE SPELEN

De hele kunst van het spel bestaat uit:

- zoveel mogelijk terrein bezetten
- de bewegingsvrijheid van het andere kamp beperken
- de ontwikkeling van de eigen schijven bevorderen

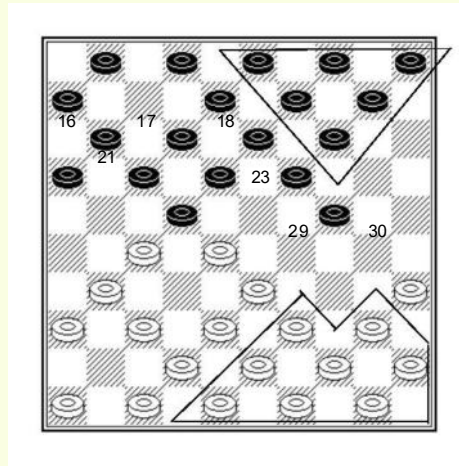
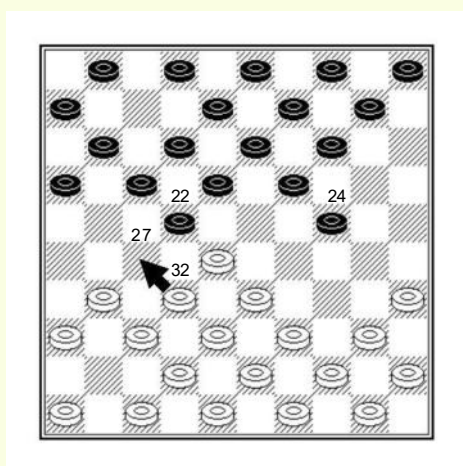
De volgende 4 regels tonen hoe deze principes met succes toe te passen :

REGEL 1 : OPSLUITEN

Over het algemeen kunnen we ervan uitgaan dat de speler die opsluit het voordeel heeft. Het aantonen van het tegendeel vergt in ieder geval een zekere beheersing van de techniek en een goed rekenvermogen.

1ste type opsluiting : De tangen

Dit is veruit de meest gevreesde opsluiting. Hij kan vanaf het begin van het spel verschijnen. We krijgen dan dit soort positie :

In de positie van het eerste diagram zien we de gelijktijdige aanwezigheid van schijven 22 en 24 bij zwart. Wit sluit schijf 22 op door 32-27 te spelen en verlamt zo vrijwel alle pionnen van de tegenstander.

Zoals te zien is in de positie van het tweede diagram, zijn er nog maar 6 zwarte schijven over die kunnen spelen. Dit zijn schijven 3-4-5-9-10-14.

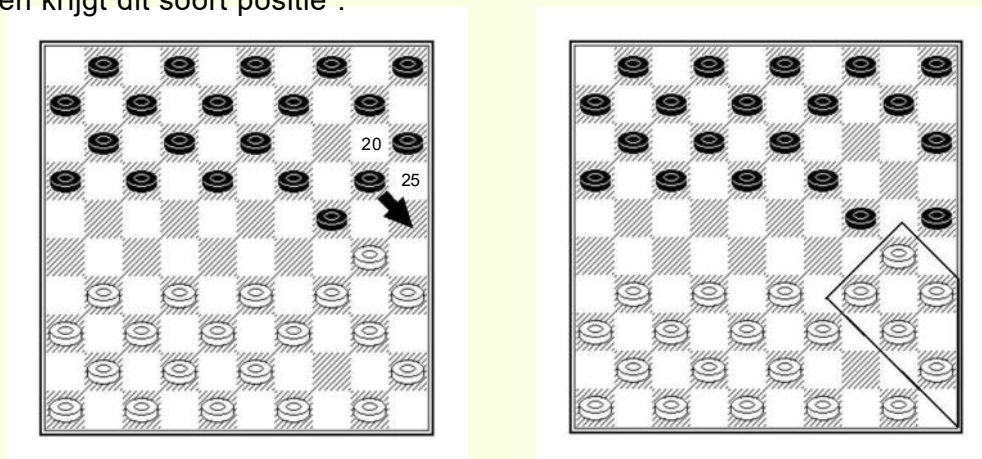
Men merkt teven op :

- (16-21) verliest een schijf
- (17-21) verliest twee schijven
- (18-23) verliest twee schijven
- (19-23) verliest twee schijven
- (24-30) of (24-29) verliest een schijf

Wit van zijn kant heeft een aanzienlijk aantal speelbare zetten om de situatie te behouden zoals die is..

2de type opsluitng : De rechtse laterale opsluiting

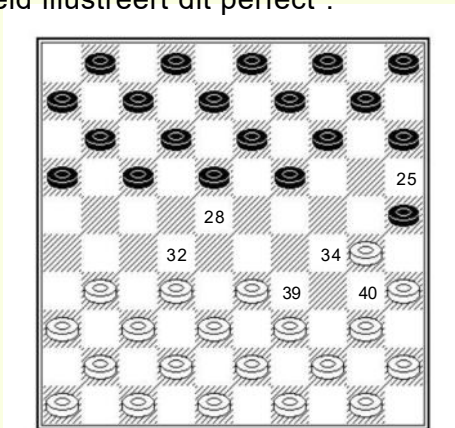
Deze opsluiting komt vaak voor in de ontwikkeling van de rechtervleugel. Men krijgt dit soort positie :

In het eerste diagram sluit zwart de rechtervleugel van wit op door (20-25). Wit bevindt zich dan geïmmobiliseerd op deze vleugel en moet oplossingen zoeken in het centrum en op zijn linkervleugel.

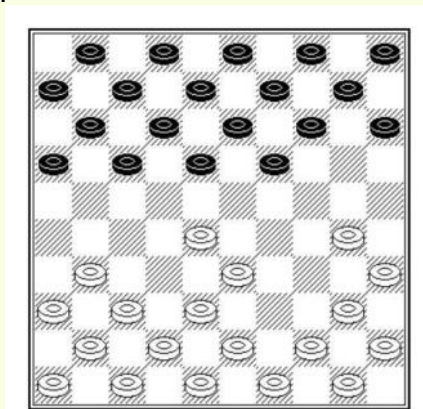
REGEL 2 : RUILEN

De rol van ruilen is essentieel in het damspel om bezit te nemen van een gebied en ruimte te creëren om schijven aan de achterkant van het bord in het spel te brengen. Het volgende voorbeeld illustreert dit perfect :

Wit is aan zet. Indien deze het spel sluit door 40-34 of door 39-34 zal hij opgesloten raken en weinig bewegingsvrijheid hebben.

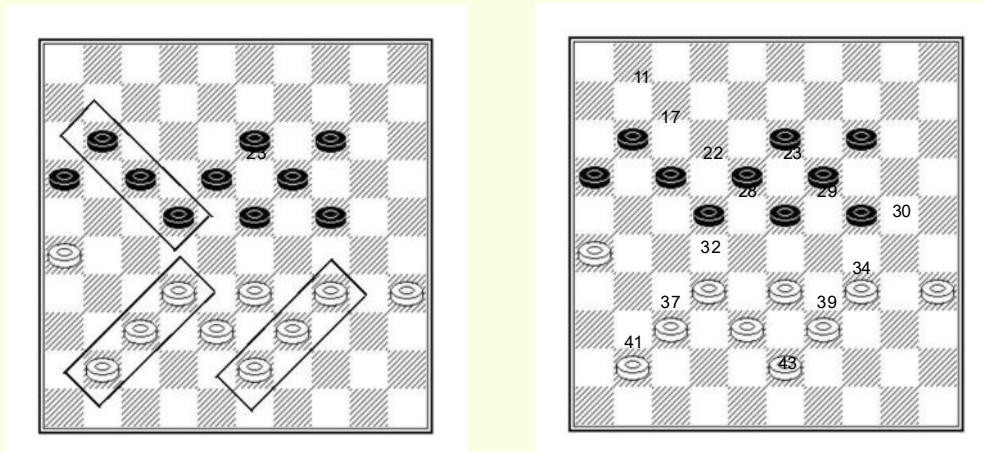
Door de ruil van schijf 25 toe te laten, door bijvoorbeeld 32-28 (25x34) 39x30, krijgen we de volgende positie :

Men merkt op dat wit vrij is om op zijn rechtervleugel te spelen zoals hij wil en dat ze het vrije tempo bij de aanval van zwart hebben benut om bezit te nemen van het centrum.

Ruilen worden mogelijk gemaakt door schijvenformaties. Dit zijn doorgaans formaties van 3 schijven. Laten we naar het volgende diagram kijken

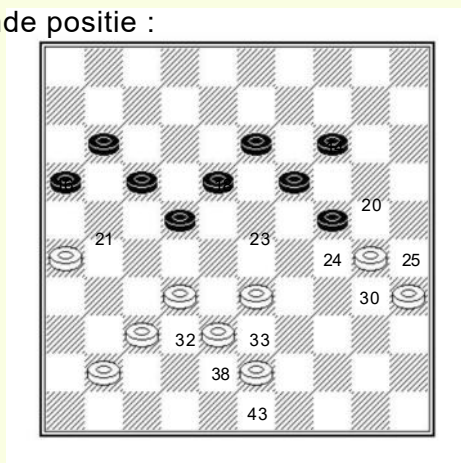

Wit kan de centrale schijf 23 ruilen dankzij de formaties 32-37-41 en 34-39-43. Men ziet dat zwart slechts een ruilformatie heeft 11-17-22.

Met wit aan zet, ontrolt de partij zich als volgt :

1. 34-29 23x34
2. 39x30

We krijgen de volgende positie :

Dankzij deze simpele ruil, is de positie van wit erg verbeterd. Zwart van zijn kant heeft geen mogelijkheid om te ruilen. Zijn zetten zijn beperkt :

(18-23) is onmogelijk wegens de formatie 32-33-38-43 die toelaat 32-28 (23x32) 38x24 te spelen.

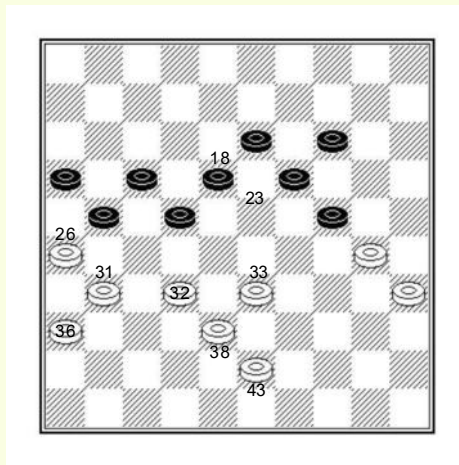
(14-20) is eveneens verhinderd wegens analoge redenen door 30-25 (18-23)
25x14 (19x10) 32-28 ! (23x32) 38x9

Er rest zwart dus het vervolg :

2... 16-21 3. 41-36

Wit verlaat tijdelijk zijn pionnenformatie door te dreigen met combineren door
33-28 (22x31) 36x7. Dit forceert praktisch :

3... 11-16 4. 37-31

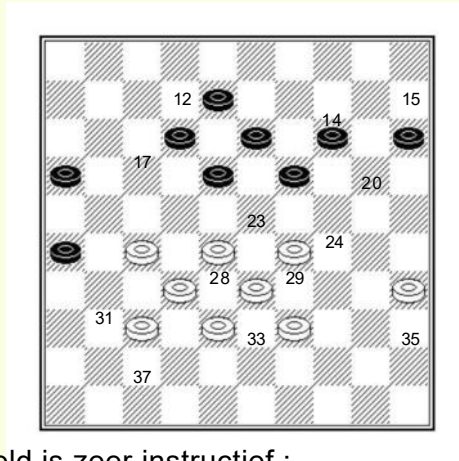
Wit heeft opnieuw twee nieuwe ruilformaties gevormd, te weten de formatie 26-31-36
Die toelaat schijf 22 te ruilen en de formatie 32-33-38-43 die zwart verhindert weer
naar het centrum te gaan door (18-23) en de ruil van schijf 21 door 32-27 voorbereidt.

**De ruilformaties bieden een manier om ruimte in te nemen
en de speelbare zetten van de tegenstander te verminderen.**

REGEL 3 : Zich nestelen in het centrum

Het bezetten van de grootste speelruimte is een ander fundamenteel element in dammen. Hoe groter de territoriale bezetting, hoe meer ruimte er is om de eigen schijven te spelen en hoe meer de speelbare zetten van de tegenstander worden beperkt.

De bezetting van terrein en de ruilformaties zijn de twee voornaamste fundamenten om goede standen te krijgen.

Het volgende voorbeeld is zeer instructief :

Wit bezet sterk het centrum met vele ruilformaties. Wit kan dus de volgende ruilen doen :

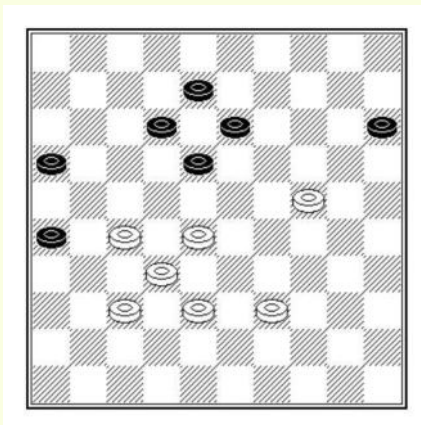
- 37-31 die schijf 26 elimineert en ruimte schept op de linkervleugel
- 28-23 met slaan naar 22 of 23
- 29-24 die toelaat naar de 6de lijn te gaan.

De zwarte stand is daarentegen catastrofaal, zonder enige formatie en beperkte zetkeuze :

- op (15-20) volgt 29-23 (18x29) 33x15
- op (12-17) volgt 27-21, 27-22, 28-22 of ook 28-23 met dam op 3.

De enige speelbare zet voor zwart is dus :

1... 14-20 2. 29-24! 19x30 3. 35x24 20x29 4. 35x24 .

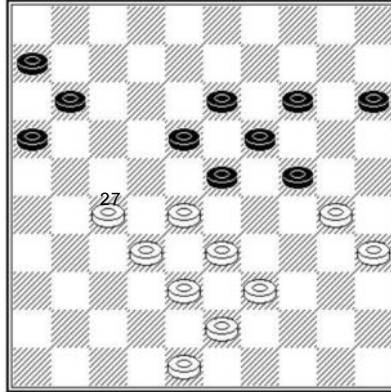

We krijgen nu deze positie, waarin men merkt dat zwart geen enkele speelbare zet meer heeft .

REGEL 4 : Alle schijven laten meespelen

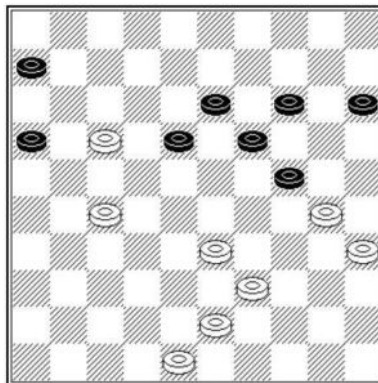
Als we de uitgangsstelling bekijken met 20 schijven tegen 20, zien we slecht geplaatste schijven die moeilijk in het spel te brengen zijn: het zijn vooral schijven 35, 36, 45 en 46 voor wit en 5, 6, 15 en 16 voor zwart.

Dit nadeel wordt aan het begin van het spel door beide kampen gedeeld, maar de niet-deelname van deze schijven is pas echt voelbaar als er aan beide kanten ongeveer tien schijven over zijn..

De zwarte schijven 6 en 15 zijn nog niet in het spel gebracht. Deze twee schijven spelen geen enkel rol. Deze zwakte wordt nog meer evident na de volgende reeks zetten :

1. 27-21 16x27
2. 32x21 23x32
3. 38x27 11-16
4. 21-17

Dank zij deze ruilen heeft wit de achterste schijven 6 en 15 gefixeerd. Bovendien hebben ze op hun linkervleugel een aanzienlijke bewegingsvrijheid gecreëerd.

2de deel :

De beste zetten spelen

De posities die we tegenkomen zijn vanuit analytisch oogpunt zeer zelden winnend, maar het is mogelijk om zo te spelen dat de tegenstander de grootste moeite ervaart om eruit te komen.

Tijdens een partij probeert elke speler, om de beurt te bepalen, wat de beste zet is uit alle mogelijke oplossingen. Deze berekening is het resultaat van de volgende procedure :

Grijp de kans

Het damspel bevat zoveel mogelijkheden, dat we de mogelijkheid niet mogen uitsluiten om het spel direct te winnen door het uitvoeren van een combinatie, een forcing, een offer, een schijfaanval of blokkering.

Organiseer je spel

Dit bestaat uit het selecteren van de zetten die voldoen aan de positionele doelstellingen die we onszelf hebben gesteld.

Optimaliseer de te spelen zet

Om de tegenstander te destabiliseren, is het nuttig om aan de gekozen positionele zet een psychologische intentie toe te voegen die de vorm kan aannemen van een openlijke dreiging, een beperking van de zetten van de tegenstander of een gemaskeerde zet.

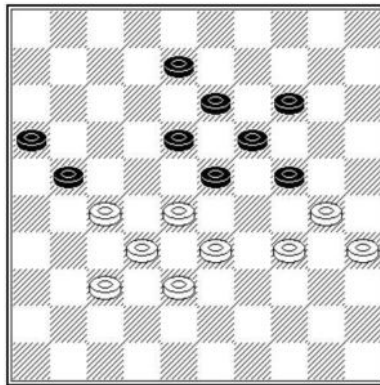
Bescherm jezelf tegen kansen

Tenslotte is het raadzaam, voordat u de gekozen zet speelt, na te gaan of deze geen combinatie aan uw tegenstander levert. Deze fase noemen we 'overzicht'.

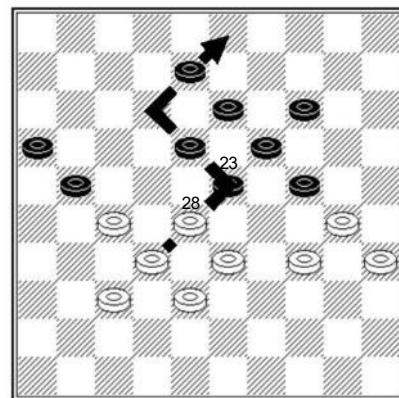
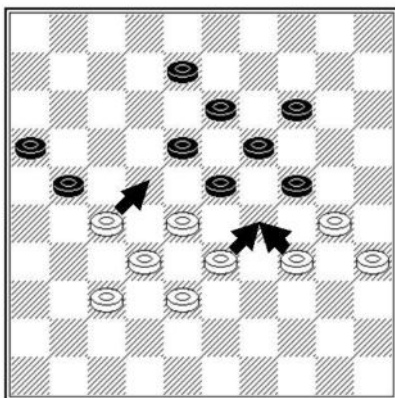
GRIJP DE KANS

Na elke zet van de tegenstander moeten we controleren of hij niet onbedoeld een directe winst heeft opgeleverd.

Deze directe winst kan de vorm hebben van een combinatie, een forcing, een zet, een mat of een aanval op een schijf. Al deze thema's worden verder uitgewerkt en zijn gebaseerd op een identieke wijze van redeneren :

In deze stelling is wit aan zet. Het blijkt dat ze een manier hebben om de partij te winnen door middel van een combinatie. A priori wijst niets hierop. Om de oplossing te vinden zijn er twee benaderingen: de ene systematisch en de andere intuïtief. Laten we voor een beter begrip de volgende twee diagrammen bekijken :

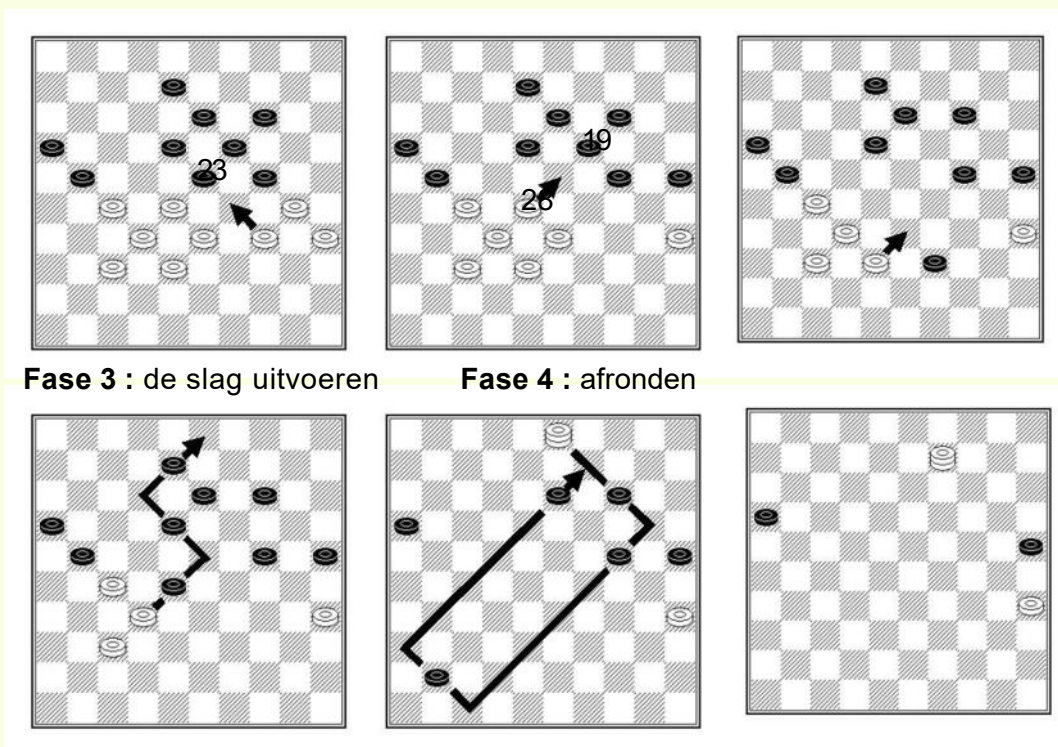

Omdat een combinatie bestaat uit een reeks ruilen, bestaat de eerste stap uit het in het eerste diagram bekijken van alle mogelijkheden om schijven op te offeren. Door op deze manier nauwgezet te handelen, door ons voor te stellen wat de situatie na elke veronderstelling wordt, zullen we zeker tot de oplossing komen. Dit is de techniek die door computers wordt toegepast.

De andere methode is gebaseerd op de intuïtie van een damzet met een laatste slag die eindigt op veld 3, zoals weergegeven in het tweede diagram. De rest van de redenering volgt dan automatisch. Om de slagzet mogelijk te maken, is het noodzakelijk om de zwarte schijf 23 te elimineren en een zwarte schijf naar veld 28 te brengen. Dit resulteert in de reeks diagrammen :

Fase 1 : verwijderen van schijf 23

Fase 2 : Schijf 19 naar veld 28 brengen

Fase 3 : de slag uitvoeren

Fase 4 : afronden

De twee methoden voor het vinden van combinaties hebben elk hun beperkingen. Het **systematisch zoeken** is nogal omslachtig, maar is goed van toepassing op oppervlakkige combinaties, terwijl de **intuïtieve aanpak** eerder geschikt is voor combinaties met een lange afwikkeling.

De goede benadering tijdens een partij is een compromis tussen de 2 methodes.

Voor de forcings, offers, mat, aanvallen op schijven, is het principe van redeneren vergelijkbaar. We zullen elke van deze thema's gedetailleerd presenteren.

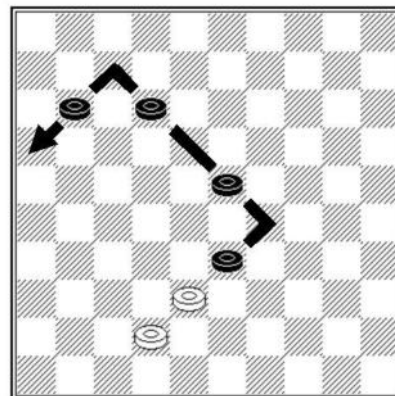

DE COMBINATIE

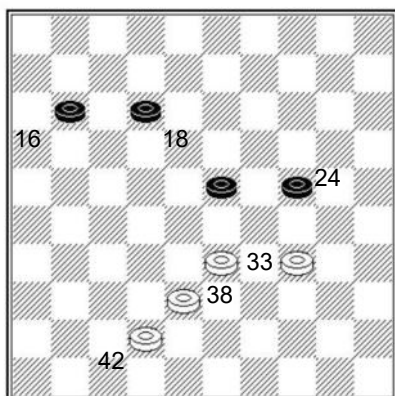
Combinaties zijn alomtegenwoordig in het dammen. Door hun uitvoering kun je op een oogverblindende manier het lot van het spel bepalen.

Omdat het slaan verplicht is, gebeurt de afwikkeling van een combinatie automatisch en wordt er geen initiatief overgelaten aan de tegenstander.

Het principe van een combinatie is gebaseerd op het opeenvolgend offeren van schijven met het oog op het doorbreken van de stand van de tegenstander en het bereiken van een definitieve slagzet, met bij aankomst ofwel een materiële winst, ofwel een dam, of zelfs een positioneel voordeel.

Het diagram hierboven toont de uiteindelijke samenvatting waar alle combinaties in dit hoofdstuk in resulteren. De middelen om dit te bereiken zijn iedere keer anders en komen in de praktijk zeer vaak voor.

In het volgend voorbeeld is er een onmiddellijke winst door ::

1. 33-29 offer van een schijf

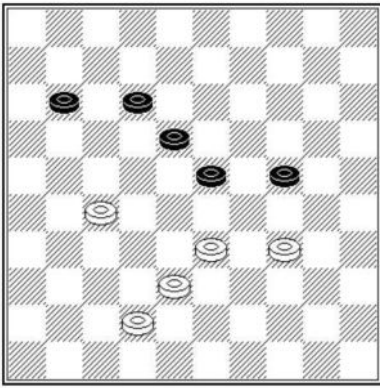
1. .. 24x33 verplicht slaan van schijf 24

2. 38x16 met een slagzet van 4 schijven

2 belangrijke punten te noteren :

De formatie van 3 schijven 42-38-33

De vrije velden 7, 46 en 18

Om in de vorige stelling te komen, moet eerst de zwarte stelling worden opengebroken, door :

1. 27-22 18x27

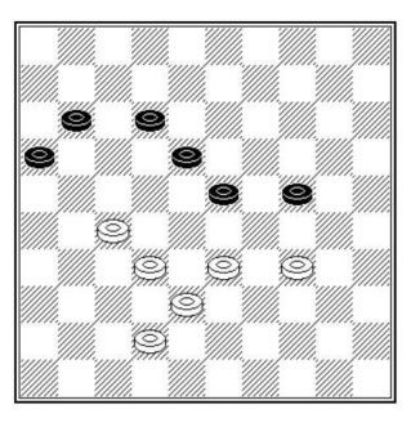
Volgens een identiek principe wint wit door :

1. 27-22 18x27 2. 32x21 16x27

Bevrijdt de velden 16 en 18 en behoudt het initiatief

3. 33-29 24x33 4. 38x16

Een combinatie in 4 zetten

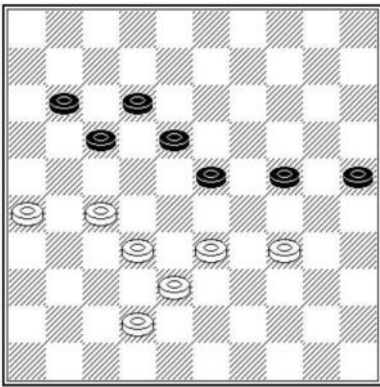
Om schijf 18 te verwijderen gebruikt wit de volgende strategie :

**1. 26-21 17x26 2. 27-22 18x27
3. 32x21 26x17**

Wit heeft twee schijven geofferd om zijn doel te bereiken, maar ze hadden een slagzet over 4 schijven op het oog.

4. 33-29 24x33 5. 38x16

Dit maal een combinatie in 5 zetten.

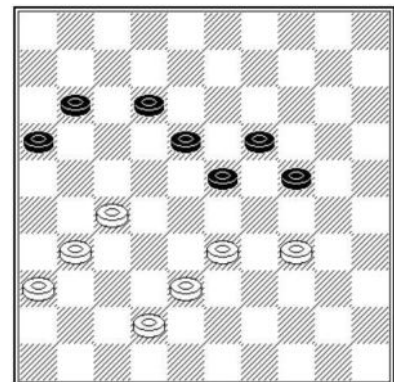

De formatie van 3 schijven 36-31-27 laat toe de schijven 16 en 18 simultaan te verwijderen, door :

1. 27-21 16x27 2. 31x13 19x8

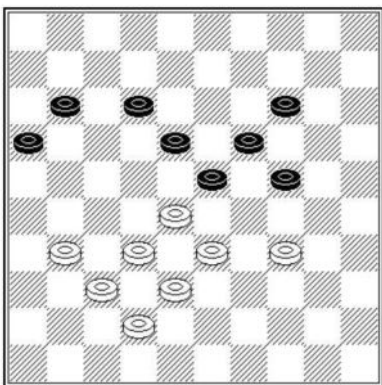
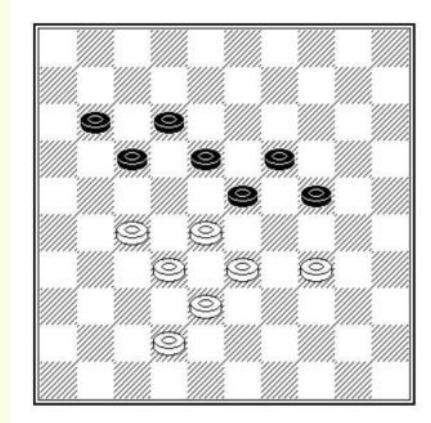
Gevolgd door de slag :

3. 33-29 enz.

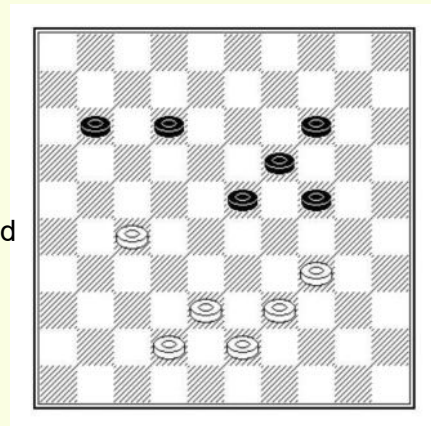
Op een zelfde manier wint wit door :

1. 27-21 17x26
2. 28-22 18x27
3. 32x21 26x17
4. 33-29 24x33
5. 38x16

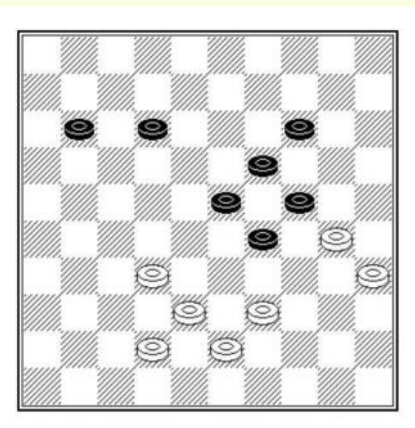
Het verwijderen van schijven 18 en 16 ditmaal door :

1. 28-22 18x36
2. 37-31 36x27
3. 32x21 16x27

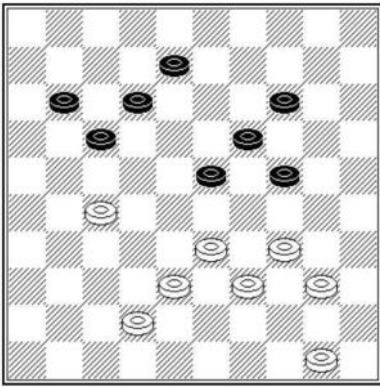
In alle voorgaande stellingen was het probleem het elimineren van zwarte schijven 16 en 18. In de volgende 3 diagrammen is het doel om erachter te komen hoe de zwarte schijf 24 op veld 33 te krijgen. In dit diagram bereikt wit dit met een coup de rappel.

1. 34-29 24x44
2. 43-39 44x33
3. 38x16

De methode om de zwarte schijf 24 naar veld 33 te brengen is een beetje verborgen :

1. 39-34 29x40
2. 35x44 24x35
3. 44-40 35x44
4. 43-39 44x33
5. 38x16

Het volgende mechanisme om schijf 24 naar veld 33 te krijgen is bekend onder de naam valluikslag :

1. 34-30 24x44

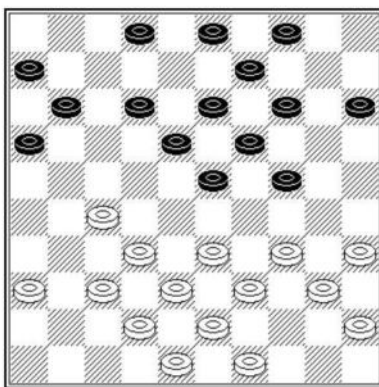
Schijf 24 wordt in wacht gezet op veld 44 tussen de schijven 39 en 50.

2. 27-22 17x28 3. 33x22

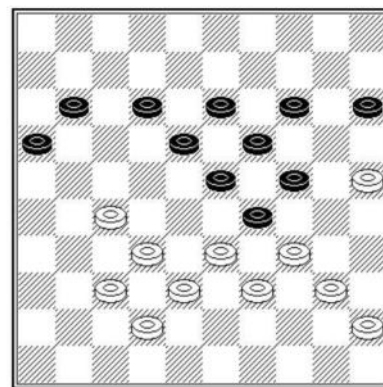
Bevrijdt zo schijf 44.

3... 44x33 4. 38x16

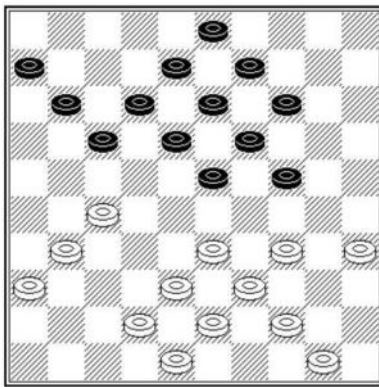
Toepassing : Wit speelt en wint een schijf

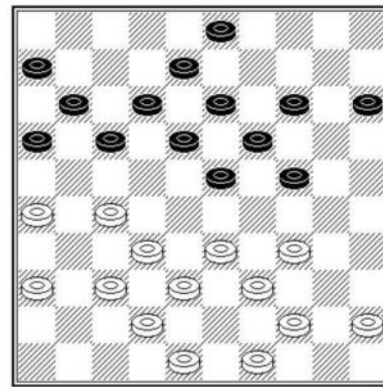
D1

D2

D3

D4

Diagr. 1 : 27-22 (18x27) 32x21 (16x27) [verwijderen van schijven 16 en 18] 33-29 [coup de rappel] (24x44) 43-39 (44x33) 38x16 gevolgd door niet te pareren aanval op schijf 27.

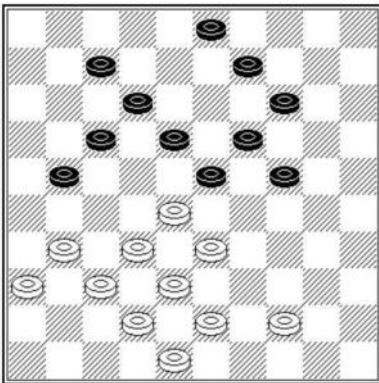
Diagr. 2 : 27-22 (18x27) 32x21 (16x27) 34-30 (24x44) 33x24 (19x30) 25x34 (44x33) 38x16

Diagr. 3 : 35-30 (24x35) 44-40 (35x44) [valluikslag] 27-22 (17x28) [(18x27) is een omwisseling van de slagen] 33x22 (44x33) 38x29 (18x27) 29x16 met een slag 33x16 in 2 fasen.

Diagr. 4 : 27-22 (17x28) [op (18x27) volgt 32x21 (16x27) 33-29] 33x22 (18x27) 32x21 (16x27) 34-30 (24x35) 44-40 (35x33) 38x16 gevolgd met de niet te pareren aanval op 27.

DE FORCING

Een forcering is een enigszins bijzondere vorm van combinatie, met een voorbereidende fase waarin de tegenstander gedwongen wordt bedreigingen af te weren, voordat de daadwerkelijke combinatie met verplichte slagen wordt uitgevoerd. In de voorbereidende fase zijnde zetten van de tegenstander gedwongen om onmiddellijk materiaalverlies te voorkomen.

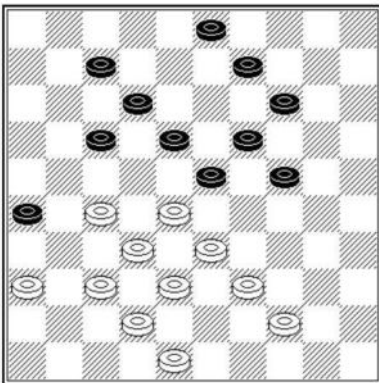
Bedreigingen komen overeen met directe aanvallen door schijven of met combinatiebedreigingen die soms geen verband houden met de hoofdcombinatie die volgt.

In het eerste diagram, een idee van H. De Jongh, speelt wit :

1. 31-27

Wit valt schijf 21 aan en dwingt zwart zijn schijf te beschermen door :

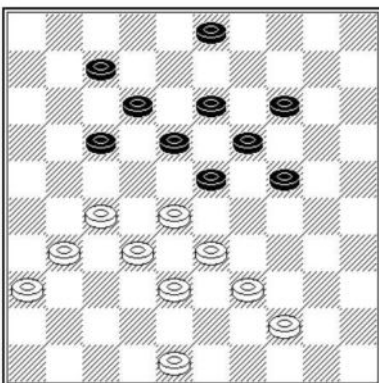
1... 21-26 2. 43-39

Stand van het tweede diagram waarin wit dreigt met directe combinaties naar dam 28-22 (17x28) 33x04.

Om deze combinatie te vermijden zonder materiaalverlies, heeft zwart geen alternatief dan het spelen van :

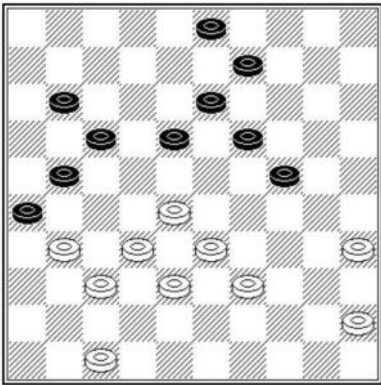
**2.... 09-13 3. 37-31 26x37
4. 42x31**

Positie van het 3de diagram met een nieuwe dreigende damzet door 27-22 (18x27) 31x02. Zwart is dus gedwongen een schijf te offeren door (17-21) of de volgende afwikkeling te ondergaan :

**4. .. 07-11 5. 27-22! 18x27
6. 32x21! 23x34 7. 44-40! 17x37
8. 40x16 W+**

Nu volgen nog 3 andere voorbeelden van een forcering.

1. 31-27 11-16

Gedwongen zet om onmiddellijk verlies te verhinderen.

2. 28-23 18x29

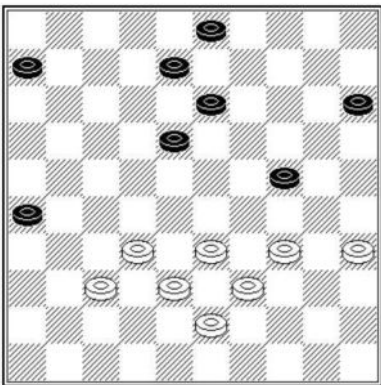
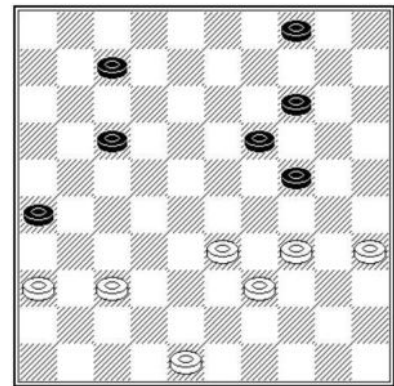
Een gedwongen slag om direct schijfverlies te voorkomen door (19x28) 33x11 (16x7) 27x16, maar nu volgt een combinatie met doorbraak naar dam :

- 3. 27-22 17x28 4. 32x14 9x20
5. 35-30 24x35 6. 33x15**

1. 34-29

De aanval op de 2 schijven laat zwart 2 manieren om niet onmiddellijk een schijf te verliezen, maar elk van deze levert een combinatie op voor wit :

- a - (14-20) 29-23 (19x28) 33x02 dam
b - (04-09) 29x20 (14x25) 37-31 (26x37) 48-42 (37x48)
39-34 (48x30) 35x04 dam.**

Een interessante forcing en enigszins verborgen :

1. 34-30 18-22

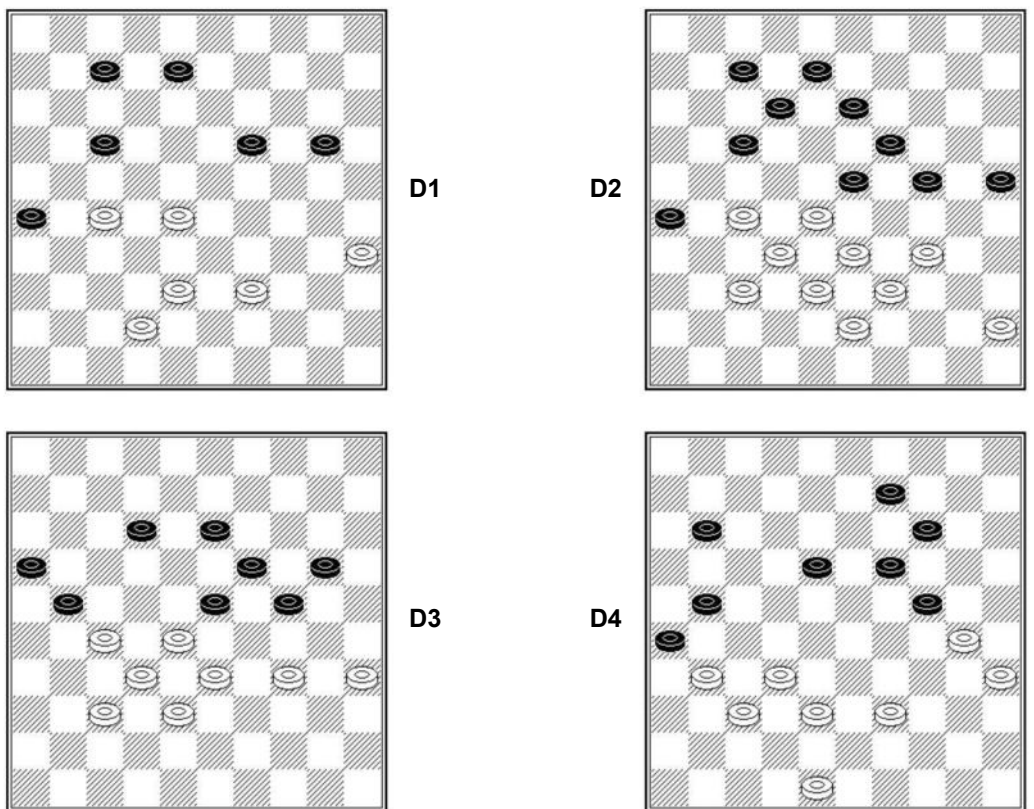
Op elke andere zet volgt 37-31 (26x28) 33x02, dam.

2. 30x19 13x24 3. 32-28 22-27

Zwart kijkt te ontsnappen, maar :

- 4. 28-22 27x18 5. 37-31 26x37
6. 38-32 37x28 7. 33x02 dam.**

Toepassing : Wit forceert schijf- of partijwinst

Diagr. 1 : 27-21, valt 2 schijven aan en laat zwart twee mogelijkheden :

a - (07-12) 28-22 (17x28) 38-33 (26x17) 33x11

b - (08-12) 28-22 (17x28) 38-33 (26x17) 33x02

Diagr. 2 : 27-22, valt 2 schijven aan en laat zwart twee mogelijkheden :

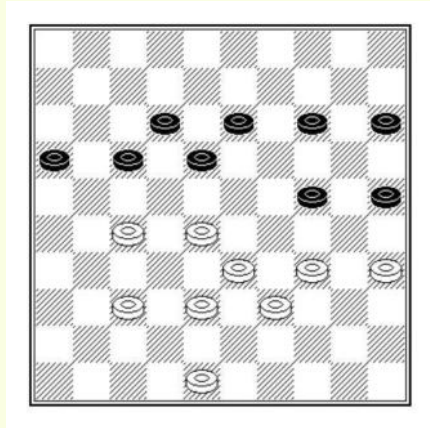
a - (07-11) met 2 schijven winst voor wit door 22-18 (13x22) 37-31 (26x37) 32x41 (23x32) 38x16

b - (17-21) met schijfwinst voor wit door 37-31 (26x37) 32x41 (23x32) 38x16

Diagr. 3 : 34-30, dreigt 30-25 en dwingt (20-25), hetgeen wit de tijd geeft voor 27-22 (25x34) 22-18 (13x22) 28x08 met doorbraak naar dam.

Diagr. 4 : 31-27, en op (11-16), volgt de combinatie 37-31 (26x28) 38-33 (21x32) 33x04

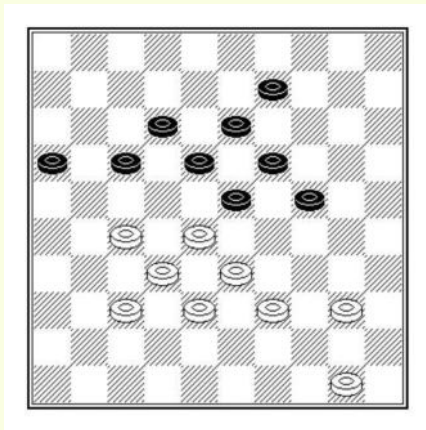
MAT

De mat positie is een bijzondere situatie waarin, wat de tegenstander ook speelt, hij een materieel verlies of een aanzienlijk positioneel nadeel niet kan vermijden.

In het bovenstaande voorbeeld is wit aan zet. Door 48-43 te spelen vormt hij de ruilformatie 34-39-43 en dreigt schijfwinst door 34-30 (25x34) 39x10 of 39x08. Zwart heeft geen enkele goede zet om deze dreiging te pareren; hij staat mat. De demonstratie is als volgt :

- a - (14-19) winst van 2 schijven door 27-22 (18x27) 28-23 (19x28) 33x11 (16x07) 34-30 (25x34) 39x17.
- b - (13-19) schijfwinst door 28-22 (17x28) 33x13 (19x08) 34-30 (25x34) 39x10 (15x04).
- c - (17-21) winst van 3 schijven door 27-22 (18x27) 34-30 (25x34) 39x26

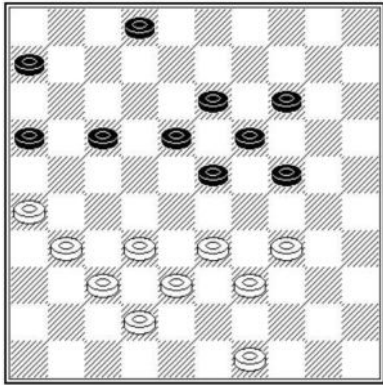
Om zwart lat te zetten, speelt wit :

1. 50-45 !

Zwart heeft geen goede zet meer :

- a - (09-14) coup royal door 27-22 (18x27) 32x21 (23x34) 40x07 (16x27) 07-02 enz.
- b - (23-29) directe slag door 28-22 (17x28) 32x03
- c - (24-30) directe aanval door 40-35
- d - (17-21) 39-34! En zwart kan 34-29 (23x34) 40x20 niet verhinderen.

In deze stand is wit aan zet. We merken op dat er veel mogelijke zetten zijn voor zwart. Het gaat om de zetten (14-20), (02-08), (02-07), (17-22) en (06-11).

Wit heeft echter de mogelijkheid een zet te spelen die alle bovengenoemde zetten van zwart verhindert :

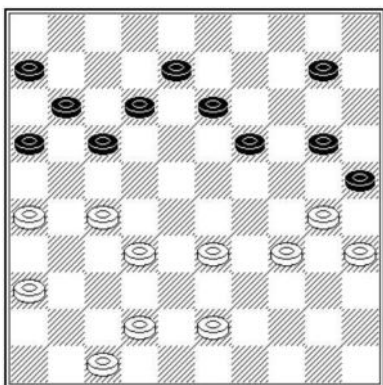
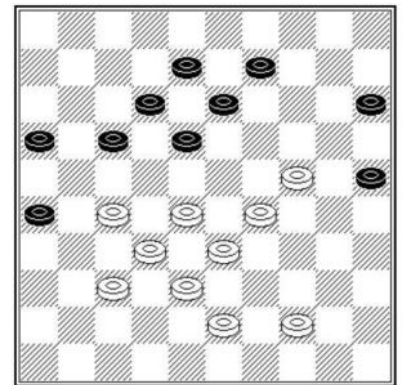
1. 49-44!

Nu dreigt wit met 26-21 (16x36) 37-31 (36x27) 32x12 (18x07) 33-29 (24x33) 38x20 en zwart heeft geen oplossing om deze dreiging te pareren.

Het aantal speelbare zetten van zwart is beperkt. Het zijn (09-14), (17-21) en (17-22). Aan wit om een zet te vinden die deze mogelijkheden elimineert :

1. 44-39! en na :

- a** - (09-14) damzet door 24-20 (15x24) 29x09 (13x04) 28-22 (17x28) 33x2
- b** - (17-22) 28x17 (12x21) damzet door 24-19 (13x24) 29x20 (ad lib) 37-31 (26x28) 33x02 of 33x04
- c** - (17-21) damzet door 24-19 (13x24) 29x20 (ad lib) 27-22 (18x27) 28-22 (27x18) 37-31 (26x28) 33x04.

HISARD - DUBOIS
(½ finale coupe de France 1976)

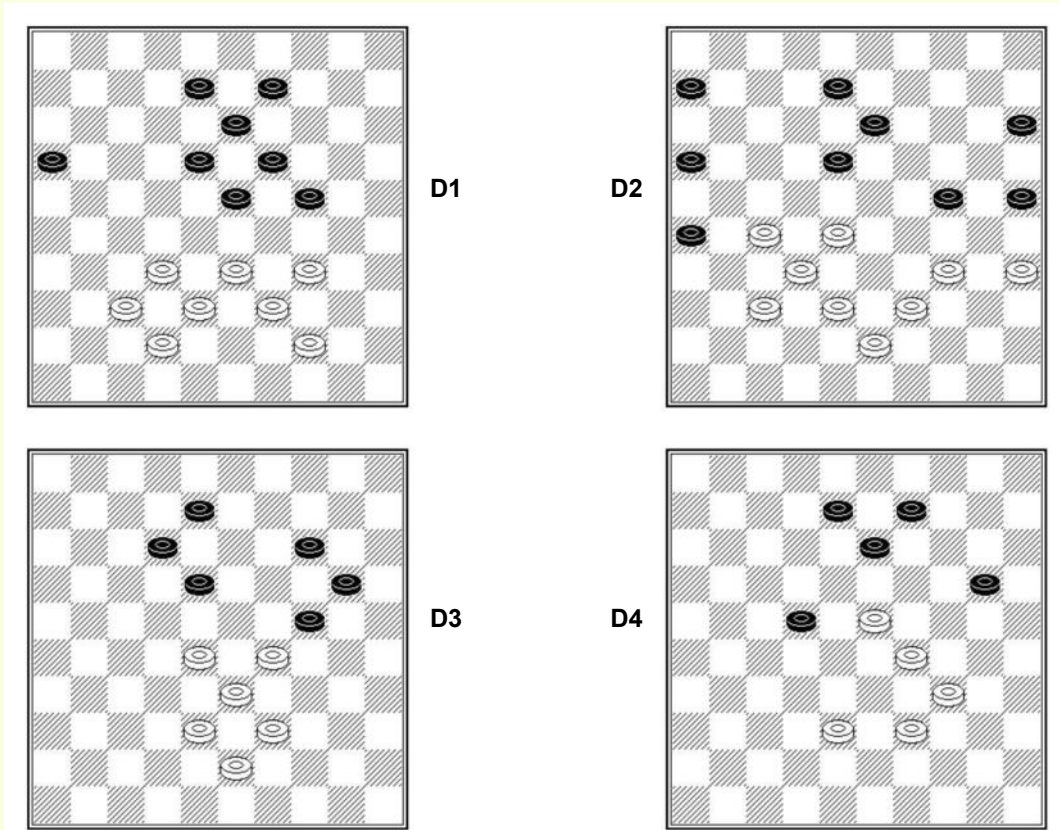
1... 19-24! 2. 30x19 13x24

Wit staat mat. Hij heeft geen verdediging tegen de dreiging (24-30) 35x04 (12-18) 04x22 (17x...).

In de partij probeerde wit :

- 3. 33-29 24x33 4. 43-38 33-39!**
- 5. 34x43 25-30! 6. 35x4 12-18**
- 7. 04x22 17x39 enz. N+**

Toepassing : Wit speelt en zet mat

Diagr. 1 : 32-27 en de 2 mogelijke zetten van zwart (08-12) en (09-14) worden afgestraft door de combinatie 27-22 (18x27) 33-29 (24x33) 38x07 of 38x20 afhankelijk van het geval

Diagr. 2 : 28-22 en zwart moet de dreiging 34-30 (25x34) 39x19 (13x24) 22x02 pareren. Buiten het offeren van een schijf kan zwart enkel hopen op (16-21) 27x16 (18x27) 32x21 (26x17) maar dan volgt 16-11 enz.

Diagr. 3 : 28-23! Immobiliseert zwart totaal.
Op (24-30) volgt 29-24 (30x28) 33x02, dam.
Op (08-13) 23-19 (14x34) 39x17.
Op (18-22) 23-18 (12x34) 39x10.
Men ziet duidelijk in dit voorbeeld het gebruik van de meerslag.

Diagr. 4 : een finesse door 38-32! het binnengaan in de bril door (22-28) verliest door 29-24! (20x40) 39-34 (40x18) 32x14.
Na 38-32, heeft zwart als beste verdediging (09-14) 23-18! (22-27) 18x09 (27x38) 09-03 met gewonnen eindspel.

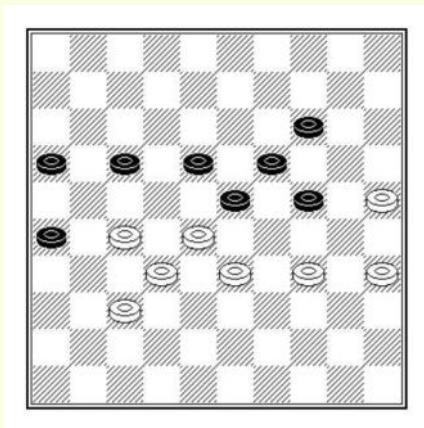
HET OFFER

Een offer is het vrijwillig en tijdelijk weggeven van een of meer schijven, eventueel gevolgd door:

- een niet te stoppen aanval
- een onstuitbare combinatorische dreiging
- een positioneel mat

Offers zijn verrassend omdat we niet gewend zijn om schijven zonder duidelijke reden op te offeren. Het is inderdaad alleen door verder te gaan in de berekening dat we de compensatie en het belang van een dergelijke manoeuvre beseffen.

De volgende voorbeelden illustreren de 3 mogelijkheden:

Met onstuitbare aanval

In de eerste fase offert wit 2 schijven door :

1. 37-31! 26x37 2. 32x41 23x21

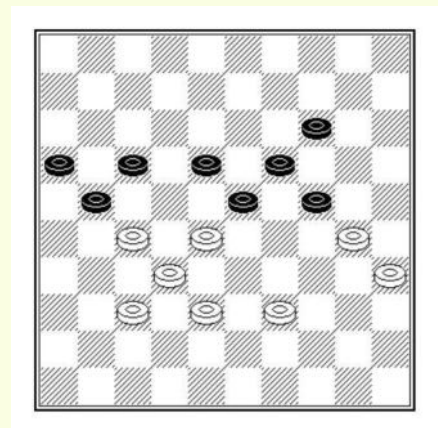
In de tweede fase valt wit op een niet te pareren wijze aan door :

3. 34-29!

Op hetzelfde principe valt wit aan door :

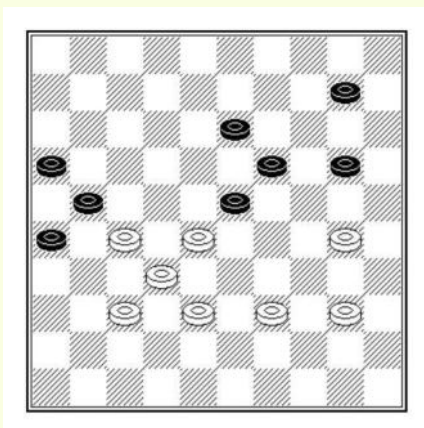
1. 28-22 17x28 2. 38-33

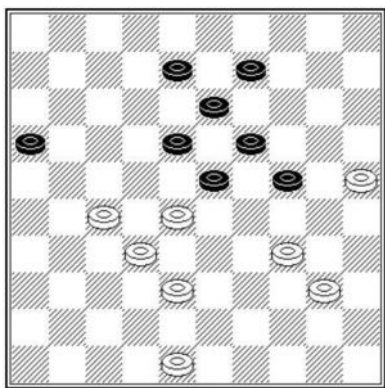
(compositie van C. BLANKENAAR)

Hier wint wit gemakkelijk door :

1. 30-24! 20x29 gedwongen 2. 39-33

Met onpareerbare combinatie dreiging

1. 25-20! 24x15 2. 38-33!

Zwart wordt bedreigd door

27-21 (16x29) 48-42 (23x32) 34x23.

Ondanks een schijf meer, heeft hij geen parade. De volgende verdediging is een illusie :

2... 16-21 3. 27x16 08-12

4. 16-11! 12-17 5. 11x22 18x29

6. 48-42! 23x32 7. 34x03

Een thema van Jos STOKKEL.

Deze positie stand kwam voor in een partij tijdens het KSH-toernooi van 1975 in Nederland. De Nederlander P. GERMAIN dwong met wit de overwinning af door :

1. 34-29 23x34 2. 40x20 15x24

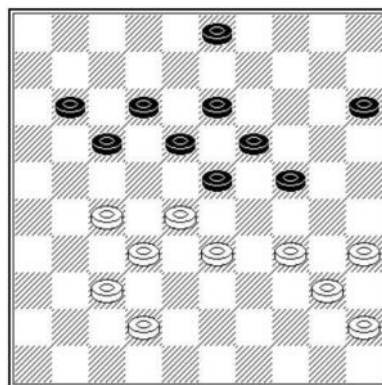
3. 35-30! 24x35

Een uitgesteld offer, gevolgd door :

4. 33-29!

Met de directe niet te pareren dreiging

28-22 (17x28) 32x14

Met positioneel mat

1. 35-30 !

Op 44-40 offert zwart door (25-30) 34x25 met vervolgens de aanval (23-29)

1... 24x35 2. 44-40 35x44 3. 39x50

2de diagram : zwart heeft een schijf meer maar staat geblokkeerd. Hij moet 2 schijven teruggeven :

3... 25-30 4. 34x25 23-29 5. 33x24 19x30

6. 25x34 13-19 7. 34-29 19-23

Zwart offert om naar dam te gaan.

8. 28x19 18-22 9. 27x18 21-27 10. 32x21 16x27

Wit kan niet langer verhinderen dat zwart naar dam gaat, maar hij kan wel een val voorbereiden :

11. 18-12 27-31 12. 37-32 31-36 13. 12-08 36-41

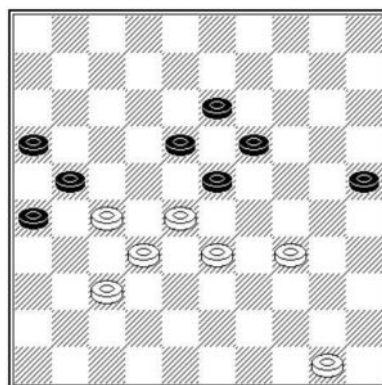
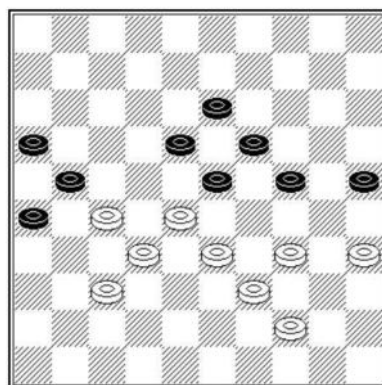
14. 08-02!!

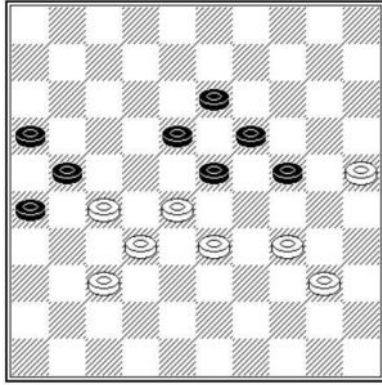
Verhindert zwart dam te halen.

14... 26-31 15. 19-13 31-36

Op (31-37) volgt 29-23 (37x08) 02x46

16. 32-27 W+

Als de twee kampen heel dicht bij elkaar liggen, moet je over een offer nadenken, omdat dit ruimte kan schenken.

1. 25-20! 14x25

We zien nu dat wit de volledige vrijheid heeft om op zijn rechtervleugel te spelen, terwijl zwart alleen met schijf 15 kan spelen.

2. 33-29 15-20

Op (18-22) 27x9 (21-27) 29x18 (27x38) volgt 37-32! (38x27) 18-13! (19x08) 09-04 W+

3. 40-35 20-25 4. 35-30 W+

DUBOIS - SCHOLMA
(Europees kampioenschap 1983)

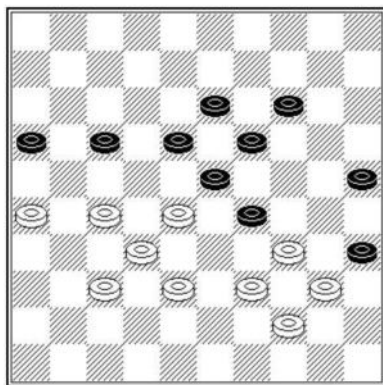
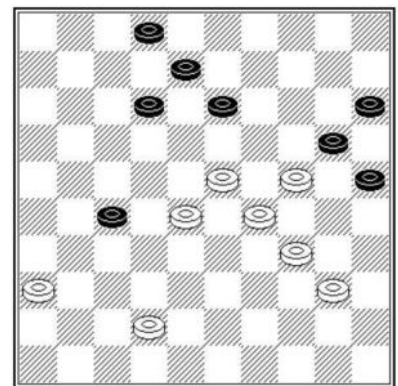
In deze stand lijkt zwart meer vrijheid van spelen te hebben dan wit. Een offer zal deze situatie echter omkeren :

1. 28-22! 27x18 2. 42-38

Nu heeft zwart enkel schijf 2 om mee te spelen daar (18-22) verliest door 23-18 (12x23) 29x09.

In de partij vervolgde zwart met :

- 2... 13-19 3. 24x22 20-24 4. 29x20 15x24**
5. 40-35 02-07 6. 22-18 12-17 7. 38-32 17-21
8. 32-28 Zwart gaf op.

In deze stand, uit een partij forceerde J. Van AMSTEL met wit de winst met een verbazende reeks offers :

1. 26-21! 17x26 2. 39-33

Een fantastische aanval met zetsdwang.

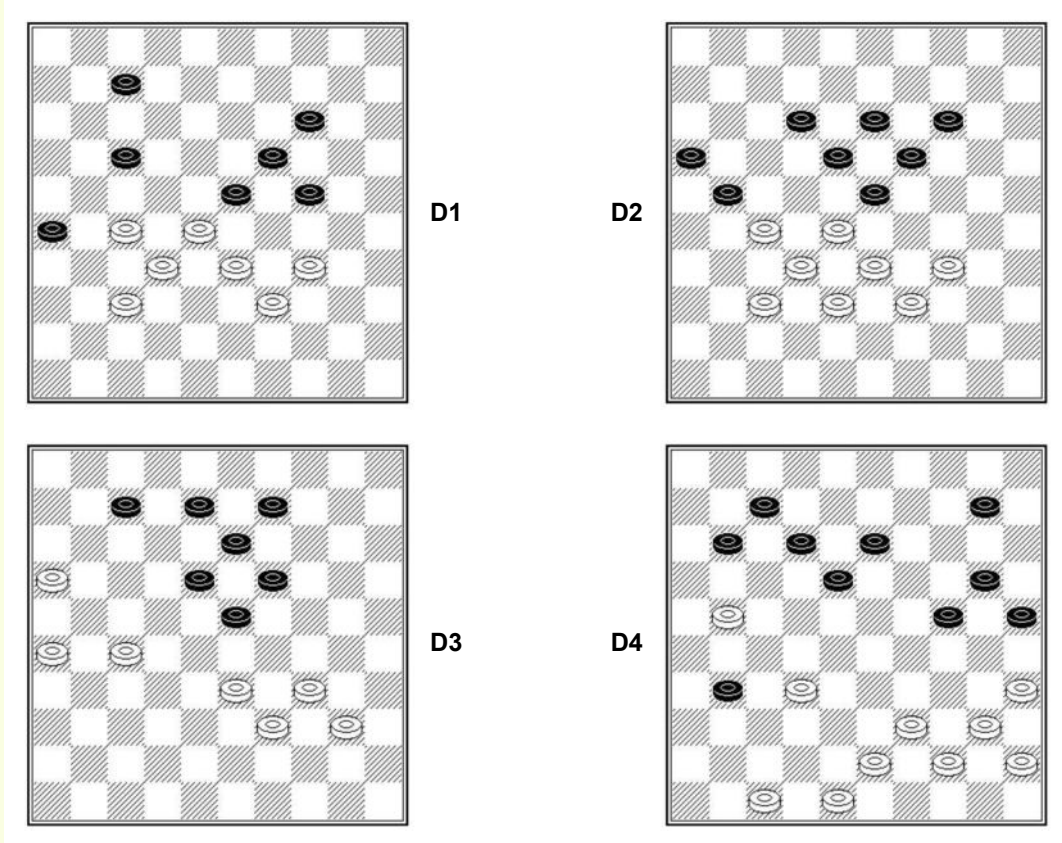
2... 25-30 3. 34x25 29-34
4. 40x29 23x34 5. 33-29! 34x23

Een tweede offer.

6. 38-33 23-29 7. 33x24 19x30
8. 25x34 14-20 9. 34-29

En zwart gaf op daar het vervolg 28-23 niet te pareren is.

Toepassing : wit wint minstens een schijf door te offeren

Diagr. 1 : 37-31! (26x37) 32x41 (23x21) offer van 2 schijven gevolgd door de niet te pareren aanval 34-29 (14-20) of (24-30) 29-23 (19x28) 33x2 dam en winst.

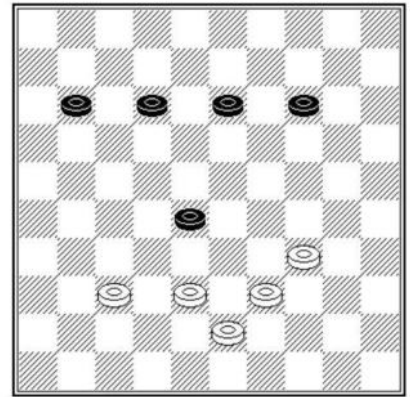
Diagr. 2 : 27-22! (18x27) schijfoffer gevolgd door de aanval 33-29 (12-18) 29-24! (19x30) 28x10 enz. winst. Te noteren dat in de stand van het diagram 34-30 de combinatie (18-22) en (21-27) oplevert, terwijl 33-29 tot remise leidt na (19-24) 28x26 (24x22) [P. ROOZENBURG]

Diagr. 3 : 16-11! (07x16) 26-21! Gevolgd door de niet te pareren dreiging 33-28 (23x32) 27x38 (16x27) 38-32 (27x38) 39-33 (38x29) 34x... met winst [P. ROOZENBURG]

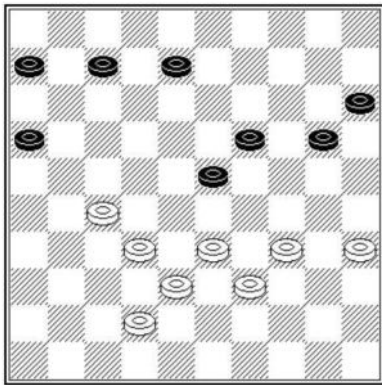
Diagr. 4 : 32-27! (31x22) 21-17! (12x21) 40-34 offer van 2 schijven gevolgd door simultane niet te pareren dreigingen 34-30 of 34-29.

DE AANVAL OP EEN SCHIJF

Vooruitgeschoven schijven pionnen zijn over het algemeen blootgesteld aan vijandelijke aanvallen. Ze worden kwetsbaar wanneer het aantal mogelijke aanvallers groter is dan het aantal verdedigers. In nevenstaand voorbeeld heeft wit de mogelijkheid om de vooruitgeschoven schijf 28 tweemaal aan te vallen met de schijven 38 en 43. Zwart heeft slechts één verdediging ter beschikking.

Om de schijf te winnen dient wit eerst 34-29 te spelen, om schijf 28 te isoleren. Na (11-17) bijvoorbeeld, volgt 38-32 (13-19) 32x23 (19x28) 43-38 en zwart is zonder verdediging tegen de tweede aanval 38-32

We stellen nu enkele praktisch voorbeelden voor van aanvallen op kwetsbare schijven.

Schijf 23 is erg geïsoleerd met slechts één mogelijke verdediger. Wit forceert de winst door :

1. 33-29 08-12 2. 29x18 12x23 3. 39-33!

Dank zij de ruilformatie 42-38-33, verhindert wit zwart naar 24 te gaan om schijf 23 te ondersteunen.

3. 07-12 4. 27-22!

Dreigt 22-18 en isoleert schijf 23.

4. 12-17 5. 22x11 16x07 6. 33-29 enz. +1.

1. 27-22

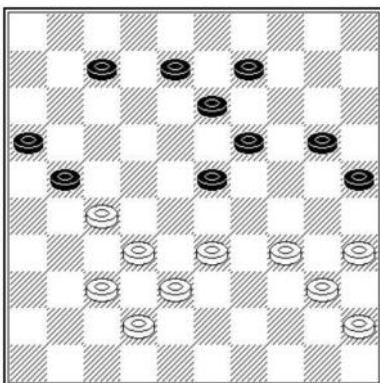
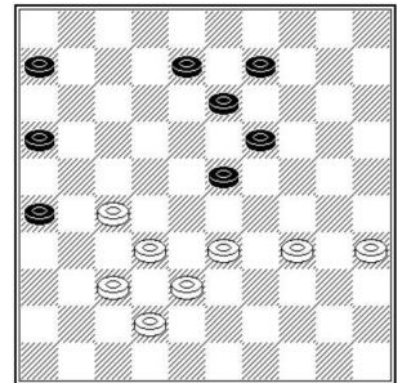
Eerste stap om schijf 23 te isoleren en de aanval 33-29 voor te bereiden.

1... 06-11 2. 33-29

Valt zwart aan met zetdwang.

Op (11-17) volgt 29x18 (17x28) 32x12 enz.

Na 33-29, heeft zwart geen mogelijkheid om het verlies van schijf 23 tegen te gaan.

In het volgende voorbeeld accentueert wit zijn druk op schijf 23 door de formatie 45-40-34 tegenover de zwarte schijf 25.

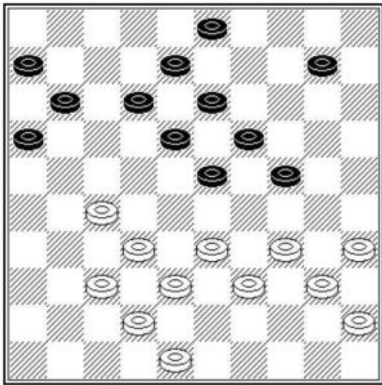
1. 27-22! 21-26 De enige mogelijke verdediging.

2. 33-29 07-11 Na (08-12) 29x18 (12x23) wint wit definitief de schijf door 34-30 (25x34) 40x18

3. 29x18 11-17 4. 22x11 16x07 5. 38-33 13x22

6. 32-28 22-27 7. 28-22 27x18 8. 37-31 26x48

9. 33-28 48x30 10. 35x11 winst.

Schijf 24 kan onder bepaalde omstandigheden een kwetsbare pion blijken te zijn. De schijvenformaties 34-40-45 en 33-38-42 zijn belangrijk om de schijfwinst compleet te maken.

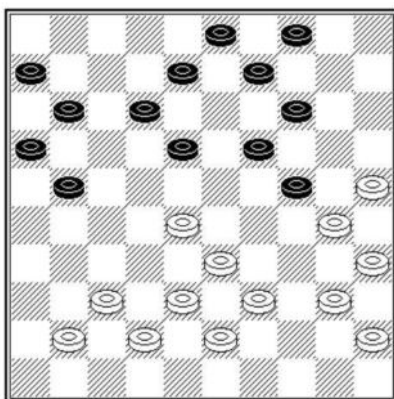
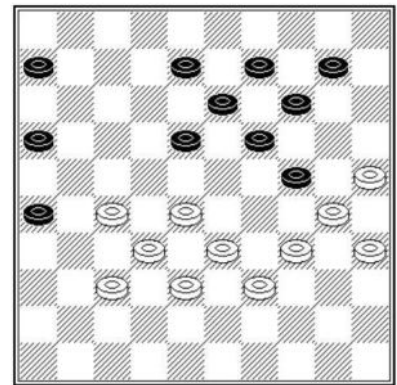
- 1. 48-43! 10-15 2. 34-29! 23x34
3. 40x20 15x24 4. 39-34**

En zwart heeft geen bevredigend antwoord op de aanval 34-29 daar op (19-23) volgt 27-22, waarna 33-29 terwijl op (18-23) direct 33-29 volgt.

1. 34-29!

Deze aanval is beslissend wegens de volgende redenen :

- a** - (10-15) 29x20 (15x24) 27-22 (18x27) 32x21 (16x27) [*beste*] 39-34 gevolgd door 34-29 met schijfwinst en doorbraak naar dam.
- b** - (06-11) 29x20 (19-23) 28x19 (13x15) numeriek gelijk, maar wit heeft een damzet door 37-31 (26x28) 33x4.

Door veld 32 open te laten verhindert wit zwart veld 23 te bezetten en schijf 24 te verdedigen.

1. 40-34!

Na 39-34 kan zwart zich verdedigen door het verrassende (21-27) en indien :

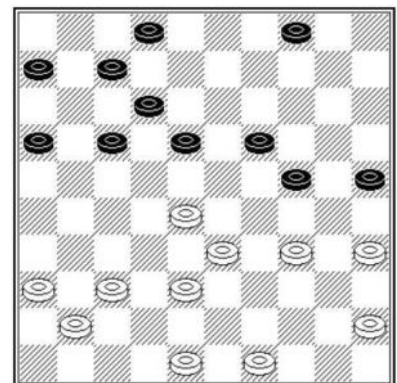
- a** - 28-22 volgt (18-23) 22x31 (23-29) 34x23 (19x48) etc.
- b** - 34-29 volgt (27-32) 38x27 [*als 29x20 (27x18) =*] (14- 20) 25x23 (09-13) 30x19 (13x24) 29x20 (18x36) enz. voordeel zwart

1... 04-10 2. 34-29 10-15 3. 29x20 15x24 4. 39-34

En zwart heeft geen goede verdediging tegen de aanval 34-29.

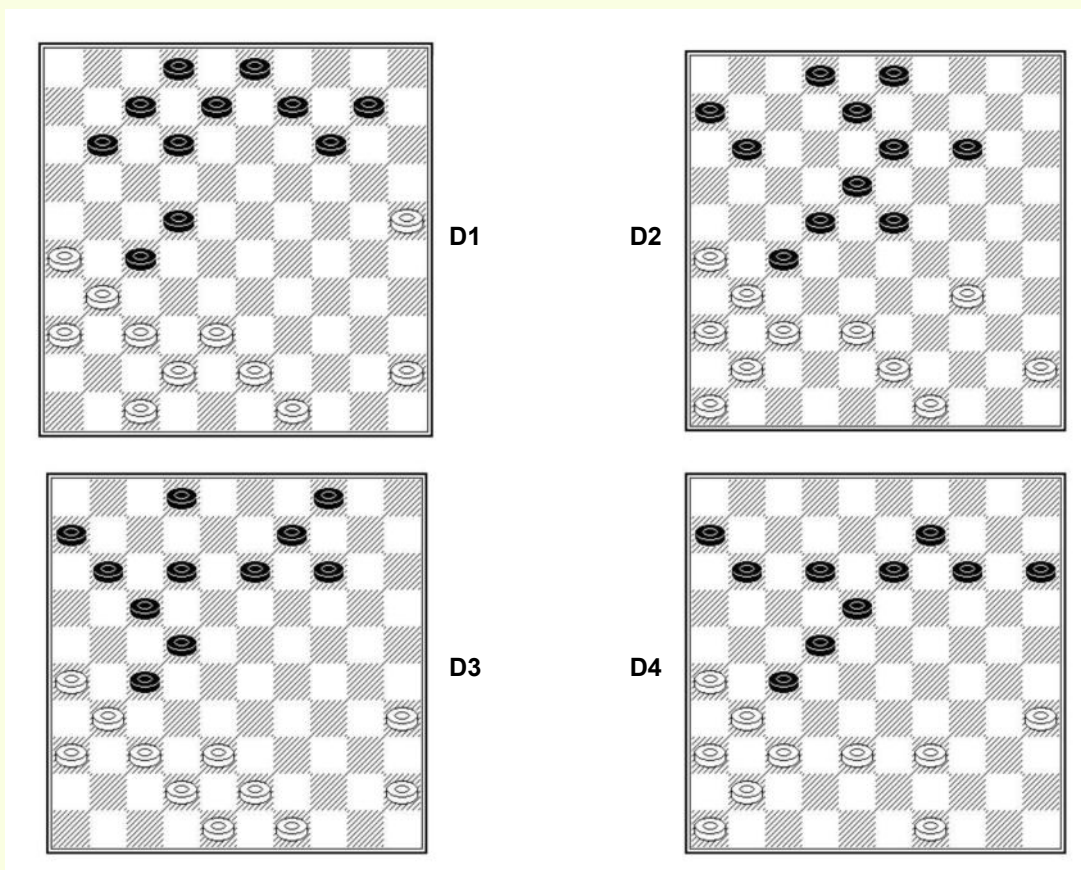
In deze stand, een idee van par R.C. KELLER, wint wit een schijf door :

- 1. 49-44! 04-10 2. 44-40 10-15 3. 34-30! 25x34
4. 40x20 15x24 5. 45-40 18-23 6. 48-43 23x32
7. 37x28 12-18 8. 40-34 18-23 9. 41-37! 23x41
10. 36x47 17-22 11. 47-42 22-27 12. 34-29 enz.**

Toepassing : wit speelt en forceert winst van schijf 27

Diagr. 1 : 47-41! En zwart is ontwapent tegen de 3 opeenvolgende aanvallen :
37-32, 41-37, 37-32, 42-37 en 37-32.

Diagr. 2 : 37-32! (11-16) 32x21 (16x27) 41-37 (06-11) 46-41 (11-16) [om de dreiging 34-29 (23x34) 43-39 (34x32) 37x06 te pareren] 26-21 met winst van schijf 27

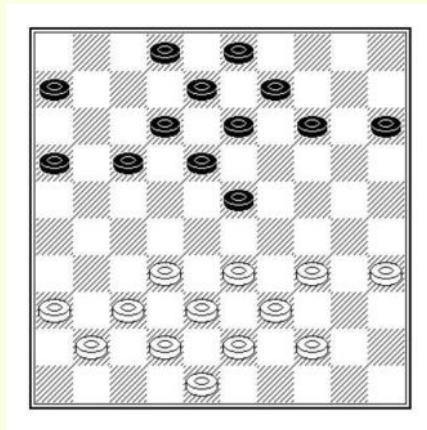
Diagr. 3 : 37-32! (11-16) 32x21 (16x27) 42-37 (06-11) 37-32 (11-16) 32x21 (16x27) 38-33! [dreiging 33-28] (27-32) 48-42 waarna 42-38 volgt met schijfwinst.

Diagr. 4 : 37-32 (11-16) 32x21 (16x27) 41-37 (06-11) 37-32 (11-16) 32x21 (16x27) 46-41 (18-23) 41-37 gevolgd door 37-32 daar de verdediging (23-28) faalt door 26-21 (27x16) 39-33 (28x39) 49-43 (39x48) 31-26 (48x31) 36x07.

ORGANISEER JE SPEL

Als er geen directe winst is, wordt het essentieel om je spel zo te organiseren dat je je tegenstander in verlegenheid brengt. De principes van territoriale bezetting en het in het spel brengen van het maximale aantal schijven zijn dan overheersend bij het bepalen welke zetten moeten worden gespeeld.

Het organiseren van je spel bestaat uit het definiëren van een speellijn en het selecteren van de zetten die daarmee corresponderen. Laten we eens kijken naar het volgende voorbeeld:

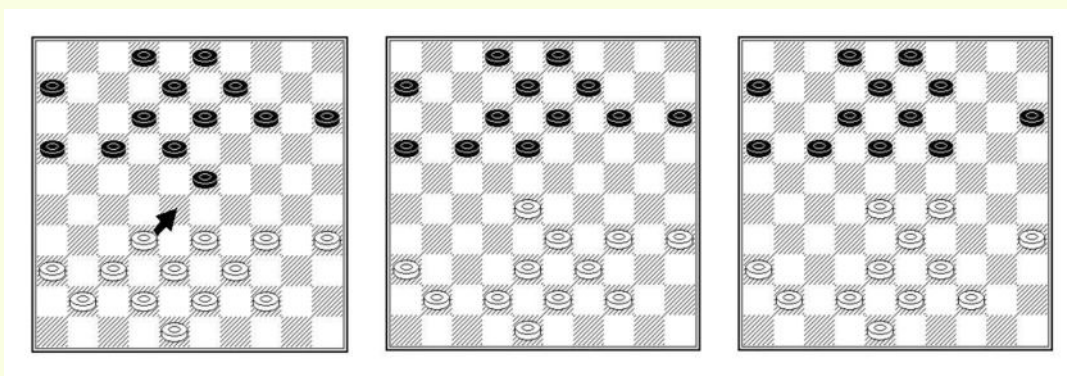
In deze stelling is wit aan zet. Er is geen combinatorische winst. Er zijn ook geen sluitende bewijzen om te bepalen welke partij het voordeel heeft. De enige observatie is dat wit 10 speelbare zetten tot zijn beschikking heeft en dat hij er één moet kiezen.

Hoe een keuze te maken tussen al deze mogelijke zetten ?

Het opmerkelijke aan deze stelling is dat zwart het centrum gedeeltelijk bezet met een schijf op 23. Geconfronteerd met deze situatie heeft wit twee speellijnen, namelijk bezit nemen van het centrum of controle uitoefenen over het centrum van de tegenstander.

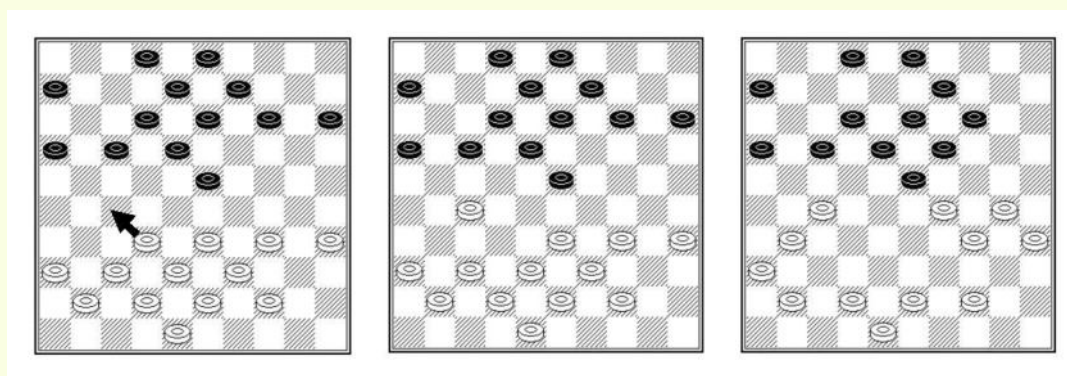
Laten we eens kijken naar deze twee ideeën:

Bezetten van het centrum door 32-28

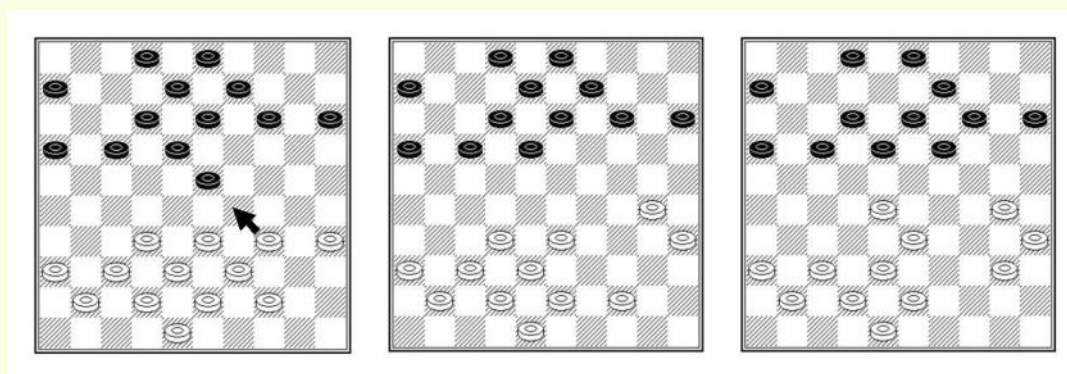
De formatie 32-37-41 stelt wit in staat zwart met 32-28 uit het centrum te verdrijven. Zo verkrijgen we de positie van het tweede diagram. Als we verdergaan met (14-19) 34-29, krijgen we het derde diagram. We zien dat wit zich stevig in het centrum heeft gevestigd met pionnen 28 en 29. De volgende fase zal zijn, als zwart het toelaat, om veld 24 te bezetten.

Bezetten van het centrum door de ruil 34-29x30

De formatie 34-39-43 maakt de eliminatie van pion 23 mogelijk, zoals weergegeven in de eerste 2 diagrammen. Deze ruil wordt interessant als de positie dan evolueert naar die van het derde diagram, omdat wit dan goed geplaatst is om veld 24 te bezetten.

De controle van het centrum door 32-27

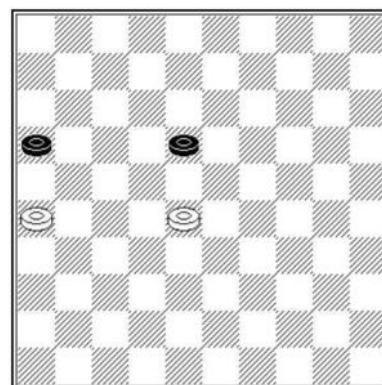
Controle van het centrum door 32-27 krijgt zijn volledige waarde als het spel evolueert naar het derde diagram na bijvoorbeeld (13-19) 37-31 (8-13) 34-30 (15-20) 39-34 (20-24) 33-29 (24x33) 38x29. We merken dan dat zwart sterk gegroepeerd is in het centrum, maar dat ze ontwikkelingsproblemen hebben.

De speellijnen die we zojuist hebben onderzocht, zijn allemaal correct. De keuze hangt meer af van het karakter van de speler en de inzet dan van de analyse. De betekenis van het spel helpt het onderzoek te begeleiden en een reeks plausibele zetten te selecteren. In de volgende hoofdstukken bespreken we de concepten die in aanmerking komen bij het definiëren van een speellijjn.

OPPOSITIE

Oppositie is een belangrijk thema dat zich laat in de partij aandient. Op dit moment, wanneer de mogelijkheden tot ruilen zijn uitgeput, staan de twee kampen frontaal tegenover elkaar tot aan de ultieme blokkade, het beslissende moment waarop de zet het voordeel en soms de overwinning van het spel bepaalt.

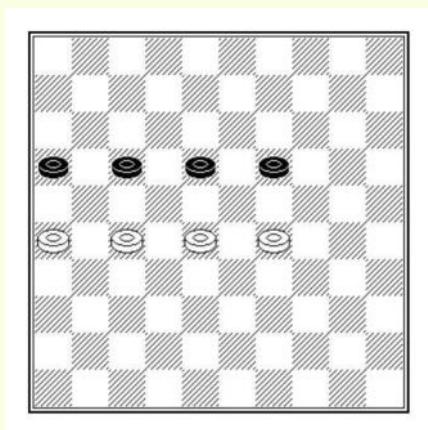
In het bovenstaande diagram staan de schijven tegenover elkaar en het is duidelijk dat degene die aan zet is met problemen kampt. In het geval dat zwart aan zet is, verliest hij, terwijl als wit aan zet is deze remise maakt.

Laten we eens kijken :

Met zwart aan zet : (16-21) 26x17 (18-22) 28-23 (22x11) 23-19 (11-17) 19-14 (17-22) 14-10 (22-28) 10-5 (28-33) 5-32 (33-39) 32-49 en wit wint door oppositie

Met wit aan zet : 26-21 (16x27) 28-22 (18-23) 22x31 (23-28) 31-27 (28-33) 27-22 (33-38) 22-18 (38-43) 18-13 (43-48) 13-09 remise.

Het tweede diagram toon een ander voorbeeld van frontale oppositie met elk 4 schijven. Deze stand kwam op het bord tijdens het Frans kampioenschap 1974 tussen Jean-Pierre RABATEL en Georges MOSTOVOY.

Zwart is aan zet. Hij is gedwongen een schijf te offeren om door te gaan naar dam.

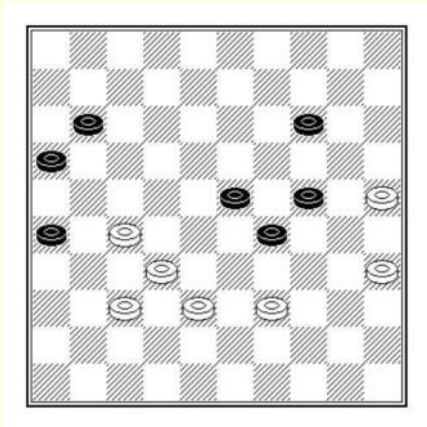
1... 17-22?

Zwart had moeten spelen (16-21) 27x16 (18-22) 26-21 (22x24) 21x12 (24-29) 12-08 (29-33) 08-02 (19-23) en wit kan niet meer winnen.

- 2. 28x17 19-23 3. 29-24 23-28 4. 24-20 28-33 5. 20-14 33-38
6. 14-10 38-43 7. 10-04 18-23 8. 17-12 43-48 9. 04-22 48-34
10. 12-07 34-45 11. 07-02 45-50 12. 22-4 23-29 13. 02-30 50-33
14. 30-48 33-28 15. 04-15 29-34 16. 48x25 28-41 17. 15-10 W+**

Zoals we aan de hand van de volgende voorbeelden zullen kunnen ontdekken, zijn de volgende punten de moeite waard om te benadrukken :

- De oppositie wordt geprovoceerd door de ruilformaties van de tegenstander te elimineren
- Wie aan zet is, is het belangrijkste element voor het beoordelen van de positie.
- Het is over het algemeen voordelig om de oppositie aan de andere kant op te dringen, maar het is ook gepast om de berekening verder te voeren om te weten of het een kwestie van winnen of gelijkspel is.

In deze positie heeft zwart weinig speelbare zetten, en geen enkele formatie om te ruilen. Wit heeft alle redenen om de oppositie te zoeken :

1. 39-34! 29x40 2. 35x44 23-29

Na (24-29) 44-40 (14-19), gaat wit naar dam door 25-20 enz. W+

3. 44-40 14-19 4. 32-28 11-17 5. 38-32 29-33

Zwart zou een schijf moeten offeren alvorens totaal geblokkeerd te worden door (17-21) en 27-22.

6. 28x39 19-23 7. 39-33 16-21 8. 27x16 17-22

De oppositie heeft eindelijk voordeel voor wit opgeleverd, maar de winst is nog lang niet behaald ondanks de twee schijven voordeel. Het meest zekere lijkt 16-11 (22-27) 32x21 (26x06) 37-32 (06-11) 33-28 (23-29) 32-27 (11-17) 27-22 (17-21) [op (29-33) volgt 28x39 waarna 39-33 en 40-34] 22-18 (21-27) 18-13 (27-31) 13-09 (29-33) [op (31-37) volgt 28-23 (29x18) 09-04 (18-23) 04 -10 W+] 28x39 (31-37) 09-04 (37-41) 40-35! (41-47) 4-36! (24-29) 36-18 W+

DUBOIS - BENYAMINE (sneldamtoernooi maart 97)

Eerste fase : ruilformatie van de tegenstander verwijderen :

1. 40-34 29x40 2. 45x34 17-22

Na (17-21) 31-26 (21x32) 38x27, is zwart geblokkeerd.

Tweede fase : oppositie uitlokken

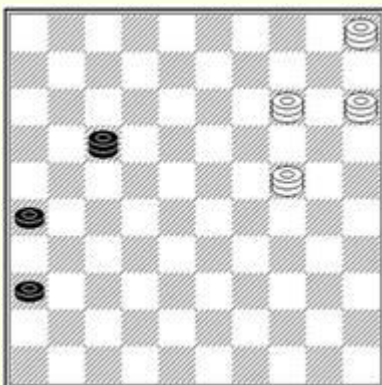
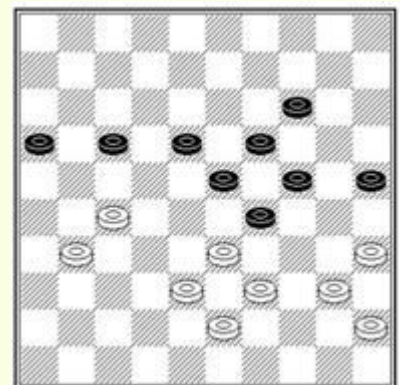
3. 38-32 25-30

Na (14-20) krijgt wit oppositie door 43-38.

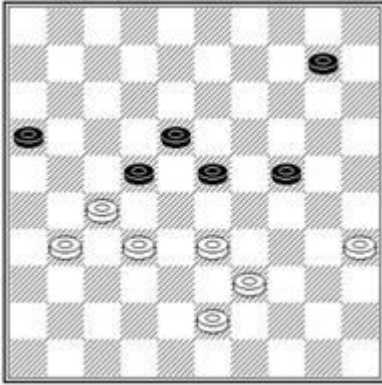
De analyse toont dat wit kan winnen :

(25-30) 34x14 (19x10) 31-26 (22x31) 26x37 (18-22) 39-34

(10-14) 35-30 (24x35) 33-29 (23-28) 32x23 (14-20) 23-19 (20-25) 19-14 (25-30) 34x25 (35-40) 14-10 (40-44) 10-5 (22-27) 37-31! (27x36) 29-24

met een winnend eindspel leidend tot het 2de diagram. De zwarte dam staat bijvoorbeeld op veld 17, maar de stand blijft winnend voor eender welk veld.

4. 34x25

Derde fase : materieel voordeel concretiseren

4... 23-29

Zwart zou meer hoop hebben door (14-20) 25x14 (19x10) [diagr 3].

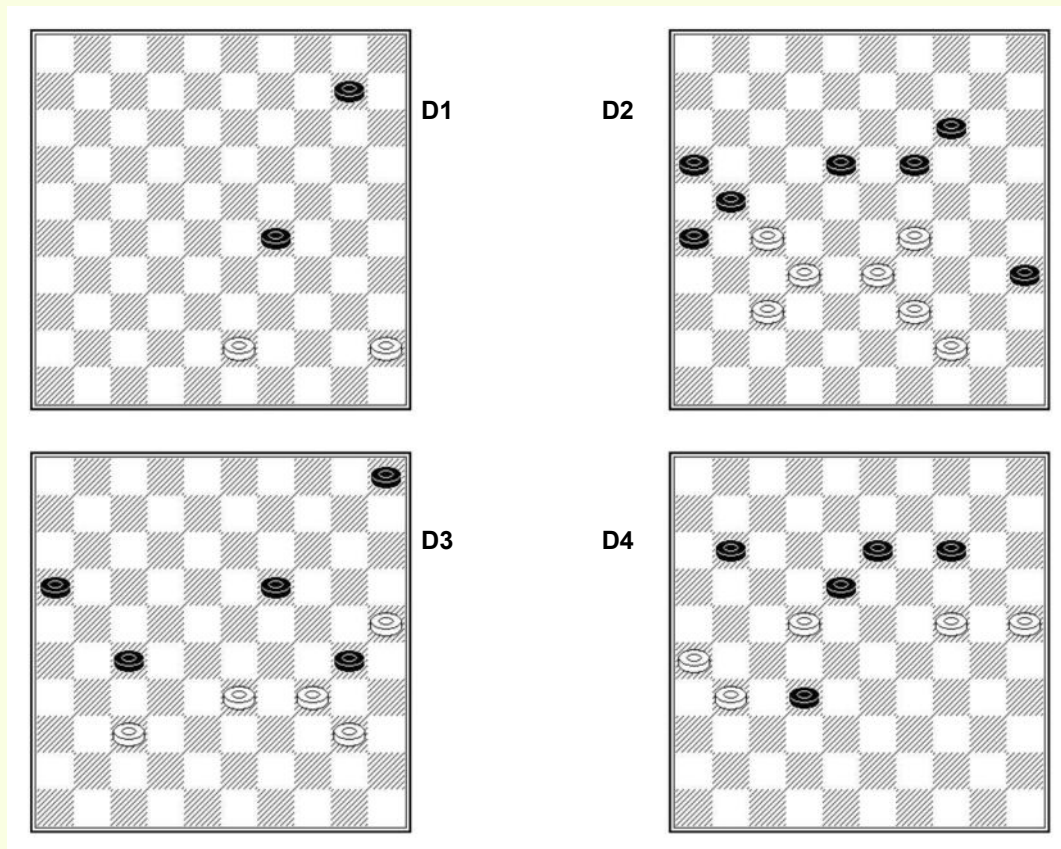
De winst is dan moeilijker te behalen na

43-38 (24-29) 33x24 (22-28) 31-26 (28x37) 38-32 (37x28)

35-30 oppositie maar (18-22) 27x29 (28-32) enz. met een vervelend eindspel dat normaal gesproken wint voor wit.

5. 43-38 19-23 6. 39-34 29x40 7. 35x44 23-29 8. 44-40 18-23
9. 27x18 23x12 10. 31-26 12-18 11. 32-27 18-23 12. 26-21 W+

Toepassing : wit speelt en wint door oppositie

Diagr. 1 : Wit wint door 43-39 (10-14) 39-34! (29x40) 45x34 (14-19) 34-29
winst door simpele oppositie.

Diagr. 2 : Wit wint op een zeer mooie manier door
37-31 (26x28) 33x24 (21x32) 44-40 (35x33) 29x27
winst door dubbele oppositie

Diagr. 3 : 33-29 (30x39) 37-32 (27x38) 29-24 (19x30) 25x27
met winst door dubbele oppositie.

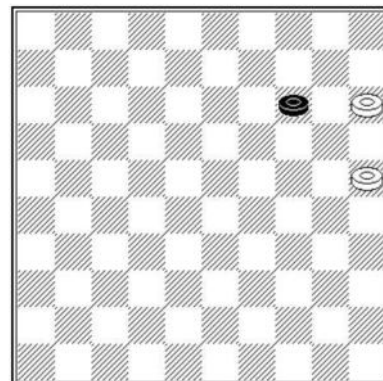
Diagr. 4 : 22-17 (11x22) 31-27 (ad lib) 26x28 (14-19) 28-23 (18x20) 25x23
winst door simpele oppositie.

DOORGANG NAAR DAM

Als eerste naar dam kunnen gaan is een belangrijke optie om de kansen op winst te verhogen. Om dit te bereiken dient voldaan te worden aan 2 voorwaarden :

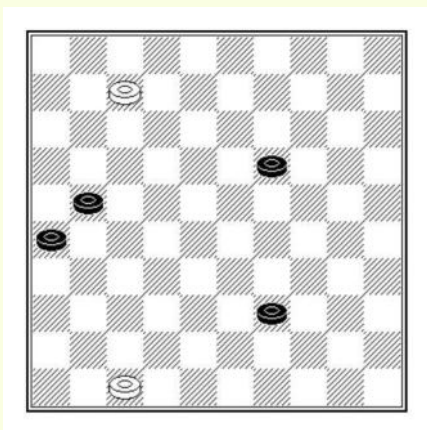
- De overhand hebben aan één kant van het bord
- Voldoende ontwikkelingsvoorsprong hebben.

Nevenstaande diagram toont een simpel voorbeeld van passage naar dam waarbij wit de overhand heeft op de rechtervleugel en bezit een ontwikkelingsvoorsprong voldoende om te winnen door opsluiting :
25-20 (14x25) 15-10 (25-30) 10-05 (30-34) 05-28 (34-40)
28-33 (40-45) 33-50 W+

De kracht van de dam is zodanig dat in bepaalde gevallen het enige dat nodig is om te winnen, twee stappen voorsprong te hebben door te profiteren van aanvallen of bedreigen vanop afstand. De volgende twee voorbeelden illustreren dit perfect :

Aanval op afstand

1. 7-2

Wit maakt dam en valt de schijven 19, 39 en 21 vanop afstand aan. Zwart kan niets anders dan :

1... 19-23

Nu heeft wit meerdere mogelijkheden om aan te vallen, maar de enige echt effectieve is :

2. 02-16!

Zwart heeft geen oplossing meer om zijn schijven te redden.

1. 10-05!

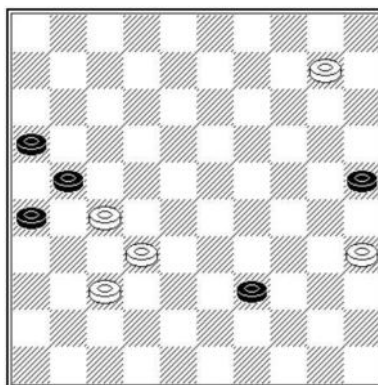
Wit maakt dam en dreigt met
37-31 (26x28) 05x46 (21x32) 46x50.

Deze dreiging kan niet gepareerd worden door 39-43
wegens 37-31 (26x28) 05x49 (21x32) 49x27.

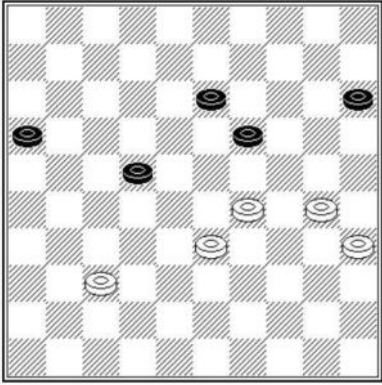
Zwart heeft geen andere uitweg dan :

1... 26-31 2. 37x17 39-43

Met een hopeloos eindspel indien wit geen grote fouten maakt.

In het volgende voorbeeld forceert wit de doorbraak naar dam door :

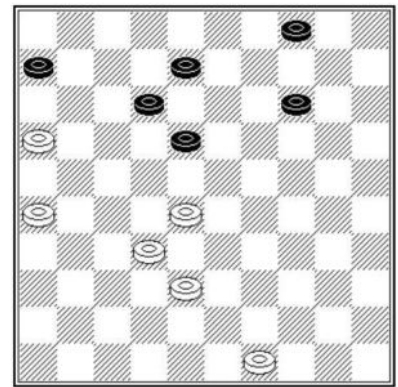
1. 30-24 19x30 2. 35x24 22-27

Zwart op zijn beurt zoekt een doorbraak op de andere kant van het bord.

Wit heeft nu de mogelijkheid om door te breken naar dam op de rechtervleugel door 24-20 of in het centrum door 29-23 en 23-19. In beide gevallen is dit niet voldoende om te winnen daar zwart ondertussen binnensluip door (16-21) (21-26) daarna (27-31) met remise.

Ditmaal heeft wit een numeriek overwicht op de linkervleugel. Ze kunnen een winnende doorbraak forceren door :

**1. 28-22 18x27 2. 32x21 08-13
3. 21-17! 12x21 4. 26x17 13-18
5. 38-32 14-19 6. 32-27 19-24
7. 16-11 enz.**

Wit verkrijgt een doorbraak op de rechtervleugel door :

1. 39-34

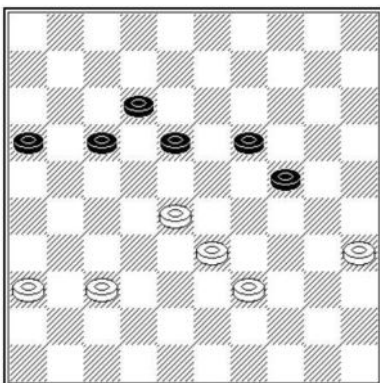
De dreiging van de aanval 34-29 dwingt zwart te reageren met :

1... 18-23

Nu volgt het slimme en beslissende antwoord :

2. 34-29! 23x41 3. 36x47

En zwart zit in een verliezende stand.

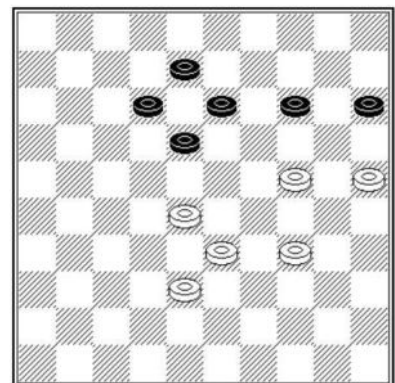
Het numeriek overwicht van wit op de rechtervleugel en hun voorsprong in ontwikkeling laat ons denken dat een doorbraak op deze vleugel mogelijk is. Laat ons eens zien

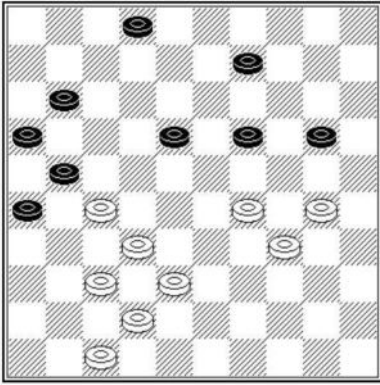
1. 34-29!

Na deze zet is het duidelijk dat zwart niet mag vervolgen met (12-17) wegens 28-23 (08-12) 24-19 enz. noch met (18-22) 28x17 (12x21) wegens 24-20 (15x24) 29x18 gevolgd door (21-27) 25-20 (27-31) 20-14 (31-37) 14-10 (37-41) 10-05 (41-47) 05-10! (08-12) gedwongen 18x07 (47-36) 10-04 (36-41) 07-01 met overmachtseindspel voor wit

De enige mogelijkheid voor zwart lijkt :

**1... 14-19 2. 25-20! 19x30 3. 28-23! 15x24
4. 29x20 18x29 5. 33x35 W+**

Van der WAL - Van AALTEN

Wit forceert doorbraak door :

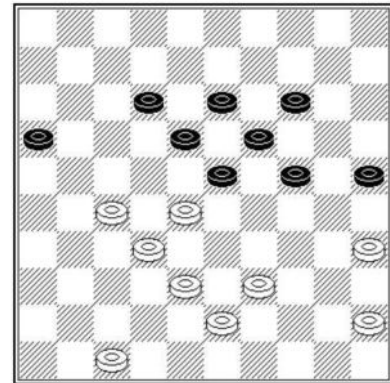
1. 30-25! 09-14
2. 27-22! 18x27
3. 29-23! 19x28
4. 32x23 20-24

Zwart wordt bedreigd door 23-19 en op (14-19) volgt 25x14 (19x10) 23-19 met winnend voordeel.

5. 34-29! 24x33
6. 38x29 02-08
7. 29-24 08-13
8. 24-20 13-19
9. 20x09 19x28
10. 09-03 28-33
11. 42-38! 33x31
12. 03-14 W+

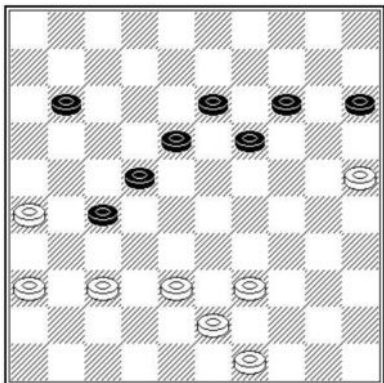
Het overzicht op de linkervleugel en de goede formaties om te ruilen laten wit toe een doorbraak te forceren :

1. 27-21! 16x27
2. 32x21 23x32
3. 38x27 19-23
4. 21-16 12-17
5. 27-21! 17x26
6. 16-11 enz.

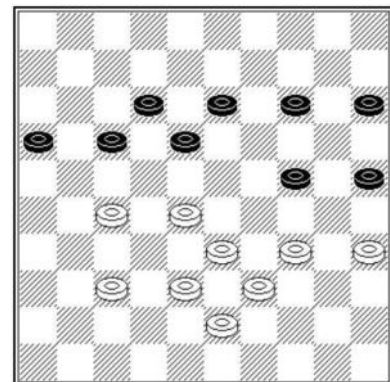
De positie van zwart houdt geen stand na :

1. 37-32! 11-16
  2. 32x21 16x27
  3. 38-32!
- Dank zij de formatie 38-43-49, elimineert wit de hinderende zwarte schijf 27 en brengt nog een schijf naar de linkervleugel.
- 3... 27x38
  4. 43x32 19-23
  5. 32-27! 22x31
  6. 36x27 enz.
- Zwart kan de doorbraak van schijf 26 niet meer verhinderen.

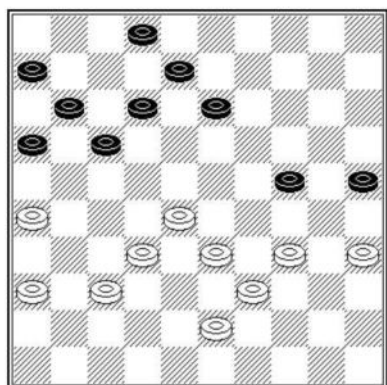

Deze stelling zijn we al tegengekomen bij de bespreking van het thema mate. Zwart heeft een extra verdediging die uitmondt in de volgende manoeuvre :

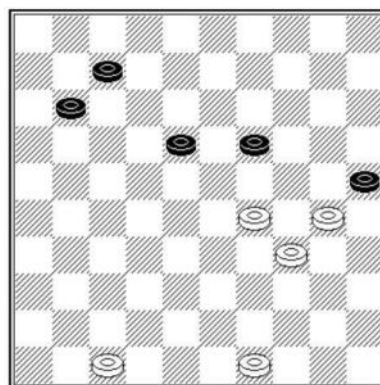
- 1... 24-29
  2. 33x24 14-20
  3. 24-19! 13x24
  4. 27-22! 18x27
  5. 34-30! 25x34
  6. 39x19 12-18
- Na (17-21) 28-23 (21-26) 43-39, controleert wit de situatie.
7. 28-23! 18x29
  8. 19-13 29-34
- Op (17-22) 13-09 (22-28), is de aanval op afstand 09-04 beslissend
9. 13-09 20-24
  10. 09-04 17-22
  11. 04-13 24-29
  12. 13-09 26-31
  13. 09-03 21-26
  14. 03-09 W+

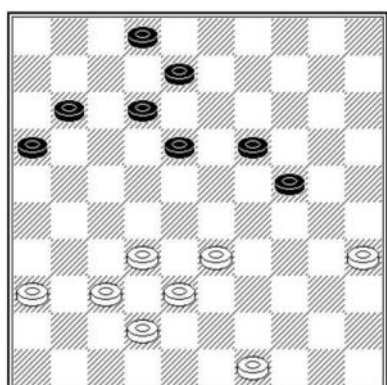
Toepassing : Wit speelt en forceert doorbraak naar dam

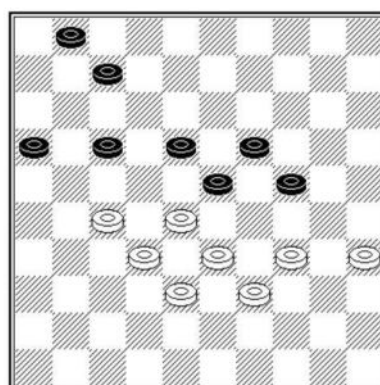
D1

D2

D3

D4

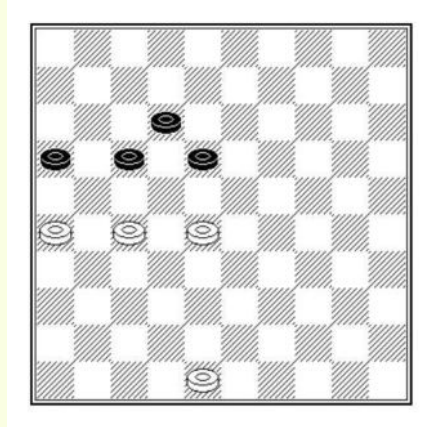
Diagr. 1 : 28-22! (17x28) 32x23 [dreigt 23-19] (13-18) 23-19! (24x13) 34-30! (25x34) 39x30 enz.

Diagr. 2 : 29-24 (19-23) 24-19! (23x14) 30-24 gevolgd door 24-20 enz.

Diagr. 3 : 33-29! (24x33) 38x29 (19-23) 37-32! (23x41) 36x47.

Diagr. 4 : 27-22! (18x27) 32x12 (23x43) 39x48 (07x18) 34-29 enz.

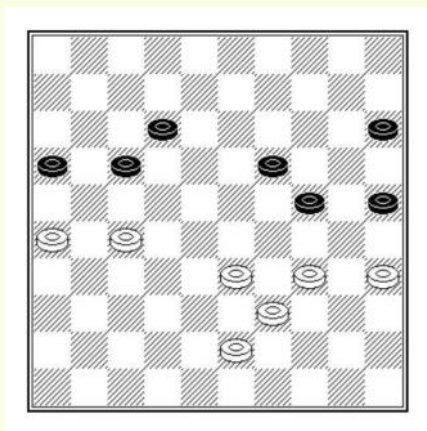
Achtergebleven schijven

De plaatsing van de schijven aan het einde van het middenspel vormt een fundamenteel element bij het vaststellen van een positioneel oordeel.

De schijven achtergebleven bij de ontwikkeling van het spel vertegenwoordigen opmerkelijke zwaktes.

In de positie hierboven is het duidelijk dat de achterste schijf 12 de oorzaak is van de slechte stand van zwart. De situatie zou niet veranderen als schijf 12 op 1, 6, 7 of 11 staat..

In deze positie, heeft zwart een achtergebleven schijf op 15. Door vakkundig te manoeuvreren, zal wit een positie bereiken die gelijk is aan één schijf meer :

1. 27-22! 17x28
2. 33x22 12-17
3. 22x11 16x07
4. 26-21 07-12
5. 39-33 19-23
6. 43-38

We kunnen duidelijk zien dat de 3 witte schijven 33-34-35 de 4 zwarte schijven 15-23-24-25 in bedwang houden.

De positie van zwart is precair wegens de achtergebleven schijf 6, het ontbreken van formaties en de zwakke mobiliteit van zijn schijven. In deze condities verzekert wit zich van de winst, door :

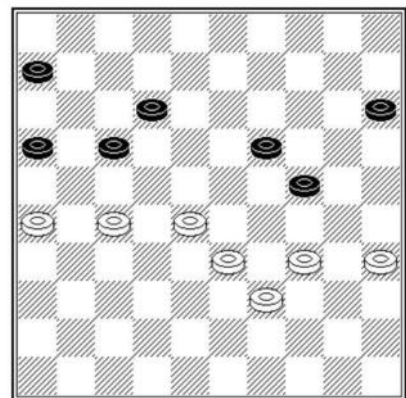
1. 34-30! 19-23

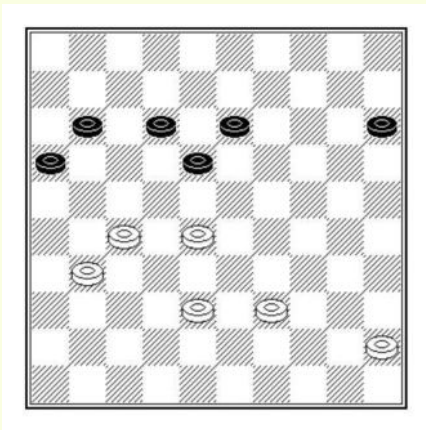
Op (06-11) zijn 30-25 en 25-20 beslissend

2. 28x19 24x13
3. 30-24!

De strategische schijf 24 laat toe de velden 13 en 15 te controleren.

- 3... 12-18
4. 33-28 +

W. KAPLAN - H. WIERSMA
(match URSS – NI 1967)

Zwart heeft een gevaarlijke stand wegens het risico met een achtergebleven schijf op 11 of op 12, in de vorm van het 1ste diagram, te worden opgezadeld

1. 38-33 15-20 2. 33-29?

Om de achterste schijf 11 of 12 te fixeren, heeft het behouden van de formatie 28-33-39 de voorkeur. De winst is dus later behaald, na 45-40 (13-19) 40-34! etc.

2... 13-19 3. 39-33

Wit heeft nu ook een achtergebleven schijf op 33.

3... 11-17 4. 31-26 20-25

De beslissende fout. Zwart had remise kunnen maken door (19-24) 45-40 (24-30) 40-34 (30x39) 33x44 (16-21) 27x16 (18-22) enz.

5. 45-40 25-30 6. 29-24! Met winst door overmacht.

VITKAOUSKAITIE – LAZARENKO
(1974)

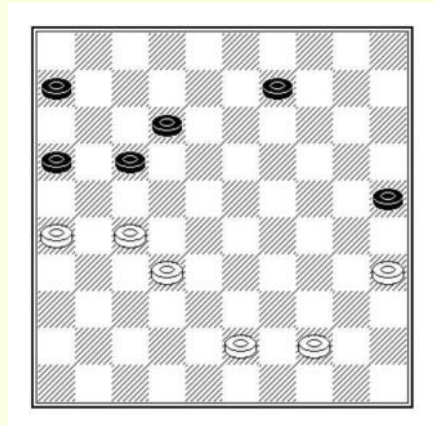
De achtergebleven schijf 6 wordt fataal voor zwart.

1. 44-39 06-11 2. 39-33 09-13 3. 32-28!

Voorkomt (25-30), (13-19) en (12-18), om zoveel mogelijk schijven in het spel te brengen op de rechtervleugel.

3... 13-19 4. 33-29 19-24

5. 29x20 25x14 6. 28-23 W+

TJEGOLEV - LETJINSKI

1. 50-44! 12-17?

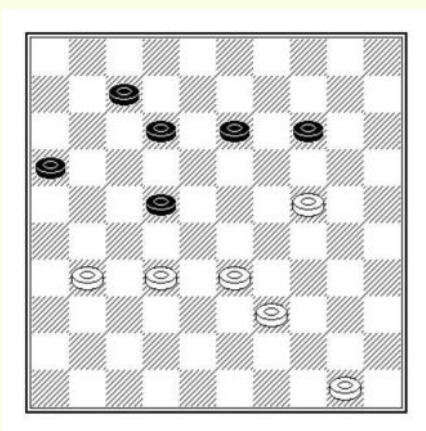
Om de dreiging 24-19 en 33-28 te pareren, moest zwart (22-27)! Spelen gevolgd door (16-21)! En ondanks dat het lijkt wint de witte stand niet meer.

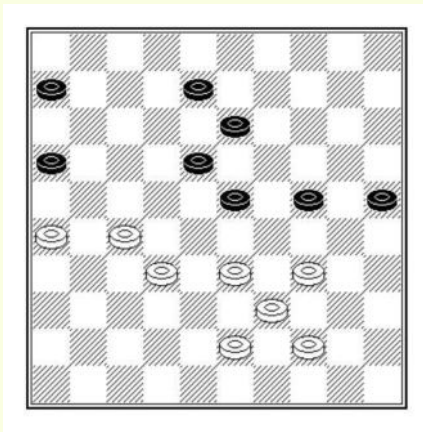
2. 32-27 13-18 3. 33-28! 22x33 4. 39x28

De aanval (17-21) verliest door 24-20 en schijf 7 wordt desondanks een achtergebleven schijf.

4... 07-12 5. 44-39 17-21 6. 24-20 21x23

7. 20x09 12-17 8. 09-03 W+

1. 44-40! 13-19

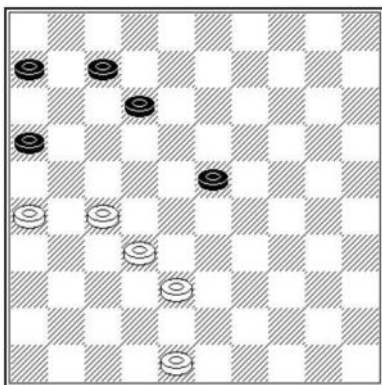
Op (24-30), vervolgt wit met 40-35! Daar (08-12) 35x24 (23-29) 34x23 (18x49) faalt op 32-28! (49x21) 26x8

2. 40-35 08-13 3. 34-30! 25x34

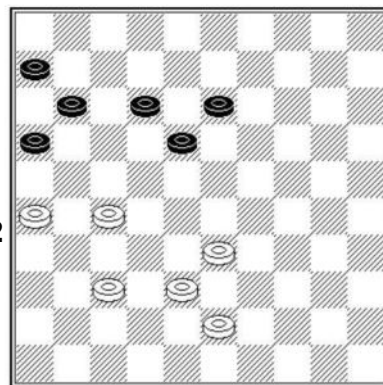
4. 39x30 23-29 5. 43-38 06-11

6. 33-28! 18-23 7. 38-33 enz. W+

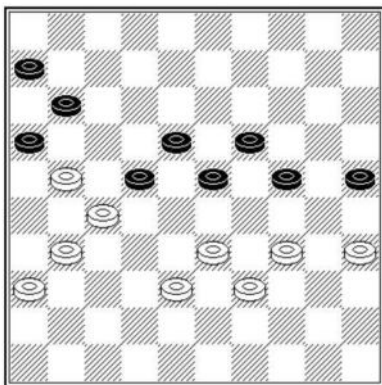
Toepassing : wit wint door het uitbuiten van schijf 6

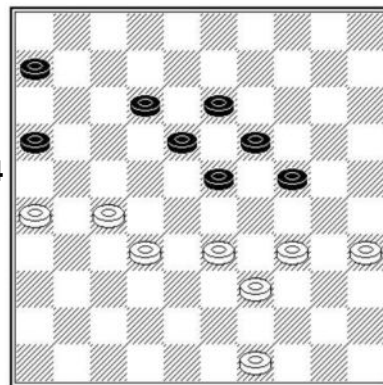
D1

D2

D3

D4

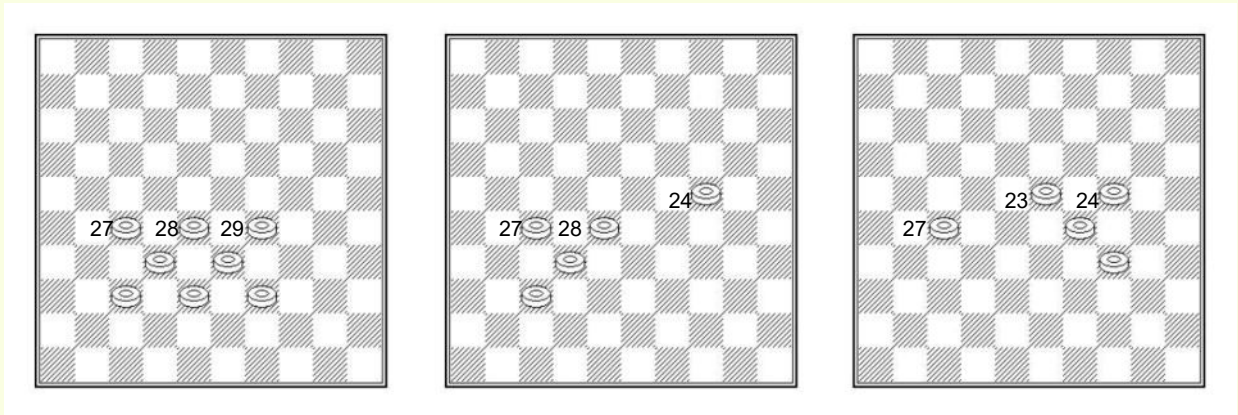
Diagr. 1 : 48-43! (12-18) [gedwongen daar (23-29) verliest door 38-33 (29x49) 32-28 (49x21) 26x08] 38-33 (07- 11) 43-38! (11-17) 33-28! W+

Diagr. 2 : 37-32! (13-19) 33-29! (11-17) 32-28 W+

Diagr. 3 : 31-26! (22x31) 36x27 (11-17) 21x12 (18x07) 38-32! (07-11) 26-21 +

Diagr. 4 : 49-44!! (12-17) [(06-11) is verhinderd en de damzet (23-28) en (13-19) is natuurlijk ook verliezend] 33-29 (24x33) 39x28 W+

DE KRACHT VAN HET CENTRUM

Het centrum vormt een belangrijk strategisch bereik. De drie diagrammen hierboven tonen de basisposities die moeten worden opgebouwd om territoriale superioriteit te claimen.

In het eerste diagram komt wit niet verder dan de 5e rij. Zijn kracht ligt in zijn schijven formaties die vijandelijke aanvallen beperken en mogelijkheden bieden voor infiltratie in het vijandige kamp.

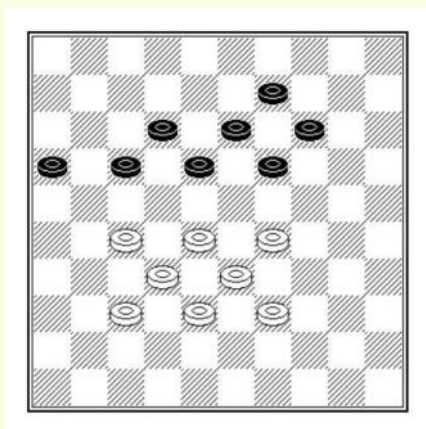
In het tweede diagram bezet wit stevig het centrum met 27-28 en hun voorpost op 24 garandeert hen suprematie op de rechtervleugel. Het blijft in dit soort stellingen essentieel om jezelf te beschermen tegen aanvallen op pion 24.

In het derde diagram heeft wit een sterke positie in het vijandelijke kamp en verzekert pion 27 de controle over de linkervleugel. Dit is de ideale aanvallende positie om naar te zoeken.

In de volgende posities zullen we elk van deze situaties onderzoeken.

HET CENTRUM 27-28-29

Men herkent de stand voor wit van het eerste diagram van vorige pagina. Men merkt vooral het **ontbreken bij zwart van formaties om te ruilen richting het centrum**. Wit komt hier tot winst door :

1. 39-34!

Nu volgt :

a - op (14-20) damzet door 28-23 (19x30) 29-23 (18x29) 27-22 (17x28) 32x3

b - op (19-24) 29x20 (14x25) doorbraak naar dam door 34-30 (25x34) 33-29 (34x23) 28x8 (12x03) 27-22 (a.l) 32x12

c - op (17-21) 34-30 (12-17) positionele winst door 29-23 (18x29) 33x24

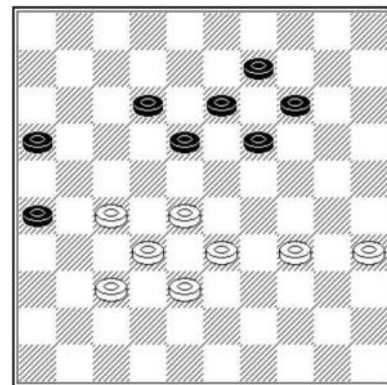
d - op (17-21) 34-30 (21-26) 30-25 +

In deze stand kan zwart niet verder naar 17 wegens 27-22 of 27-21. Rest wit niet anders dan de mogelijkheden van zwart op de andere vleugel uitputten.

1. 34-29

Wit kan eveneens positioneel winnen door 34-30 (14-20) 33-29! (20-25) 30-24 (19x30) 35x24 (09-14) 28-23 enz.

1... 19-24 of? 2. 29x20 14x25 3. 35-30! 25x34 4. 33-29 34x23 5. 28x17 enz.

KOUPERMAN - DESLAURIERS

Vanuit deze stand gaat wit zich stap voor stap vestigen in het centrum :

Fase 1 : bezetten van velden 27-28-29

1. 34-30! 25x34 2. 40x29 19-24

Zwart wil 19-24 verhinderen.

3. 29x20 15x24 4. 45-40 08-13 5. 40-34 09-14 6. 37-32 13-19

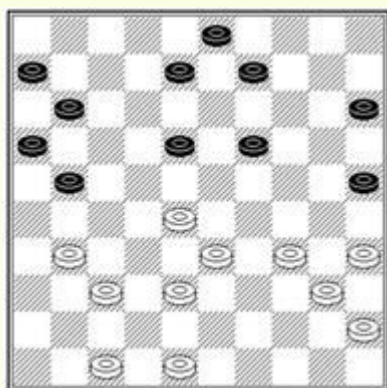
Op (21-27) 31x22 (22x31) 32x21 (16x27), krijgt wit groot voordeel door 28-23. Zwart dreigt nu terug in gesloten klassiek te komen door (18-23).

7. 34-29! 03-09 8. 29x20 14x25

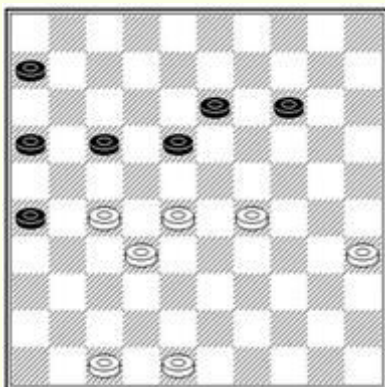
De zwakte van de zwarte schijven op de rechtere vleugel is flagrant omdat 4 van de 8 schijven niet deelnemen. De ruilen zijn in het voordeel van wit.

9. 33-29! 19-24 10. 29x20 25x14 11. 38-33 09-13

12. 31-27! 11-17 13. 33-29 21-26 (2de diagr.)

Wit heeft zijn doel bereikt. Resteert nog enkel zijn voordeel om te zetten in winst.

Fase 2 : uitbuiten van de positie :

- 14. 35-30 06-11 15. 48-42 17-21 16. 42-38 11-17 17. 28-23 13-19
- 18. 23x12 17x08 19. 30-25 08-12 20. 38-33 12-18 21. 33-28 18-22
- 22. 27x18 21-27 23. 32x21 16x27 24. 18-12 27-31 25. 12-7 31-37
- 26. 07-02 26-31 27. 02x30 37-42 28. 47x38 31-36 29. 28-23 W+

In deze stand bezet zwart het centrum. De eerste actie van de wit bestaat uit het verdrijven van zwart door :

- 1. 34-29! 23x34 2. 40x20 14x25

Wit moet nu zwart verhinderen terug naar het centrum te komen :

- 3. 35-30! 25x34 4. 39x30 12-17
(18-23) verliest door 30-24.

- 5. 43-39 17-22 6. 28x17 21x12 7. 33-28! 06-11

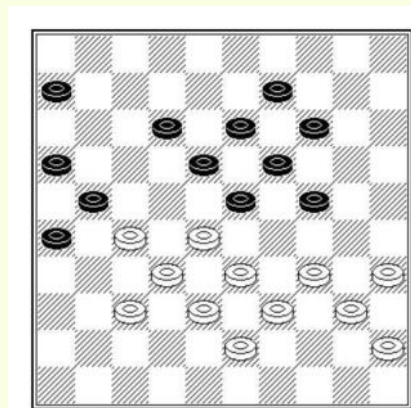
- 8. 45-40 09-14 9. 39-33 11-17

Op (14-20) volt 33-29! (20-25) 40-34+

- 10. 33-29! 17-21 11. 40-35 12-17 12. 38-33 17-22

Op (19-23) 28x10 (17-22) volgt 10-05 (22x42) 32-27 (21x32) 05x48.

- 13. 28x17 21x12 14. 33-28 +

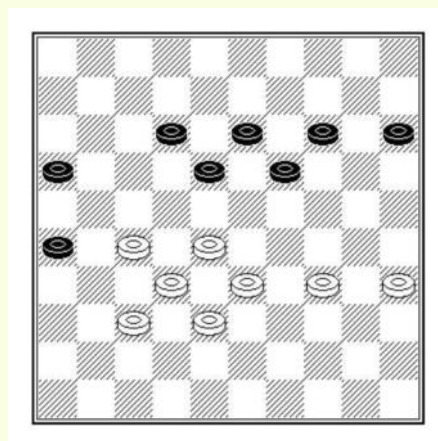

LE CENTRE 24-27-28

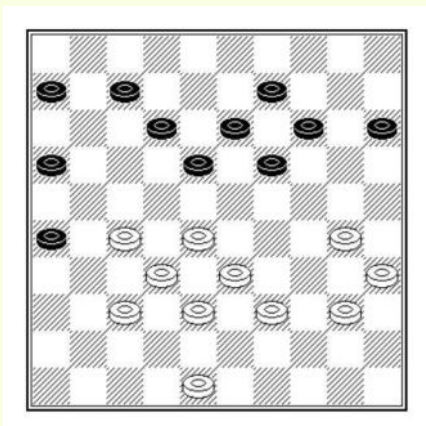
Het territoriaal voordeel wordt nog evidentier als wit erin slaagt veld 24 te bezetten.

In dit voorbeeld speelt wit :

- 1. 34-29 14-20 2. 29-24 19x30
- 3. 35x24 20x29 4. 33x24+

KOUPERMAN - HISARD
Suikertornooi 1969

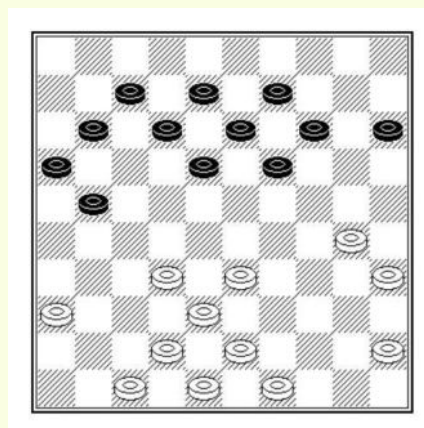

Wit heeft zich opgesteld op 30 en 35 om veld 24 te kunnen bezetten.

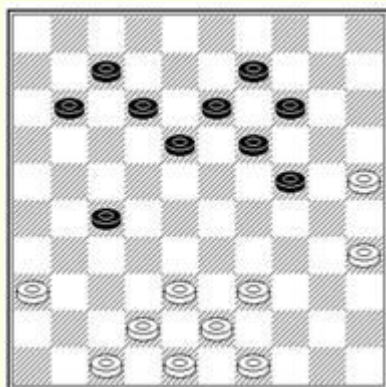
1. 30-24! 19x30 2. 35x24 14-19 3. 40-35 19x30
4. 35x24 09-14 5. 39-34 07-11 6. 34-30 11-17
7. 33-29 17-21 8. 38-33 14-19
Om de dreiging 24-20 te pareren.

9. 48-43 12-17 10. 43-38 17-22 11. 28x17 21x12
12. 32-28 06-11 13. 30-25 19x30 14. 25x34 11-17
15. 29-24! 17-21 16. 38-32 12-17 17. 34-29 17-22
18. 28x17 21x12 19. 33-28 W+

Met dit voorbeeld, komende uit een partij tijdens het wereldkampioenschap 1984 tussen MEMEL en SCHOLMA, zien we hoe zwart zich progressief installeert op het centrum en bezit neemt van de strategische velden 24, 27 en 28.
In de eerste fase gaat zwart vooreerst de strategische velden 24 en 27 innemen.

- 1... 21-27! 2. 32x21 16x27 3. 45-40 18-23
4. 40-34 15-20 5. 30-25 12-18 6. 33-29 08-12
7. 34-30 23x34 8. 30x39 20-24

De stand van het tweede diagram. Alle zwarte schijven zijn actief en gaan richting centrum. Daartegenover zijn zwak georganiseerd op de vleugels en in het centrum.

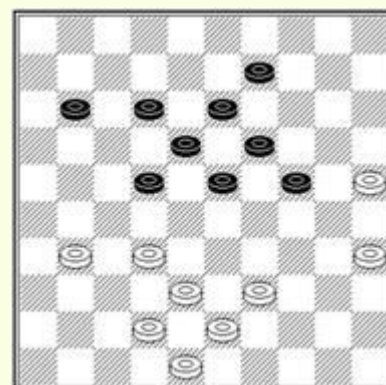
9. 38-32 27x38 10. 43x32 19-23

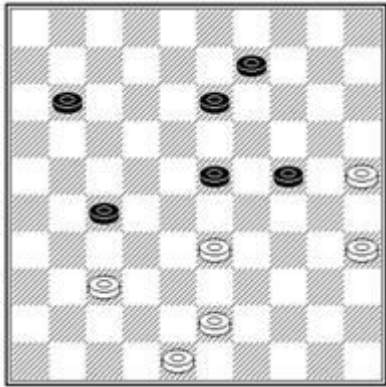
Wit ruilde schijf 27 om zich wat meer ruimte te scheppen. De verovering van het centrum gaat voor zwart nu door een tussenfase van opbouw gericht op het bezetten van de velden 22, 23 en 24.

11. 42-38 12-17 12. 49-43 14-19 13. 47-42 07-12
14. 36-31 17-22

We krijgen nu de stand van het volgende diagram. In de volgende fase neemt zwart terug veld 27 onder controle.

15. 31-27 22x31 16. 32-28 23x32
17. 38x36 18-22 18. 36-31 12-18
19. 42-37 22-27! 20. 31x22 18x27
21. 39-33 19-23

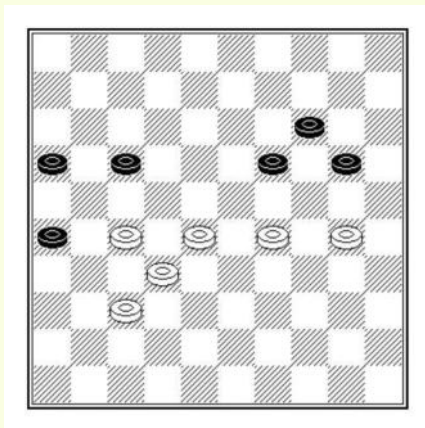

Zwart heeft zijn doel bereikt zoals te zien in nevenstaand diagram. Rest hem enkel nog het behaalde voordeel om te zetten :

- 22. 43-39 13-19 23. 39-34 9-14**
24. 34-30 23-29 25. 33-28 27-32
26. 28-23 32x41

In deze hopeloze positie gaf wit op.

HET CENTRUM 23-24-27

HISARD - MERONO

Frans kampioenschap 1961

Wit krijgt nog meer mogelijkheden als hij erin slaagt zich in het vijandelijke kamp te vestigen door de velden 23 en 24 te bezetten.

- 1. 28-23! 19x28 2. 32x23 20-25 3. 30-24 14-20**
4. 24x15 25-30 5. 15-10 30-35 6. 10-04 35-40
7. 27-21 16x27 8. 4x36 40-44 9. 23-19 enz.
 Winst door overmacht

KOUPERMAN - SVIATOY

Een ander voorbeeld van de bezetting van de velden 23 en 24 :

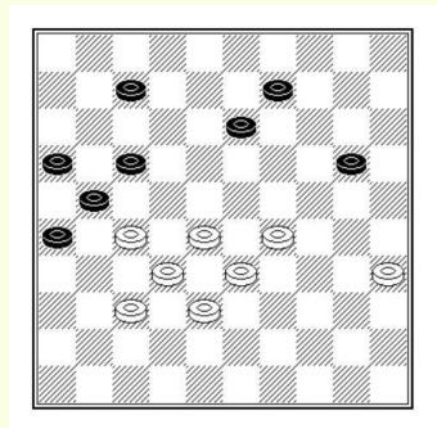
- 1. 35-30 07-12 2. 30-24! 20-25 3. 28-23! 12-18**
4. 23x12 17x8 5. 29-23! 08-12

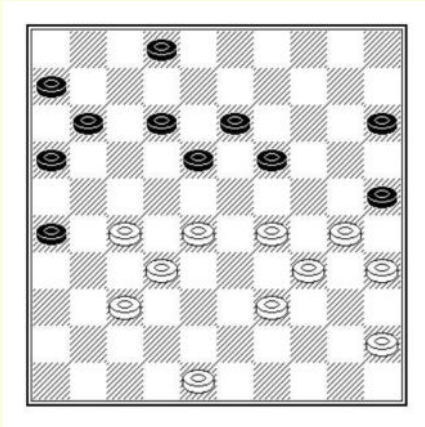
Het territoriale overwicht van wit is totaal.

- 6. 23-19 13-18 7. 33-29!**

Op 19-13 volgt
 (18-23) 13x4 (12-18) 4x22 (23-28) 32x23 (21x43)=

- 7... 12-17 8. 19-13 17-22 9. 13x04 22x33**
10. 04x44 26-31 11. 44-28 31-36 12. 28-19 21-26
13. 32-27 26-31 14. 27-22 16-21 15. 19-23 21-27 16. 23-01 W+

Wit neemt hier voordeel door :

1. 30-24! 19x30
2. 35x24 11-17
3. 28-22! 17x28
4. 32x23 06-11
5. 39-33 11-17
6. 33-28

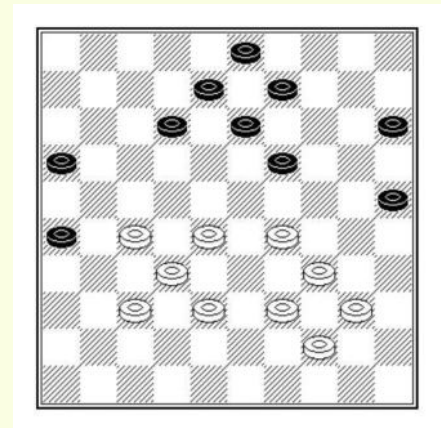
We zien dat zwart niet langer ruimte heeft om te ontwikkelen.

Wit dringt het zwarte kamp in door :

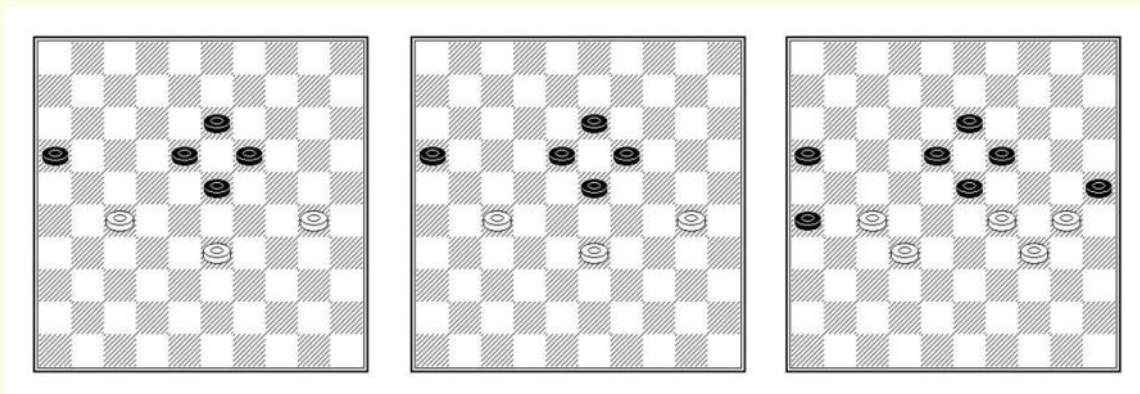
1. 29-24! 19x30
2. 40-35 09-14
3. 35x24 14-19
4. 44-40 19x30
5. 40-35 03-09
6. 35x24 09-14
7. 28-23!

Door zich te vestigen op veld 23 beschermt wit zijn schijf 24.

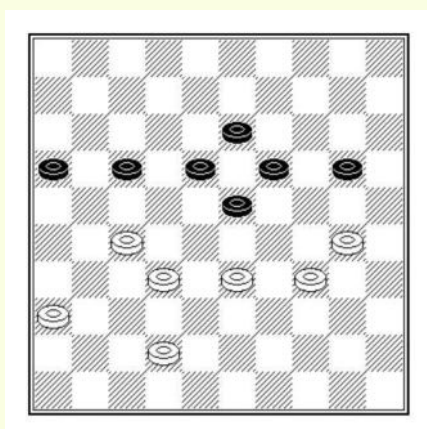
Zwart heeft geen uitzicht meer op remise.

DE CONTROLE OVER HET CENTRUM VAN DE TEGENSTANDER

Het is heel moeilijk om een bevredigend tegenspel tegen een centrale strategie te verzinnen. Er zijn echter bepaalde gevallen waarin het aantal centrale pionnen onvoldoende is om schijvenkolommen te vormen en dan wordt het mogelijk om de positie te vergrendelen door een controlestrategie toe te passen. De 3 posities hierboven laten zien naar welk type positie je moet zoeken. In de volgende diagrammen zullen we zien hoe we dit soort posities kunnen exploiteren.

Wit bezet de controlevelden 27, 30, 32 en 33 met de mogelijkheid om het belangrijke veld 29 te veroveren. Aan zet wint wit door :

1. 33-29! 17-21 2. 36-31

Op 30-25? plakt zwart door (23-28).

2... 21-26 3. 42-37 20-25

4. 29-24 23-29 5. 34x12 25x34

6. 12-07 19x30 7. 07-02 34-39

8. 2x35 39-43 9. 35-30+

ANDREIKO - ZORN

Eur. Kamp. 1971 Soukhoumi

1. 33-29! 24x33 2. 38x29 02-08 3. 49-43 04-09

4. 43-38 21-26 5. 31-27! 11-17

Zwart kan zich niet bevrijden door (18-22) wegens de damzet 29x18! (22x31) 36x27 (13x31) 32-27 (22x31) 37-31 (26x48) 30-25 (48x30) 35x04

6. 38-33 17-22 7. 29-24!

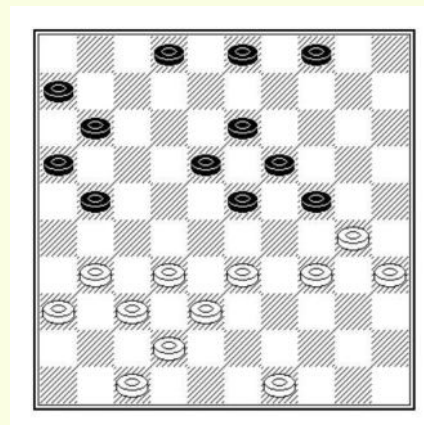
Een essentiële zet om de bevrijding door (18-22) te verhinderen en de controle over het centrum te houden.

7.... 22x31 8. 36x27 08-12 9. 33-29! 06-11

op (12-17) volgt simpel 27-22 met dam op 4 en op (9-14) volgt 42-38 met de dreiging 27-22

10. 42-38 03-08 11. 27-22 18x27 12. 29x07 11x02 13. 32x21 16x27

14. 24-20 19-23 15. 20-15 09-14 16. 38-33 13-19 17. 30-25 W+

JANSEN - STOKKEL
Volmac 1979

De positie van de halve hekstelling is een excellente formatie om controle over het centrum en meesterschap over de linkervleugel te hebben. Voeg hierbij de formatie 29-30-34-35, en de greep van wit op het zwarte centrum is haast totaal.

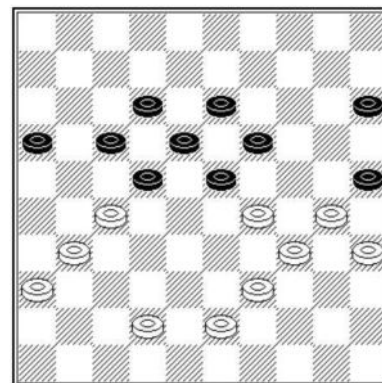
1... 17-21 2. 42-38 21x32 3. 38x27 12-17 4. 31-26 22x31
5. 36x27 17-22 6. 43-38 22x31 7. 26x37 15-20

Op (23-28) volgt 30-24 en vervolgens 38-32

8. 38-32 20-24 9. 29x20 25x14 10. 32-27! 14-20

Op (23-28) volgt 34-29 (19-23) 29-24 (14-19) 30-25 (29x20) 35x24 +

11. 37-32 +

KAPLAN - ANDREIKO
URSS-K ½ f 1964

Zwart bezet de controle velden 18 en 21 en hij beheerst de belangrijke velden 22 en 24. Wit is aan zet en speelde :

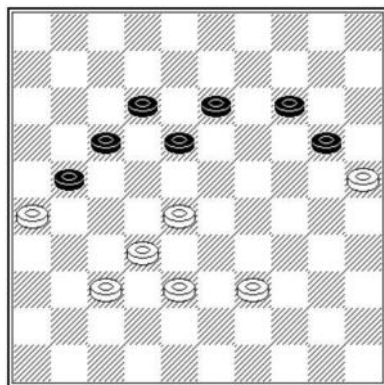
1. 39-33?

Tijdens de analyse vond W. KAPLAN een mooie remise variant : 37-31! (18-22) 32-27!! (21x34) 26-21! (17x37) 28x10=

1... 18-22 2. 37-31

Wit kan niet 28-23 spelen wegens (20-24) en (13-18)

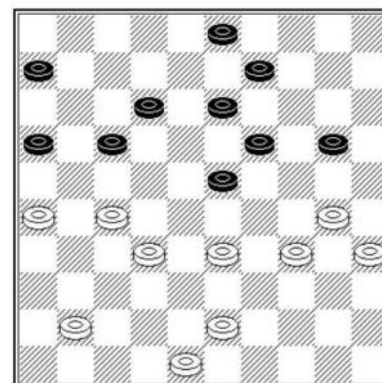
2... 20-24 3. 31-27 22x31 4. 36x27 13-18 5. 37-31 18-22
6. 31-26 12-18+

DUBOIS - DUGAS
Lyon 1991

In 3 zetten forceert wit de winst.

1. 33-29! 12-18 2. 43-39! 20-25
3. 29-24!

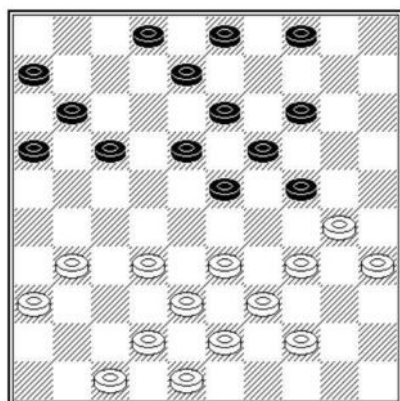

KOUPERMAN - VAN DER SLUIS

1. 33-29! 24x33 2 38x29 17-21 3. 42-38 03-09 4. 32-27! 21x32
5. 38x27 11-17 6. 48-42 17-21 7. 42-38 21x32 8. 38x27 06-11
9. 47-42 11-17 10. 39-33 17-21 11. 42-38 21x32 12. 38x27 02-07
13. 44-39 07-11 14. 43-38 11-17 15. 38-32 04-10

Op (17-22) volgt 31-26 (22x31) 36x27 en de bevrijding (18-22)?
Is onmogelijk wegens 29x18 (22x31) 26x37 (13x22) 32-28! enz.

16. 29-24! 10-15 17. 31-26 17-22 18. 33-29 22x31
19. 36x27 W+

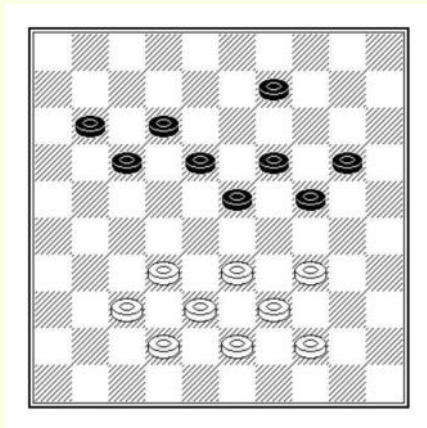
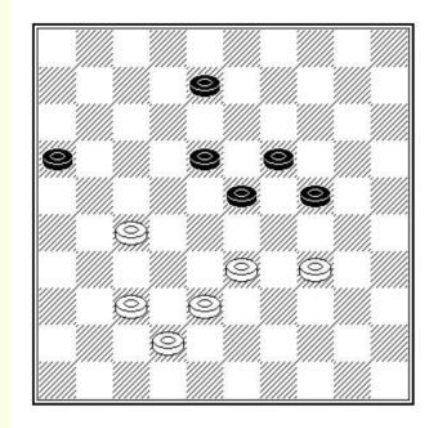

DE DRUK OP HET CENTRUM VAN DE TEGENSTANDER

Door gebruik te maken van de formatie 33-38-42 kan wit druk uitoefenen op een passief centrum van de tegenstander. Net als bij de centrale controleposities zijn schijven 27 en 34 belangrijk in wits plannen.

In de volgende positie is zwart aan zet.
Men ziet dat ze geen enkele formatie om te ruilen hebben en dat de enige 2 speelbare zetten (08-13) en (09-13) verliezen door 27-22 en 33-29.

De volgende standen behandelen hetzelfde thema.

KOUPERMAN - DELHOM

WK 1968

1. 32-27!

Een beslissende zet. De dreiging 27-22 is niet te pareren.

1... 09-13

Op (09-14) volgt simpel 27-22 (17x28) 33x13 (19x08) 34-29 enz.

Op (17-22), wint wit door 37-32 (22x31) 32-27 (31x22) 33-29 (24x33) 39x08

2. 27-22 17x28 3. 33x22 18x27 4. 34-30 24x35

5. 44-40 35x33 6. 38x16

Wim de JONG - ANDREIKO

Soukhomi 1966

1. ... 12-18! 2. 39-33 05 -10

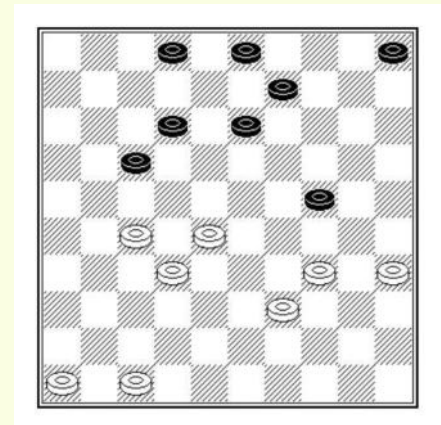
Gespeeld om de controle over veld 24 te behouden op 34-29.

3. 47-42 03-08 4. 46-41 02-07 5. 41-37 08-12

Door zich op deze manier op te stellen combineert zwart controle en druk tegen het centrum van de tegenstander. Wit, die niet kan ruilen, is in deze situatie volkomen passief.

6. 42-38 10-15 7. 37-31 24-29! 8. 34x23 18x29

9. 33x24 17-21 10. 27x16 07-11+

ANDREIKO - BABA SY
(Suikertornooi 1972)

1. 32-27! 20-24

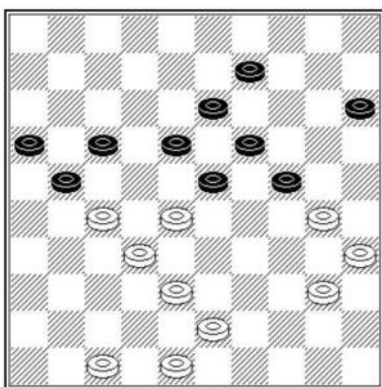
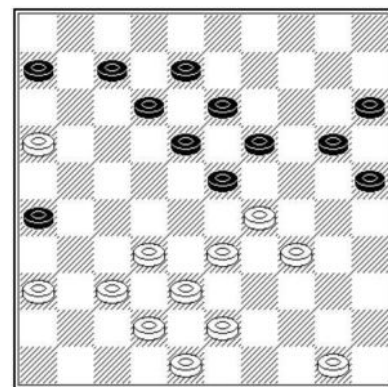
Op (12-17), maakt wit dam door 29-24 (19x28) 27-22 en 37-32

2. 29x20 25x14

Gedwongen slag. Maar wit heeft een prachtig offer voorbereid :

3. 27-22!! 18x27 4. 33-29 12-18 5. 37-31 26x37

6. 42x22 18x27 7. 29x20 +

KOULIKAOUSKAS - FAINBERG

Een andere vorm van druk tegen het centrum van de tegenstander komt voor als zwart bezit neemt van veld 29.

1... 24-29!

Brengt de dubbele dreiging (18-22) en (17-22) (29-33)

2. 40-34 29x40 3. 35x44 23-29! 4. 47-42?

48-42 geeft meer verdediging daar (18-22) 27x18 (13x33) 43-39 (21-26) 39x28 (26-31) [*beter is (17-21)*] biedt wit een mooie ontsnapping door 47-41! en indien (31-36) volgt 42-37 (36x47) 30-24 (47x22) 24x4 (27x50) 32-28 enz.

4... 18-22 5. 27x18 13x33 6. 43-39 21-26 7. 39x28 26-31!

VAN DER WAL - GREGOIRE
Zonetornooi 1980

1. 27-22! 21-26

Op (06-11), wint wit door 34-29 enz.

2. 47-42 02-07 3. 33-29! 24x33 4. 38x18 16-21

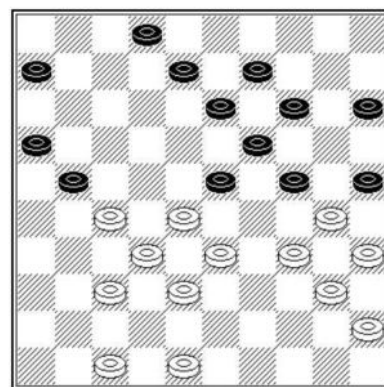
5. 42-38 07-11

Op (21-27) heeft wit voorzien 32x21 (26x17) 22x02 (13x31) 02x24! enz. W+.

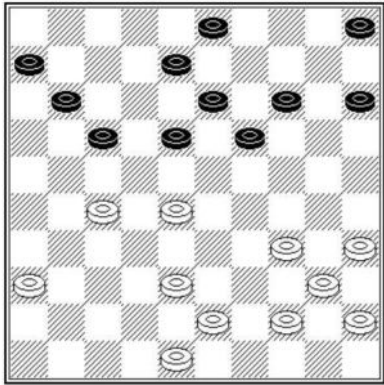
Na de gespeelde zet besluit wit met :

6. 28-23 19x17 7. 30-24 13x22 8. 24-19 14x23

9. 34-30 25x34 10. 40x07

BONNARD - ROOZENBURG

WK 1952

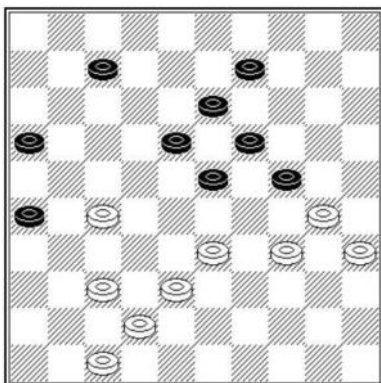
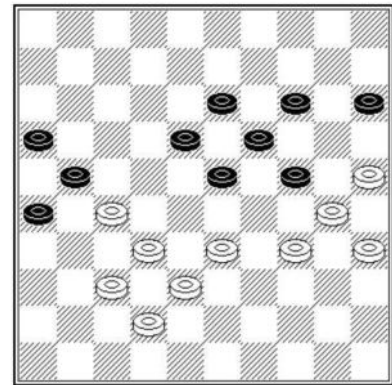
Het witte centrum staat onder druk. De formaties 6-11-17 en 9-13-18 zijn bepalende voor het beperken van de witte zetten. Men ziet ook de nutteloze van de formatie 34-35-30-44-45.

1. 03-09 2. 48-42 15-20 3. 43-39 05-10
 4. 36-31 18-23 5. 38-3 20-24 6. 42-37 24-29!
 7. 34-30 13-18 8. 39-34 08-13! 9. 30-25 10-15
 10. 34-30 18-22
 enz. Z+

Le coup MARNE

Een belangrijke combinatie in dit soort standen.
 Wit wint door :

1. 27-22 18x27 2. 33-29 24x33
 3. 38x20 27x47 4. 20-14 19x10
 5. 30-24 47x20 6. 25x05

In deze stand is zwart aan zet.
 Ze hebben geen enkele speelbare zet :

a - (07-12) 27-22 (18x27) 33-29 (24x33) 38x07
 b - (09-14) 27-22 (18x27) 33-29 (24x33) 38x20
 c - (07-11) 27-22 (18x27) 33-29 (24x33) 38x18
 (13x22) 37-31 (26x48) 30-25 (48x20) 35x04.

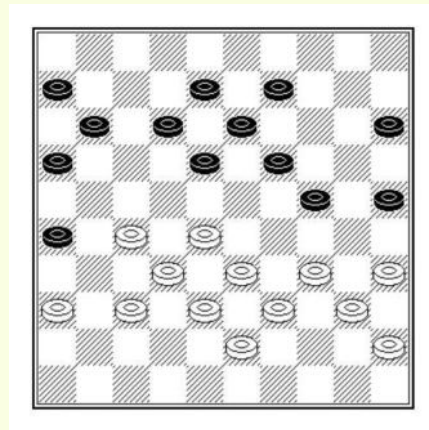
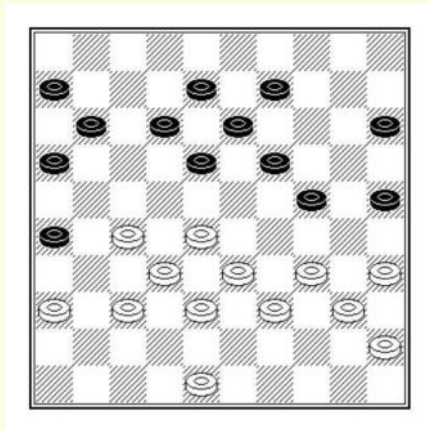
OPTIMALISEER DE TE SPELEN ZET

Nadat men zijn speelplan heeft gekozen, rest het kiezen van de meest efficiënte zet om de tegenstander ongerust te maken. Het doel is een fout te provoceren. Om een zet te optimaliseren, kunt u de volgende middelen gebruiken:

- Het beperken van de zetten van de tegenstander
- Een gemaskeerde zet
- Een duidelijke dreiging

Laat ons deze situaties eens bekijken :

BEPERKEN VAN DE ZETTEN VAN DE TEGENSTANDER

Door te vertrouwen op combinaties is het mogelijk om de zetten van de tegenstander te beperken.

In de stand van het eerste diagram is wit aan zet. Ze worden niet bedreigd.

Zijn belang is het beperken van de speelbare zetten van zwart.

Zodoende speelt hij :

1. 48-43!

We komen nu bij de stand van het 2de diagram waarin zwart nog slechts één speelbare zet heeft.

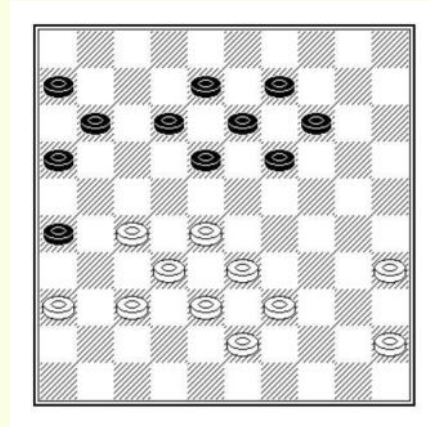
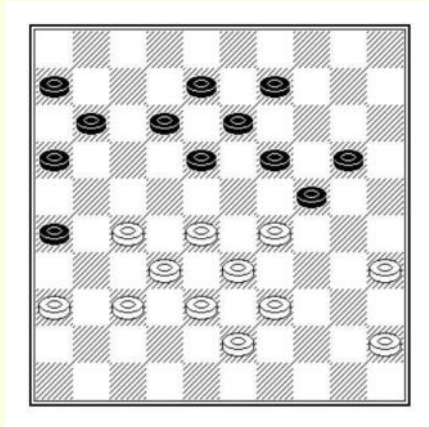
In feite, op (18-23) of (09-14) volgt 34-30 en op (11-17) of (12-17) volgt 28-22, terwijl op (24-30) 35x24 (19x30), wit een schijf wint door 28-23 (18x29) 33x35.

Er rest dus niets anders dan :

1... 15-20

Om nu te bepalen welke de beste zet is voor wit is niet eenvoudig. Er is er echter een die de druk behoudt :

2. 34-30 25x34 3. 40x29 3de diagram

3... 20-25 4. 29x20 25x14 4de diagram

Zwart is teruggetrokken. Wit staat stevig in het centrum. De volgende zet moet erop gericht zijn de terugkeer van zwart naar het centrum te voorkomen en de druk op peil te houden.

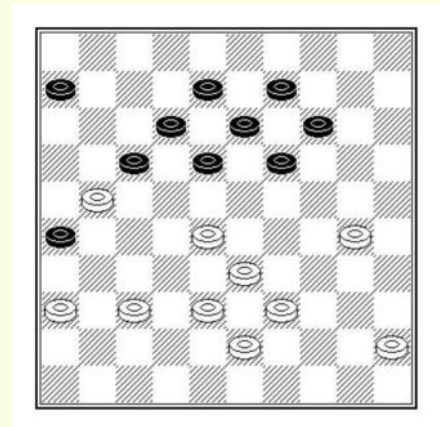
5. 35-30!

Een opmerkelijke zet die (18-23) verhinderd door 30-24 en (14-20) door 28-23.

5... 11-17 6. 27-21! 16x27 7. 32x21 5de diagram

Door deze laatste ruil vestigt wit zich op alle fronten. Het wordt voor zwart erg lastig om een goed vervolg te vinden. Ze hebben de keuze tussen (06-11), (18-22), (18-23) en (14-20).

Van deze vier mogelijke zetten verliest er slechts één niet onmiddellijk :

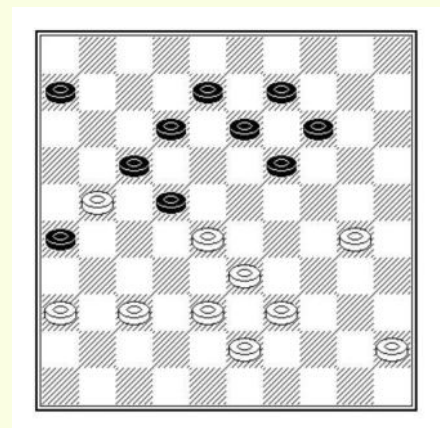
Dus, na (06-11) valt wit aan met 21-16, met zetdwang. (14-20) 16x07 (12x01) 28-23! en schijfwinst voor wit.

Op (14-20), maakt wit dam door 37-31! (26x37) 30-25 (17x26) 25x03 met een hopeloos eindspel voor zwart .

Op (18-23), sluit wit door 38-32 en zwart zit in een mat positie, daar de dreiging 30-24 kan niet weerlegd worden door (14-20) wegens 37-31 (26x37) 32x41 (17x26) 30-25 (23x32) 25x03.

Blijft er enkel nog :

7... 18-22

We merken in deze stand op dat indien zwart aan zet is :

- (06-11) verliest wegens 37-31 (26x37) 38-32 (17x26) 28x6 (37x28) 33x22.
- (13-18) damzet door 37-31 (26x37) 30-25 (17x26) 28x17 (12x21) 38-32(37x28) 33x2.

Om deze beperkingen te handhaven heeft wit de keuze uit 30-25, 39-34, en 45-40, maar het is niet gemakkelijk om te bepalen welke de beste zet is.

Men kan 45-40 uitsluiten omdat dit zwart een prachtige mogelijkheid biedt door (19-23)!! 28x10 (22-28)! 33x11 (26x17) 11x22 (09-14) 10x19 (13x31) met het slaan van 6 schijven 36x27 etc. =

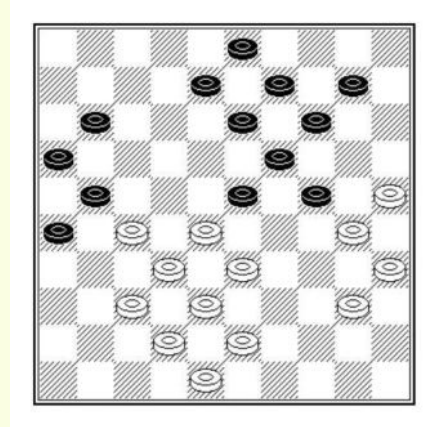
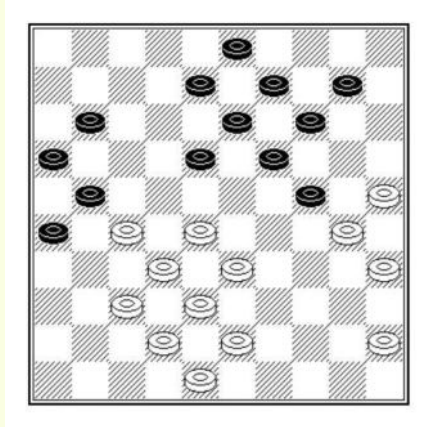
De volgende combinatie kunnen we ook uitsluiten 30-24 (19x30) 39-34 (30x48) 45-40 (48x31) 36x07 (08-12) 07x18 (13x22) 21x12 (22-27) die een onduidelijk eindspel oplevert. Rest dus 39-34 of 30-25.

Wat ons betreft geven we de voorkeur aan 39-34, maar het aantonen van de waarde van deze zet valt teveel buiten het bestek van dit werk.

DE GEMASKEERDE ZET

De bedoeling is om de aandacht van de tegenstander te sussen door de meest natuurlijke zet te spelen en een even natuurlijke, maar foutieve reactie te verwachten.

Deze manier van spelen versterkt de mogelijkheden om zich te ontwikkelen door problemen te stellen.

In de stand van het eerste diagram beschikt wit over 3 mogelijk zetten, 28-22, 43-39 en 45-40.

Het blijkt dat 28-22 verliezend is wegens (18-23) 33-28 (24-29) 45-40 (10-15).....

Wit speelt dus de natuurlijke ontwikkeling zet :

1. 45-40

In de hoop dat zwart met de logische zet antwoordt :

1... 18-23

We zitten nu bij de stand van het tweede diagram met de mogelijkheid een schijf te winnen :

2. 27-22!! 10-15 3de diagram

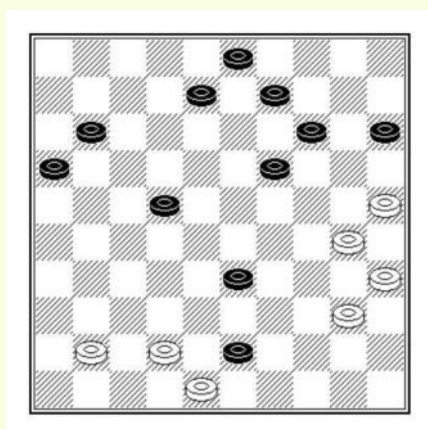
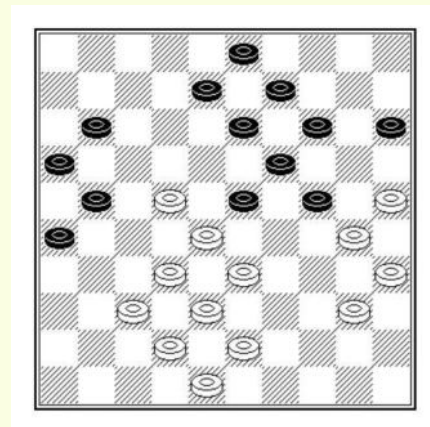
Wit kan nu de partij beëindigen door een combinatie :

3. 37-31! 26x37 4. 32x41 23x32

5. 38x27 21x32 6. 22-18 13x22

7. 33-29 24x33 8. 43-38 32x43

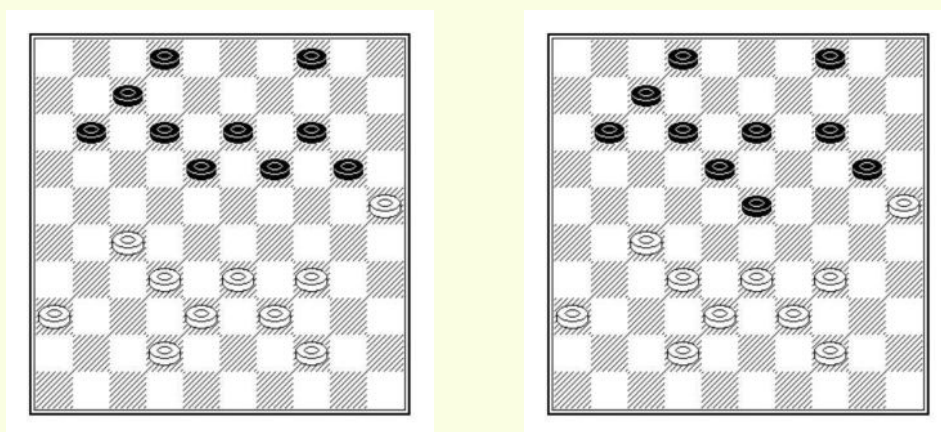
9. 48x06

DE OPEN BEDREIGING

De open bedreiging houdt in dat er duidelijk wordt bedreigd met een combinatie of positioneel voordeel, met als doel de tegenstander te dwingen eenvoudigweg een verdedigende zet te doen..

We zijn er dus zeker van dat, hoewel de tegenstander zich beperkt tot een defensieve houding, we voldoende tijd hebben om ons te concentreren op de offensieve mogelijkheden van de positie.

De stand uit het eerste diagram komt uit een partij tussen FRAIBERG en CAZEMIER tijdens het kampioenschap van Zwitserland 1974. De stand lijkt evenwichtig, maar binnen enkele zetten zal zwart de stand volledig veranderen.

1... 19-23! 2de diagram

Deze zet is zeer goed gespeeld, op meerdere niveau's :

Ten eerste, hij bedreigt openlijk met een damzet door (23-28) 33x22 (14-19) 25x23 (18x49).

Vervolgens kan deze dreiging niet verhinderd worden door 33-28, noch door 33-29 wegens damzetten naar veld 49.

a - 33-28 (02-08) 28x10 (04x15) 25x14 (13-19) 14x23 (18x49)

b - 33-29 (23-28) 32x23 (20-24) 29x09 (18x49) 09x18 (49x16)

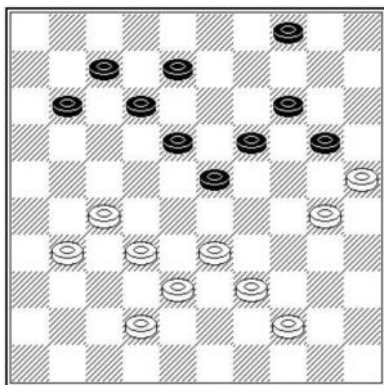
Tenslotte dwingt hij wit een defensieve zet te spelen die zijn centrale controleformaties vernietigt :

33-34-38-39-42-44 en verkleint zijn mogelijkheid op tegenspel.

2. 34-30

De enige andere speelbare zet was 44-40.

2... 02-08

Zwart ontwikkelt zich en limiteert de witte zetten. 33-28 verliest direct een schijf door (04-10) 28x19 (13x35), terwijl 39-34 om terug te ruilen met 34-29, een damzet eerder gemeld oplevert door (23-28) en (14-19).

3. 36-31 13-19

Zwart dreigt schijf 30 te winnen door de aanval (20-24)

4. 44-40

De bevrijding 30-24 (19x30) 25x34 is verhinderd door de damzet (23-29) 33x15 (04-10) 15x04 (12-17) 04x22 (17x48).

Het andere alternatief voor wit, 33-28 geniet zonder twijfel de voorkeur hoewel zwart goede vooruitzichten blijft hebben na (11-17).

4... 20-24 5. 40-35 11-17

Wit heeft steeds een beperkt aantal speelbare zetten. Hij wordt gespeeld door zwart.

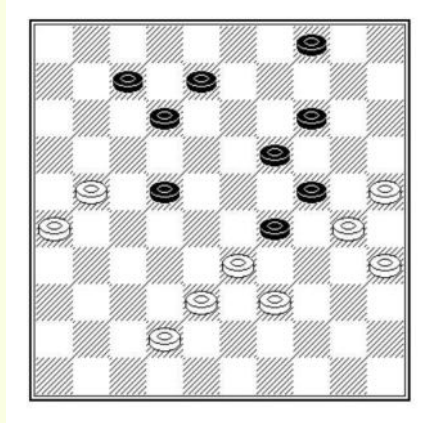
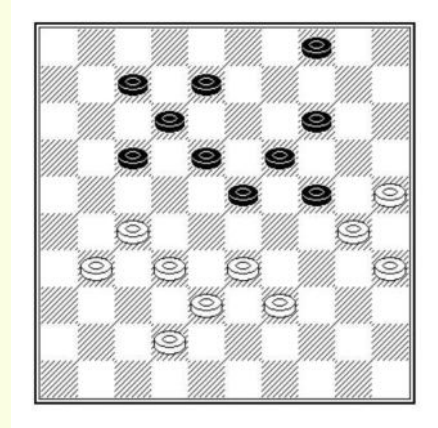
In de partij speelde wit :

6. 31-26?

De druk van zwart doet wit in de fout gaan. 33-28 biedt meer verdediging.

6... 17-22!

Zwart maakt van de gelegenheid gebruik om aan te vallen met zetdwang. Wit kan niet 39-34 spelen en terugplooiën met (22x31) 26x37 wegens de doorbraak naar dam door (23-29) 34x23 (19x39) 30x10 (04x15) enz.

7. 27-21 23-28 8. 32x23 18x29

De directe dreiging (29-34) is nu niet meer te pareren. 9. 42-37 29-34 10. 37-32 34x43 11. 38x49 22-27! enz.

Zwart won een schijf en later de partij.

3de deel :

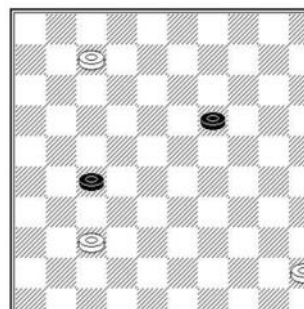
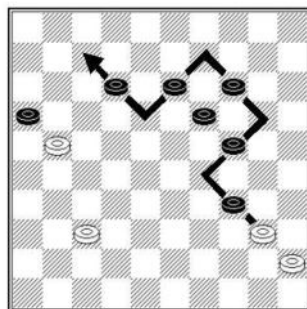
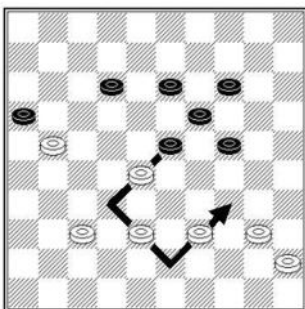
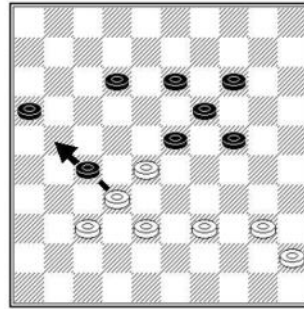
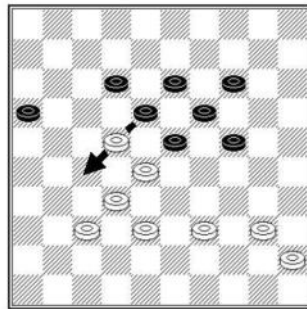
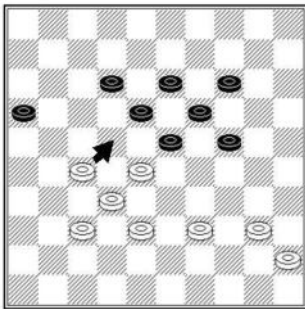
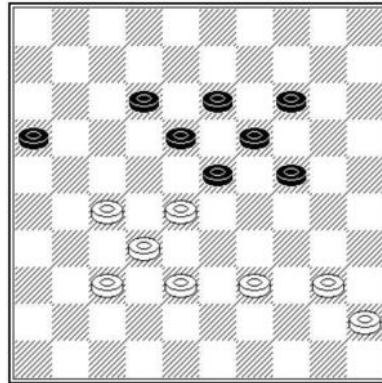
De wonderen van het spel

Het verrassende en spectaculaire uiterlijk van de combinaties draagt enorm bij aan het speelplezier. De combinaties hoeven niet lang en moeilijk te zijn om mooi te zijn. Het is vaak hun onverwachte aard die het effect veroorzaakt. Maar de combinaties blijken nog mooier te zijn als de voorbereidende mechanismen goed verborgen zijn en als de laatste slagen het hele bord bestrijken.

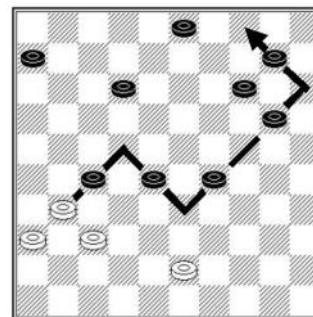
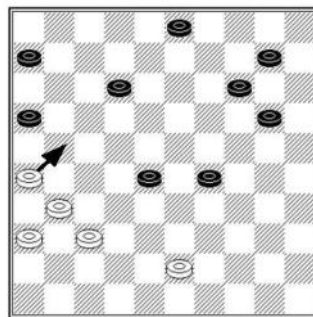
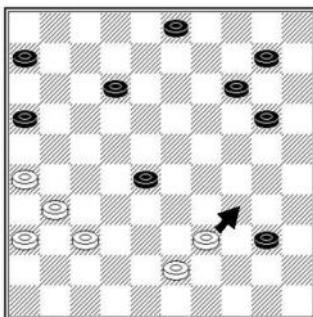
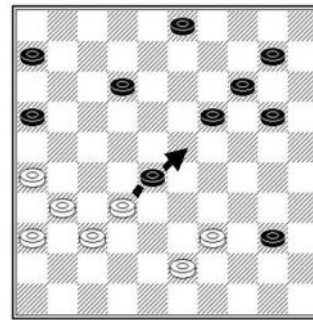
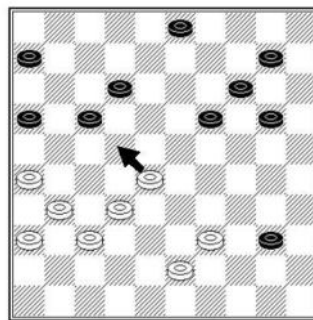
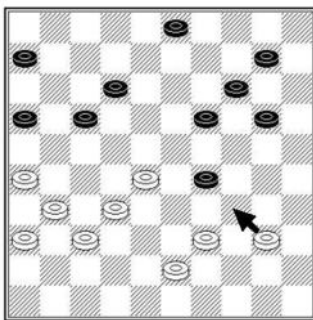
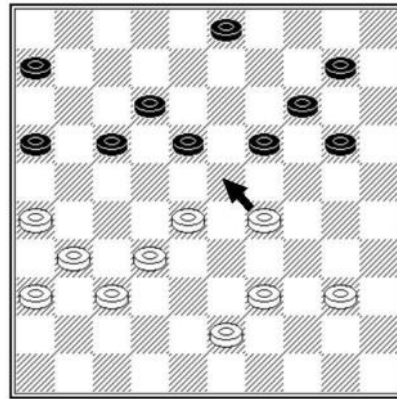
De twee sets combinaties die hier worden gepresenteerd, behoren tot de meest bijzondere. De eerste serie is gewijd aan klassieke combinaties die gedeeltelijk terug te vinden zijn en waarvan de oplossingen gedetailleerd zijn met behulp van pijldiagrammen. De volgende serie bestaat uit buitengewone combinaties, bedacht door de sterkste spelers en de meest gerenommeerde componisten.

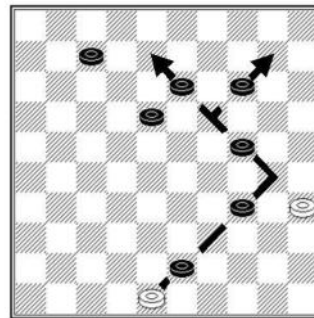
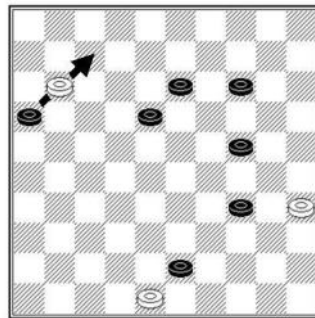
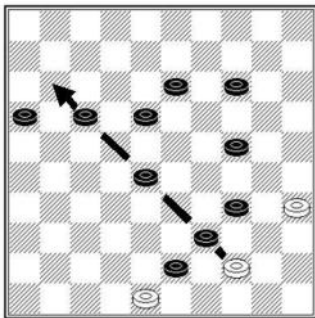
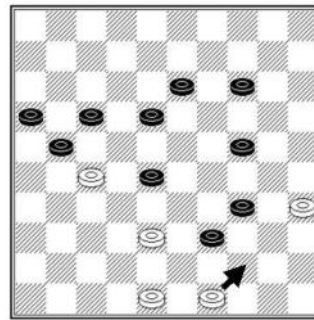
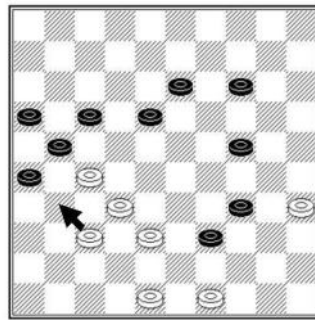
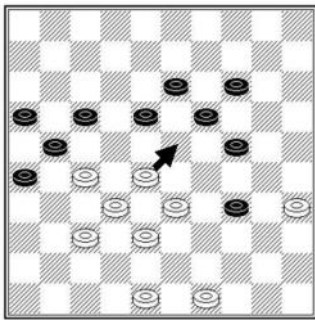
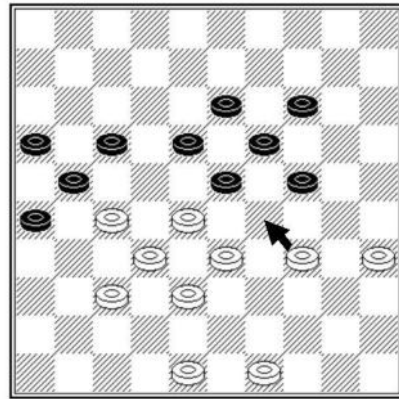
DE COUP ROYAL

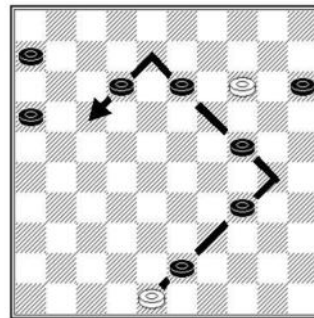
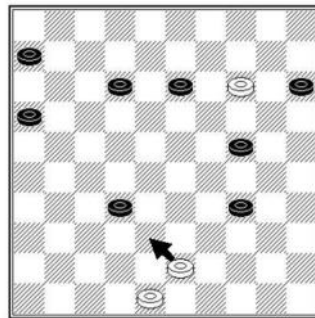
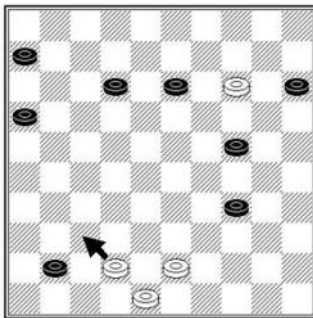
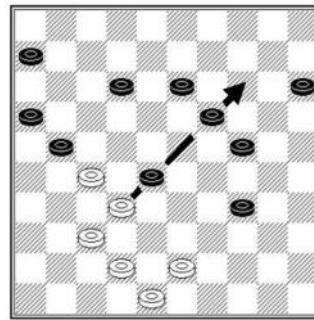
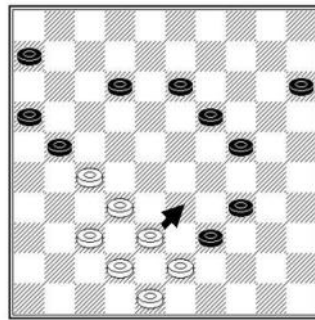
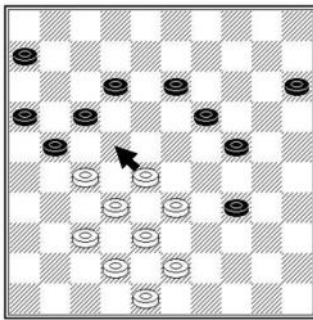
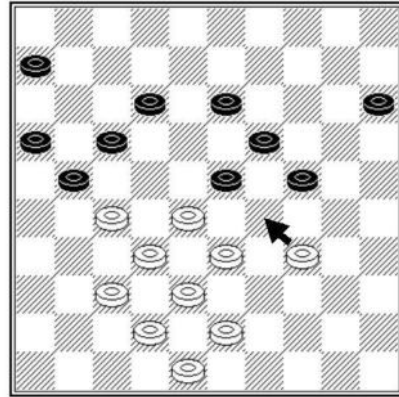
DE COUP NAPOLEON

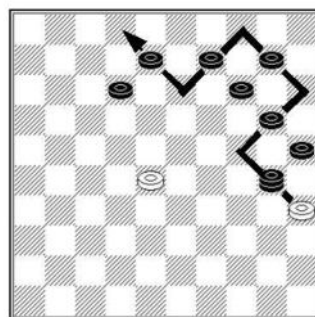
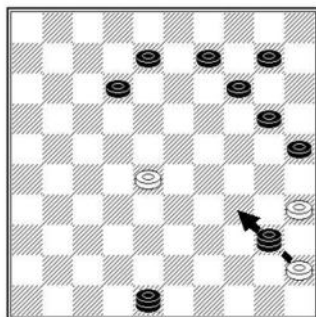
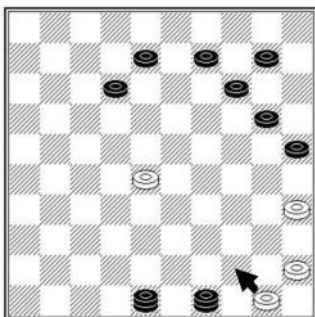
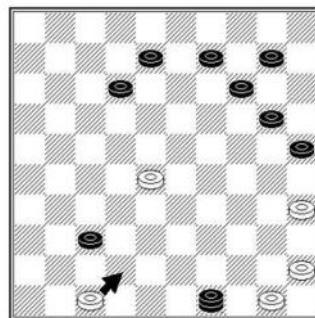
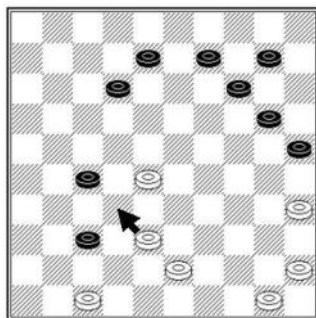
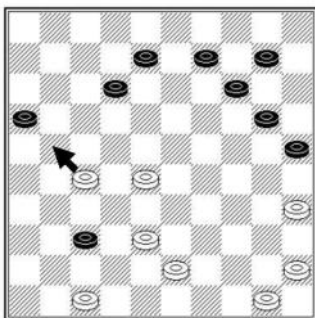
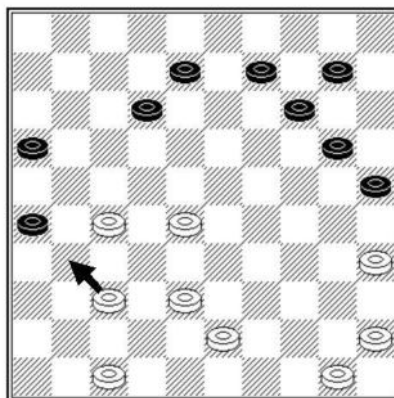
DE COUP RAPHAEL

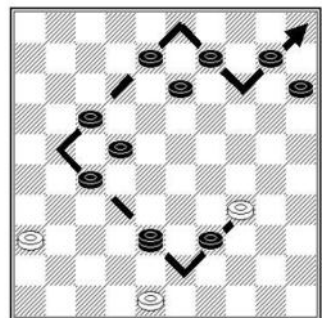
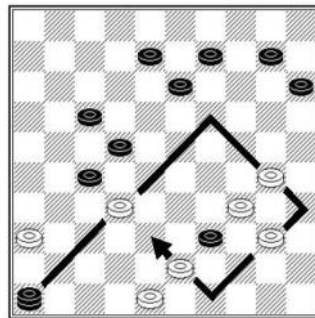
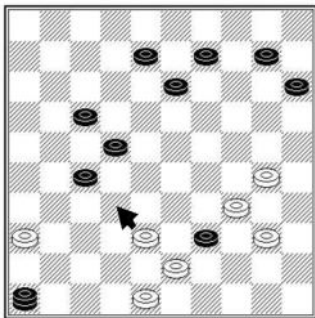
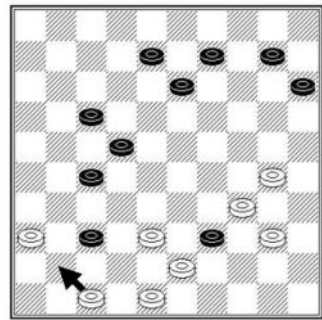
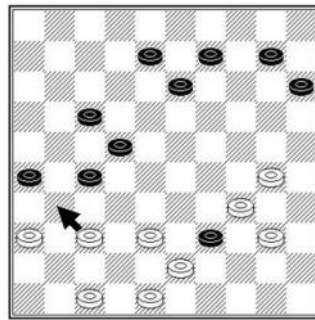
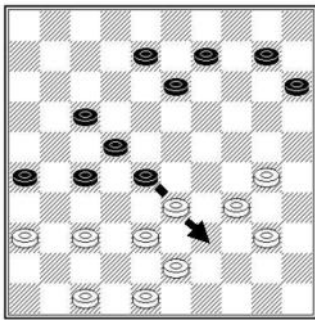
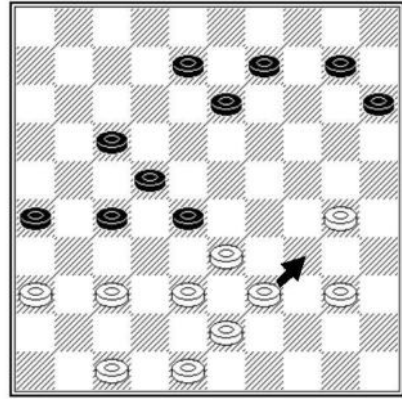
DE COUP MOLIMARD

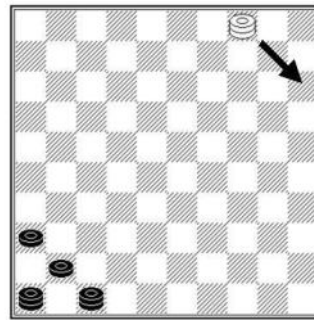
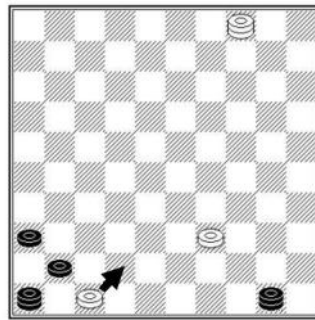
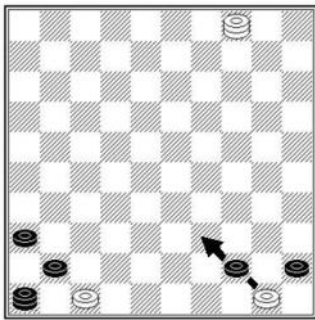
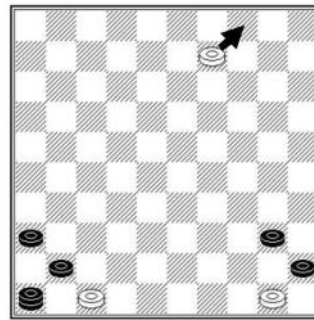
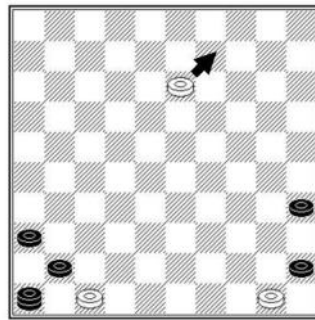
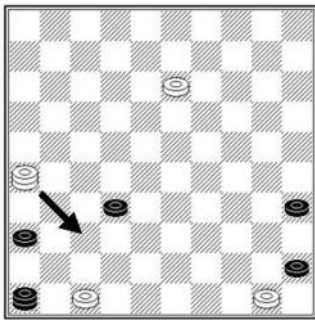
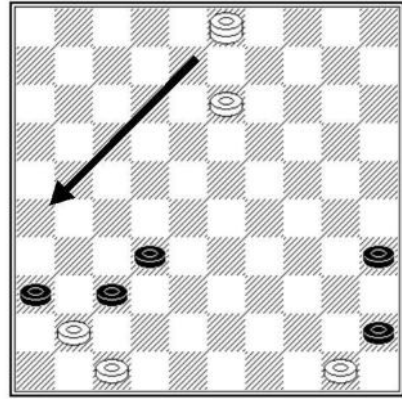
DE COUP DE L'ESCALIER

ZWITSERSE SLAG

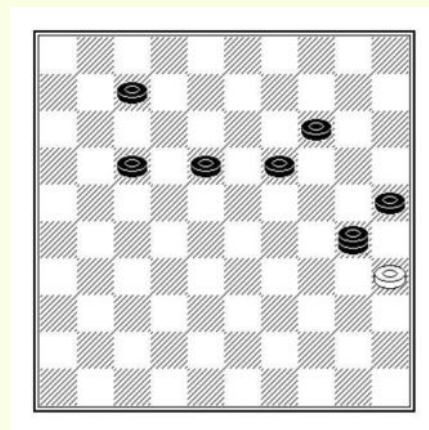
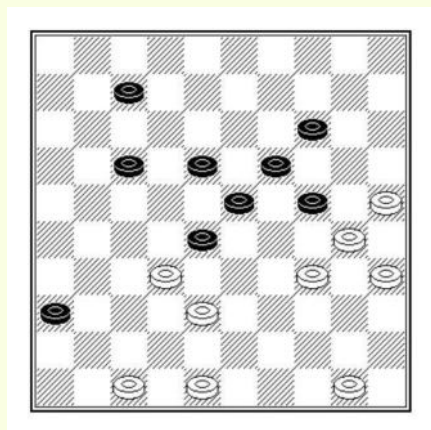

OPSLUITING

UITZONDERLIJKE COMBINATIES

De schoonheid van het damspel komt vooral tot uiting in de combinaties. Hier hebben we een bloemlezing geselecteerd van de mooiste combinaties die we tegenkwamen. De spectaculaire razzia's en de originele en verborgen mechanismen die ze introduceren, garanderen het plezier van het ontvouwen van de oplossingen.

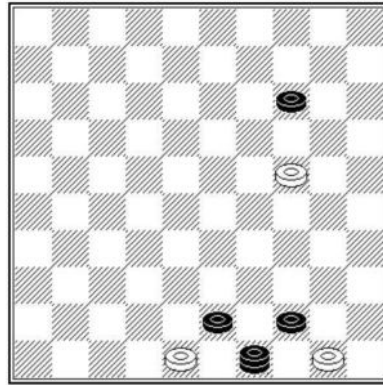
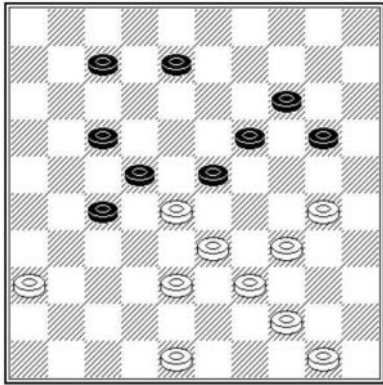

Piet ROOZENBURG (wereldkampioenschap 1948-1956)

In deze stand won wit door twee maal een dam te geven gevolgd door een plakker en een coup de l'escalier eindigend met damhalen op veld 2 :

1. 50-45 28x37
2. 48-42 37x48
3. 47-41 36x47
4. 25-20 47x40
5. 20x29 23x25
6. 45x34 48x30
7. 35x02

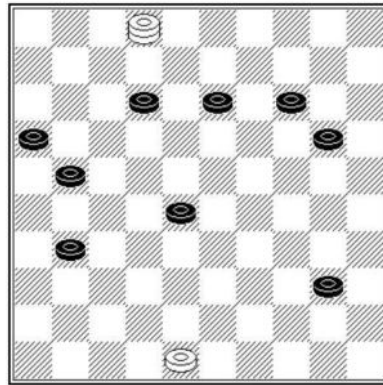
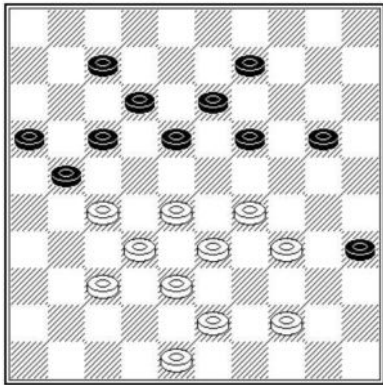

Een originele winst in 4 zetten door opsluiting :

1. 36-31 23x43 2. 30-24 20x49
3. 33-28 22x44 4. 31x24

Zwart is aan zet, alles is geblokkeerd.

V. SWIZINSKI

Alles begint met een dubbel offer :

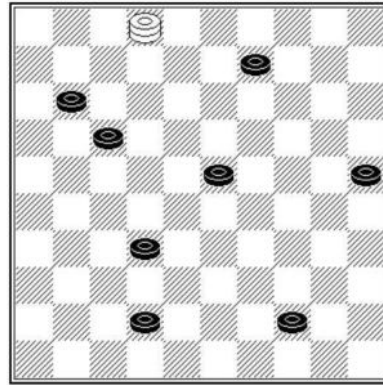
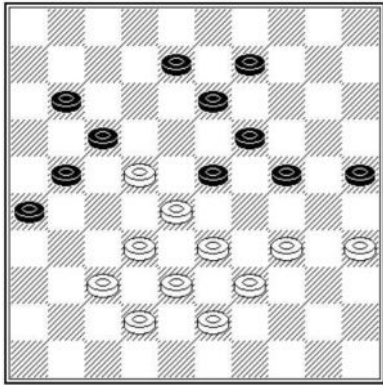
1. 27-22 18x27 2. 34-30 35x24

Gevolgd door een :

3. 29-23 09-14 4. 33-29 24x31
5. 28-22 27x40 6. 22x02 19x28

En eindigt met een meesterlijke slagzet :

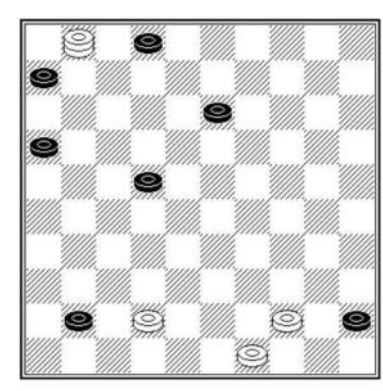
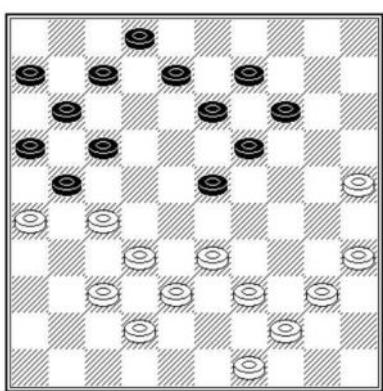
7. 2x35x44x17x26x42x15 +

J. FRITZ

Een ongelooflijke combinatie waarin wit al zijn schijven offert alvorens een dam te maken en het beëindigt door een slag over zes schijven :

1. 37-31 26x48 2. 33-29 24x44 3. 22-18 13x42
4. 32-27 48x30 5. 35x02 21x32 6. 02x16x49x40x12x26x48

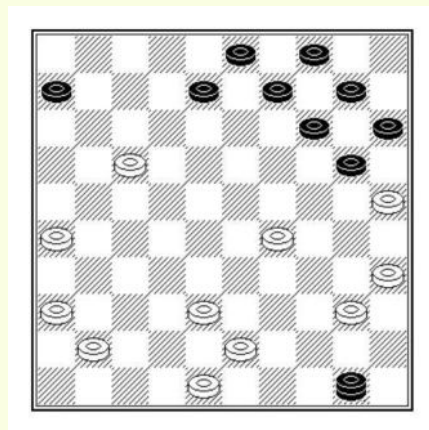
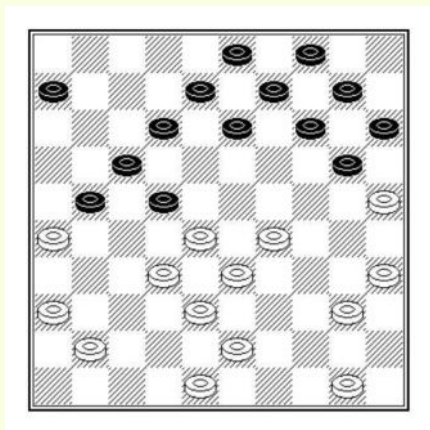

Een winst in 10 zetten met 2 opeenvolgende combinaties :

1. 25-20 14x25 2. 35-30 25x45 3. 33-29 23x43 4. 27-22 17x28 5. 32x01
- diagr. 2

Deze eerste combinatie naar dam is onvoldoende voor winst, maar hetgeen volgt is radicaal :

- 5... 43x41 6. 26x17 11x22 diagr. 2
7. 42-37 41x32 8. 01-40 45x34 9. 44-39 34x43 10. 49x09

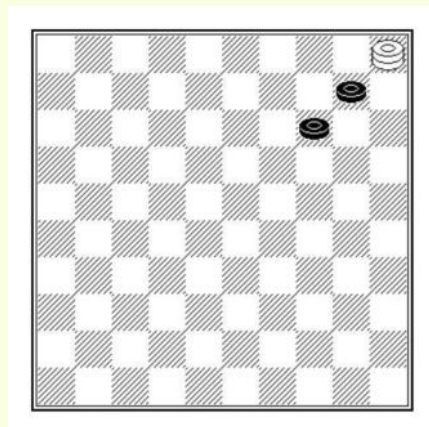
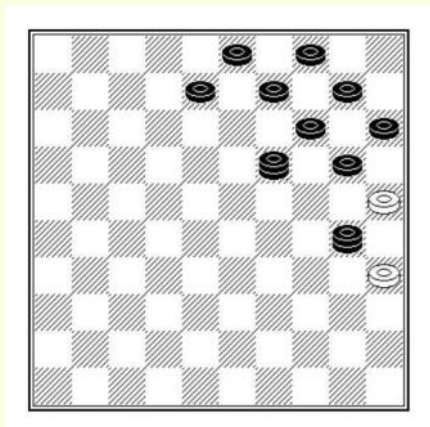
1. 50-44?

Een duivelse afwikkeling komt eraan : wit geeft vrijwillig een damzet naar veld 50 (diagr. 2), met de bedoeling te reageren met een tegencombinatie die eindigt op veld 2, de zwarte dam slaande (diagr. 3). Maar het scenario is nog niet ten einde. Zwart sluit tenslotte de witte dam op zoals te zien in het vierde diagram.

1.. . 21-27 2. 32x21 12-18 3. 21x23 13-19 4. 28x17 19x50

Diagram n°2 : zoals bedoeld, zwart heeft dam. Wit voert nu de tegencombinatie uit :

5. 17-11 06x17 6. 26-21 17x26 7. 38-33 50x46 8. 29-23 46x19 9. 36-31 26x37 10. 48-42 37x39 11. 40-34 39x30 diagram n°3

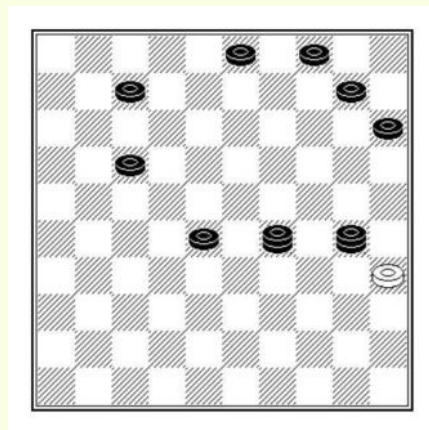
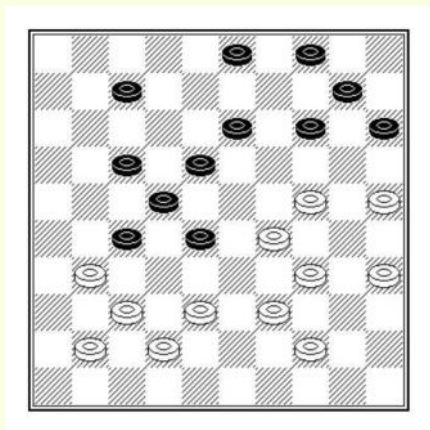

Een originele winst in 4 zetten om te besluiten :

12. 35x02 20-24

Hoewel zwart compleet geblokkeerd lijkt, eindigen ze in schoonheid door :

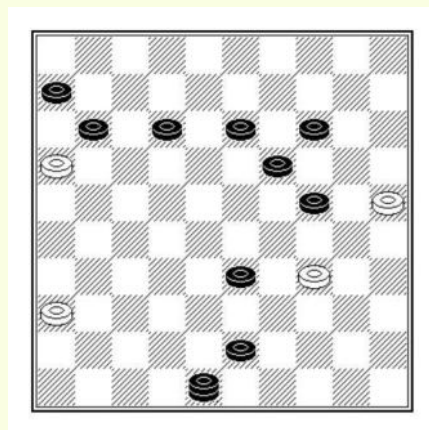
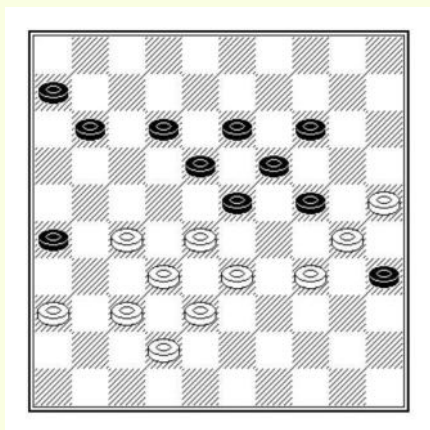
13. 02x35 14-19 14. 35x02 09-13 15. 02x05 15-20 16. 25x14 04-10 17. 14-09 03x14

M. VORSELMAN

Een uitzonderlijk probleem in slechts 6 zetten, maar de afwikkeling om een dam te behalen op veld 2 vanaf veld 35 is uiterst speciaal ::

1. 29-23 18x49 2. 39-33 27x47 3. 37-31 49x36
4. 25-20 47x29 5. 20x27 36x30 6. 35x02

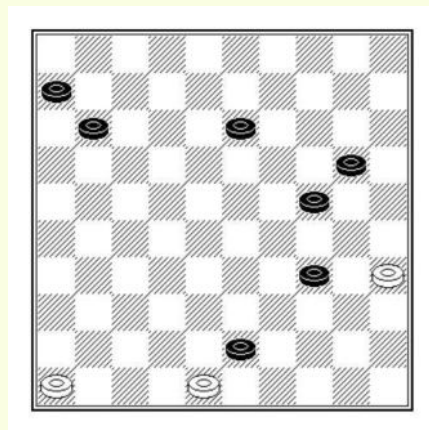
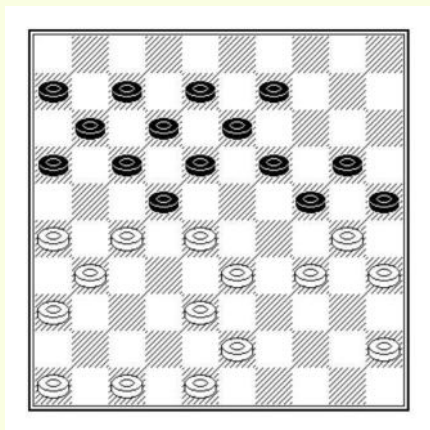

Een zeer originele combinatie in een zeer coherente positie :

1. 37-31 26x48 2. 27-22 18x27 3. 32x21 23x43
4. 33-29 24x33 5. 21-16 35x24 6. 16x49

Een slagzet over 7 schijven gevolgd door het afnemen van de zwarte dam.

6. 48x30 7. 25x34

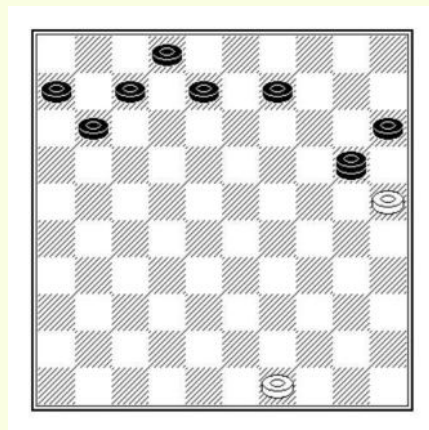
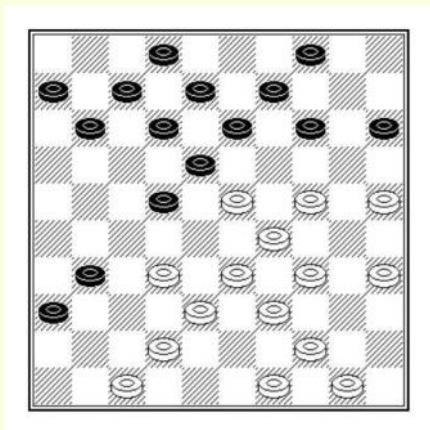
V. WIRNY

Zwart zit volledig in de tang. Zijn enige hoop ligt in een bevrijding :

1... 17-21 2. 28x17! 21x32 3. 38x27 12x32

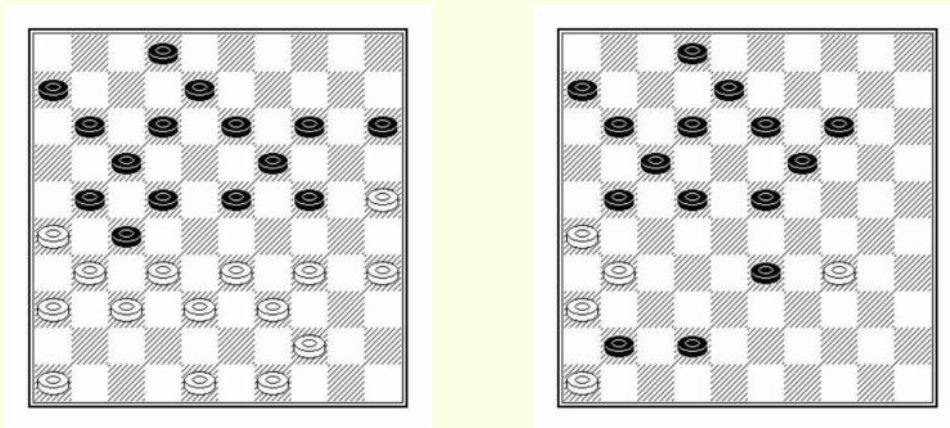
Wit heeft een verrassing :

**4. 26-21 16x27 5. 31x22 18x27 6. 36-31 27x36 7. 47-41 36x47 8. 45-40 47x29
9. 34x01 25x45 10. 01-40! 45x34 11. 43-38 32x43 12. 48x08**

13 zetten om een dam te halen op veld 1 startend op veld 25. Dit betekent dat men de schijven 12 en 14 dient te verwijderen, vervolgens een zwarte schijf naar veld 20 brengen. Dit alles lijkt bijna fictie, doch :

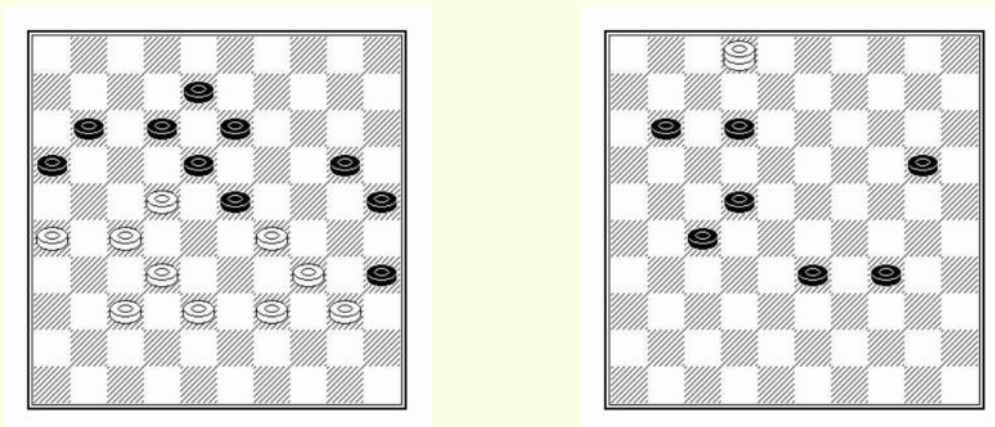
**1. 24-19 13x24 2. 29x20 18x40 3. 32-27 15x24 4. 27x18 12x23
5. 42-37 31x42 6. 39-34 40x29 7. 35-30 24x35 8. 33x24 42x33
9. 44-40 35x44 10. 50x10 04x15 11. 47-41 36x47 12. 49-44 47x20
13. 25x01**

A. TCHIZOV

A. TCHIZOV, is mogelijk de sterkste speler van de eeuw met zes wereldtitels sinds 1988. Deze compositie illustreert zijn talent :

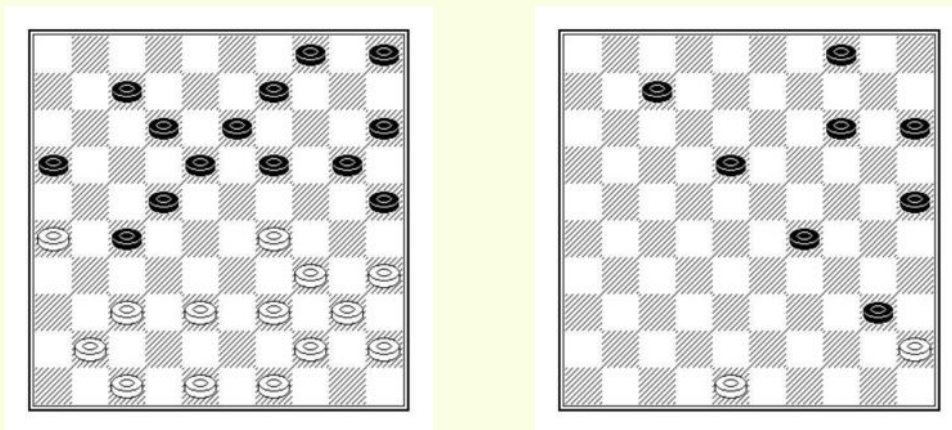
1. 33-29! 24x42 2. 35-30 27x38 3. 25-20 15x35
4. 44-40 35x33 5. 49-43 38x49 6. 48-43 49x41
7. 36x47x38x29x18x07x16x27x18x9x20 met een slag over 10 schijven!

E. VATOUTINE (in de partij)

Wit wint om een uitzonderlijke manier, zoals in een probleem, door :

1. 32-28 35x31 2. 28x19 13x33 3. 22x02 31x22
4. 34-30 25x34 5. 26-21 16x27 6. 02x16x43x25x03x17x28x50

T. SIJBRANDS

Ton SIJBRANDS is een wonderbaarlijke speler die wereldkampioen werd in 1972. Hij presteerde het om "blind" te spelen (zonder de borden te zien) tegen 32 spelers tegelijk. De volgende overwinning is gebaseerd op een gambiet gevolgd door een matpositie.

1. 37-31! 27x36 2. 35-30!

en indien :

a - (20-24) 29x20 (15x35) volgt de damzet 26-21 (16x27) 38-32 (27x38) 39-33 (38x29) 34x03

b - (19-23) 29-24 (20x29) 47-42 (36x47) 42-37 (47x33) 39x28+

Blijft zwart dus enkel :

**2... 09-14 3. 30-24! 19x30 4. 26-21 16x27
 5. 47-42 36x47 6. 42-37 47x24 7. 37-32 27x38
 8. 34-29 24x33 9. 39x10 05x14 10. 49-43 38x49
 11. 40-35 49x40 12. 35x24 20x29 13. 45x01 +**

4^e deel :

Posities in de praktijk

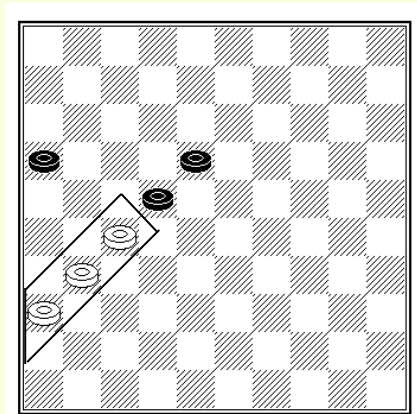
In de eerste twee delen van dit boek hebben we onderzocht hoe je een partij dammen kunt spelen. De globale aanpak maakte het mogelijk om de territoriale bezetting, de mobiliteit van de schijven en de kracht van de ruil te benadrukken. Zet bij zet nadenken benadrukte hoe je voordeel kon halen uit elke situatie door de nadruk te leggen op kansen en spelplannen te ontwikkelen.

We zullen nu al deze principes toepassen bij de studie van spelvormen die vaak voorkomen in het spel.

DE FORMATIE VAN DE HALVE HEKSTELLING

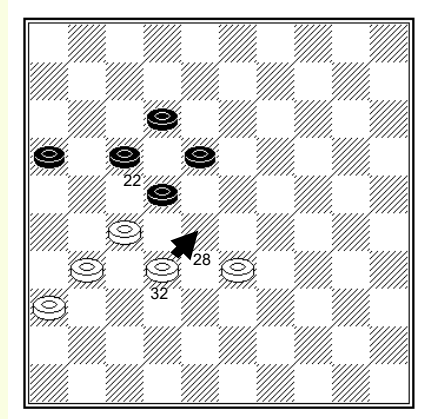
De schijvenstructuur 27-31-36 voor wit (15-20-24 voor zwart) wordt de “halve hekstelling”-formatie genoemd. Deze formatie heeft doorgaans alleen zin als zwart de velden 16, 18 en 22 bezet.

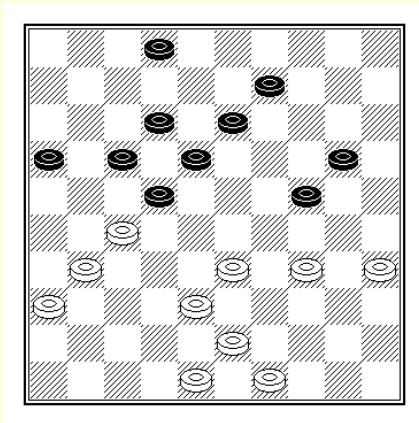
Het voordeel van deze opstelling is aanzienlijk. In de eerste plaats neutraliseert het tegengestelde acties op de linkervleugel. Vervolgens neemt het deel aan de voorbereiding van acties tegen het centrum van de tegenstander, bevordert het de uitbuiting van pionnen in de achterhoede of laat het zelfs toe dat de rechtervleugel van de tegenstander wordt vastgeketend. Ten slotte maakt de flexibiliteit van deze formatie het op elk moment mogelijk om te overwegen om deze met 31-26 te doorbreken, met de keuze om voorwaarts of achterwaarts te handelen.

Dit zijn allemaal aspecten die we zullen onderzoeken aan de hand van de volgende voorbeelden :

DE TANG

Een van de manieren om profijt te halen uit de formatie van de halve hekstelling is deze te transformeren in een opsluiting van schijf 24 in een “tang”.

De volgende stand komt uit een partij gespeeld tijdens het kampioenschap van Lyon 1977 tussen IM A. VERSE et G. JUAN
In deze stand nam wit het voortouw door :

1. 38-32! 13-19

Zwart kan niet (17-21) spelen wegens de winst van 3 schijven door 31-26! (22x31) 26x30. De volgende kettingstelling is onvermijdelijk voor zwart :

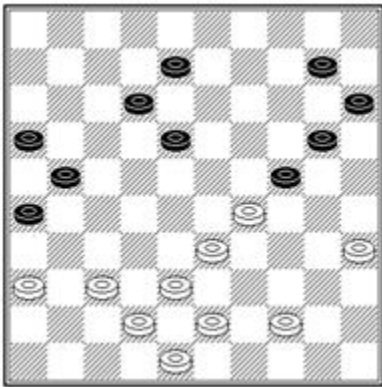
2. 32-28! 20-25

Zwart heeft nu een zeer zwakke vrijheid van spelen. Wit concretiseert zijn voordeel door :

3. 43-39 09-14 4. 34-29! 14-20 5. 39-34 25-30

6. 34x23 02-07 7. 29x20 18x38 8. 27x18 12x32

9. 20-14 en zwart heeft een verliezende stand.

Dit komt uit een partij tussen Dubois en Guy MOREL.
 Het gebruik van de halve hekstelling berust op de omsingeling van schijf 29 en het opspelen van schijf 10 richting veld 23. Maar dit simpel lijkende speelplan zit vol verrassingen :

1... 12-17! 2. 44-40

De zetten van wit zijn erg beperkt :

- a** - op 43-39 suit (18-23) 29x18 (17-22) 18x27 (21x34)
- b** - op 38-32 suit (18-23) 29x18 (17-22) 18x27 (24-30) 35x24 (20x40)
- c** - op 37-31 (26x37) 42x31 suit (18-23) 29x18 (17-22) 18x27 (21x32) 38x27 (24-30) 35x24 (20x40)

2... 10-14

Zwart kiest het juiste moment om hun achtergebleven schijf 10 te ontwikkelen, om veld 19 te bezetten en het witte spel te blokkeren op de linkervleugel.

3. 40-34 14-19 4. 37-32 *diagr. 2* 08-12

Het onmiddellijk insluiten door (19-23) laat wit een ontsnapping door het offer 32-28 (23x32) 38x27 (21x32) gevolgd door het recupereren van zijn schijf door 34-30 met een zeer onzekere uitkomst. Zwart dient dus de opsluiting uit te stellen en deze via omwegen te bereiken.

5. 43-39 17-22

De opsluiting door (19-23) biedt wit een voordelige bevrijding door 35-30! (24x35) 36-31 (26x28) 33x13 enz.

6. 32-28 12-17 7. 38-32

Wit moet de dubbele dreiging (26-31) en (18-23) pareren.

7... 22-27! 8. 42-38 17-22! 9. 28x17 21x12

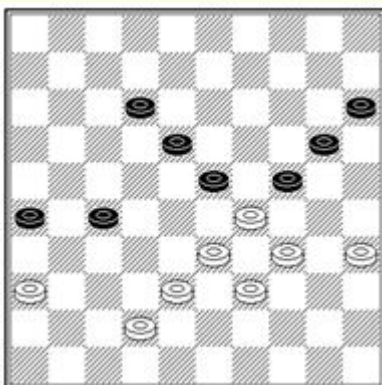
10. 32x21 16x27 11. 48-42 19-23 *diag 3*

Zwart bereikt eindelijk zijn doel. De directe damzet door (24-30) 35x31 (26x48) had zonder twijfel ook bepalend geweest.

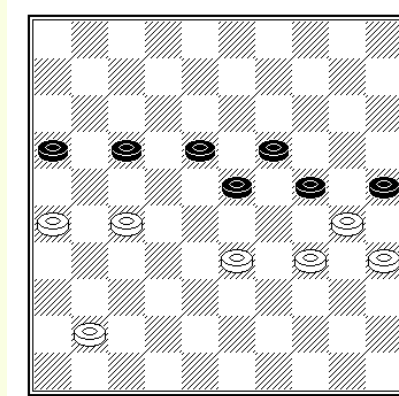
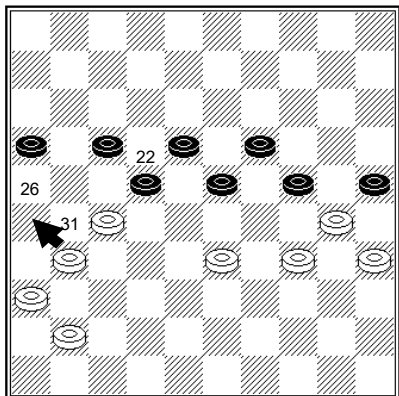
12. 42-37 12-17 13. 37-32

En nu besluit zwart door een offer :

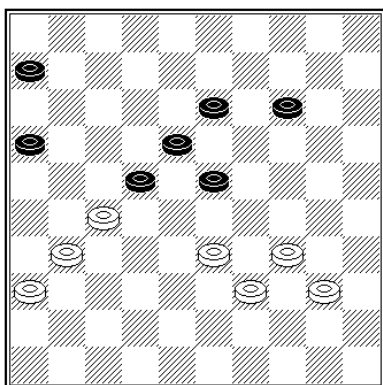
13... 27-31 14. 36x27 17-22 Z+

DE CONTROLE OVER HET CENTRUM

De halve hekstelling is zeer geschikt voor het introduceren van posities met controle over het centrum van de tegenstander. In het eerste diagram speelt wit 31-26 en ruilt schijf 22, waarna hij weer vooruit gaat. Zo verkrijgen we een typische controlepositie over het centrum van de tegenstander.

In het volgende voorgeel, haalt wit voordeel uit de halve hekstelling door :

1. 31-26! 22x31 2. 36x27 13-19 3. 34-30 14-20
4. 39-34 20-24 5. 40-35 06-11 6. 33-28 23x21
7. 26x06 18-22 8. 06-01 22-27 9. 01-18 27-32
10. 18-04!

De dreiging 04-10 is bepalend. Zwart kan niet anders dan 2 schijven offeren door (24-29) 34x14 met een hopeloos eindspel.3

Een andere situatie waarin wit op voordelige wijze de halve hekstelling doorbreekt ten gunste van een positie met controle over het centrum van de tegenstander :

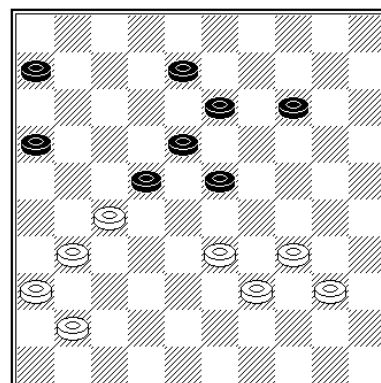
1. 31-26 22x31 2. 36x27 14-20

Op (14-19) volgt 34-30 (08-12) 30-24 (19x30) 33-28 (23x21) 26x19.

3. 34-30 13-19 4. 40-35 20-24
5. 39-34 08-13

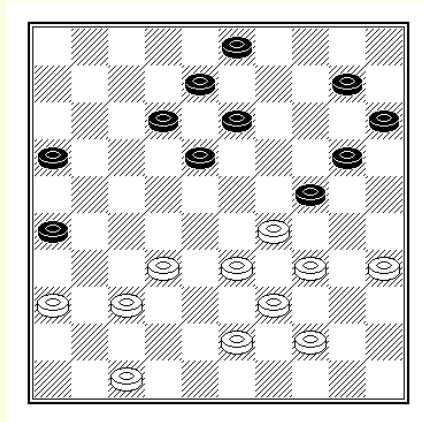
(06-11) of (8-12) is steeds verhinderd door 33-28 enz.

6. 41-36 enz. W+

DE BEVRIJDINGEN

De ervaring leert dat er weinig bevredigende vormen van tegenspel zijn tegen posities met de halve hekstelling. De beste oplossing is om een bevrijding te bewerken, zoals geïllustreerd in het volgende diagram :

1. 34-30! 18-22

Zwart heeft geen andere oplossing daar :

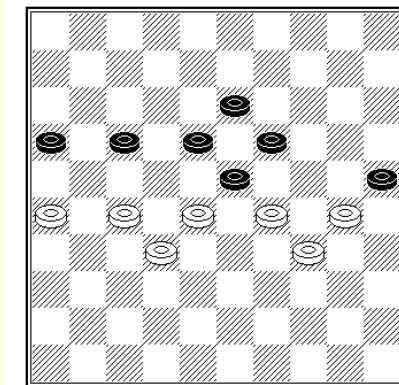
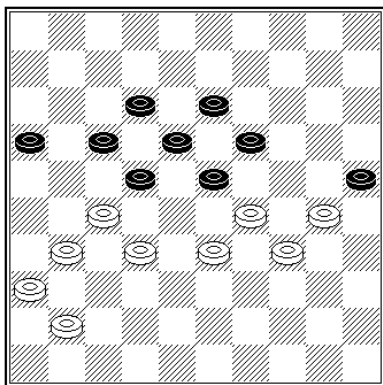
a - (12-17) 30x19 (13x24) levert een damzet op door 37-31! 26x28 (33x2)

b - (20-25) 30x19 (13x24) 29x20 (15x24) levert eveneens een damzet op door 37-31 (26x28) 33x02

2. 30x19 13x24 3. 33-28

En wit bevrijdt zich uit de halve hekstelling ongeacht het slaan.

DE CENTRALE KETTINGSTELLING

De halve hekstelling kan eveneens in bepaalde gevallen zich ontwikkelen tot een kettingstelling in het centrum van de tegenstander, zoals te zien in dit voorbeeld :

1. 31-26! 22x31 2. 36x27! 17-22

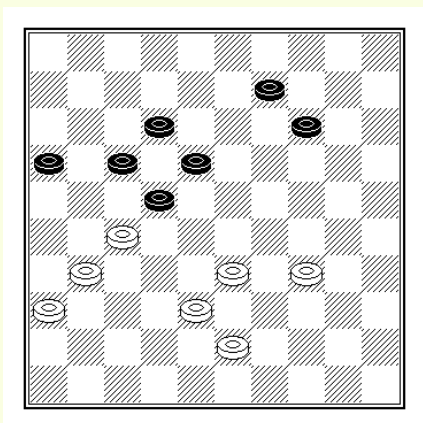
3. 41-36 22x31 4. 36x27 12-17

5. 33-28! *Diagram n°2*

Het is door deze zet dat wit het centrum van de tegenstander insluit. Zwart kan opgeven.

DE ACHTERGEBLEVEN SCHIJVEN

In de volgende stand, is zwart aan zet. Hij wordt geconfronteerd met de moeilijkheid om de achtergebleven schijf 6 in het spel te brengen.

1... 09-13

Zwart kan niet direct (17-21) spelen wegens het sluwe vervolg 38-32 dat 31-26 dreigt en (21-26) verhindert door 43-38! (26x28) 38-33 (22x31) 33x04 enz.

**2. 38-32! 13-19 3. 43-38 19-24 4. 38-33 24-30
5. 32-28 30-35 6. 39-34 06-11 7. 31-26 22x31
8. 36x27**

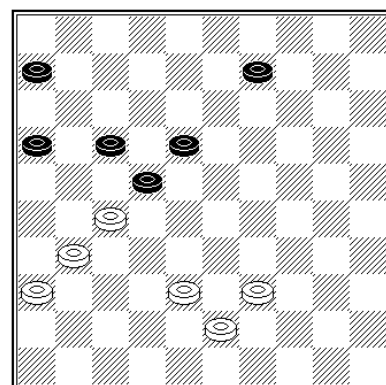
En men ziet duidelijk dat zwart kan opgeven. Schijf 6 die niet in het spel geraakte is beslissend.

Het volgende diagram presenteert een ander voorbeeld van uitbuiten van een achtergebleven schijf :

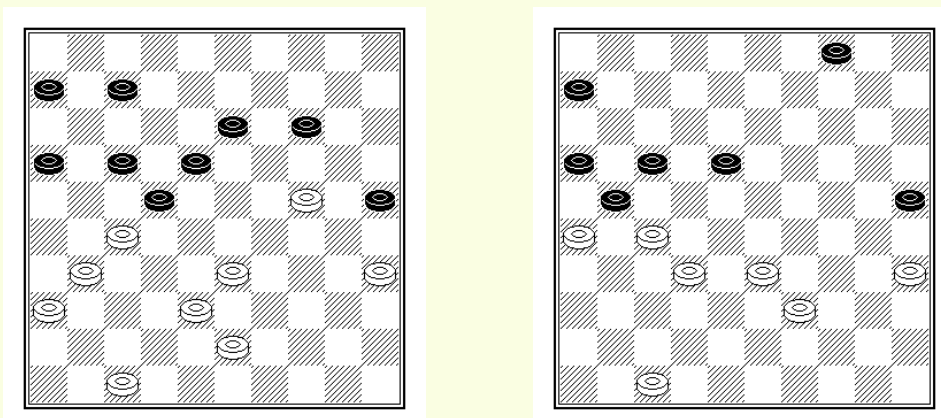
**1. 38-32! 14-19 2. 32-28 19-24 3. 31-26! 22x31
4. 36x27**

Door deze ruil maakt wit de zwakte van de achtergebleven schijf 12 duidelijk.

**4... 09-13 5. 43-39 13-19
6. 34-29 24-30 7. 28-22+**

LATERALE LINKSE KETTINGSTELLING

Een ander speelplan bestaat uit het lateraal opsluiten van de rechtervleugel van de tegenstander. Dit schema moet gebaseerd zijn op een nauwkeurige berekening, omdat het voornamelijk gebaseerd is op een aanval met zetdwang. Bovenstaande stand komt uit een partij tussen 2 Russische meesters DANILIAVITCHINE en KINDERITE.

Wit is aan zet.

1. 38-32 17-21 2. 43-39! 07-11

Wit wist de aanval (21-26) slim te voorkomen door het antwoord 24-19! (26x28) 19x08 (22x31) 33x13.

Aan de andere kant, op (14-19) volgt

47-42 (19x30) 35x24 (21-26) 42-37 (7-11) 33-29 W+

3. 24-20!

De fameuze aanval met zetdwang.

3... 11-17 4. 20x09 13x04

5. 31-26! 22x31 6. 36x27 Diagram n°2

Door deze ruil sluit wit de rechtervleugel van de tegenstander op. Deze kettingstelsel blijkt erg voordelig te zijn voor wit wegens de achtergebleven schijf 6.

6... 04-09 7. 39-34 09 -14

8. 35-30 14-19 9. 47-41 W+

SYNTHESE POSITIE

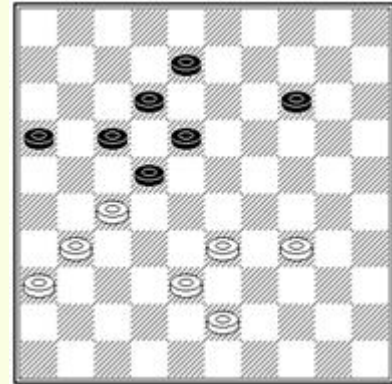
In deze positie vinden we de meeste van de eerder geziene vormen van gebruik aantreffen :

1. 38-32!

Een belangrijke zet die de opsluiting in de tang dreigt met 32-28.

1... 17-21

Zwart mag de opsluiting van zijn schijf 22 niet toelaten zoals de twee volgende varianten tonen :

a - (14-19) 32-28! (19-24) 34-29! [verhindert (24-29)] (24-30) 43-39 (08-13) 28-23! (17-21) 23-19 (13x24) 29x20 (21x32) 20-14 en wit krijgt een gewonnen eindspel.

b - (08-13) 32-28 (13-19) 34-29 (14-20) 43-39 (20-25) 39-34 (19-24) 29x20 (25x14) 34-29 (14-20) 31-26 (22x31) 36x27 en zwart met zijn achtergebleven schijf 12 kan opgeven

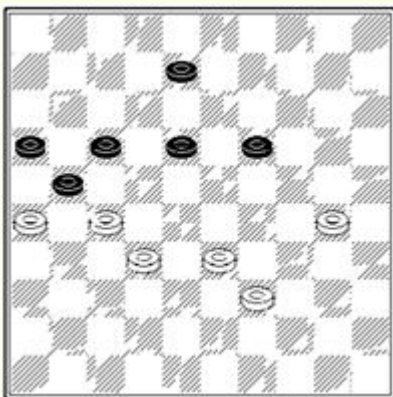
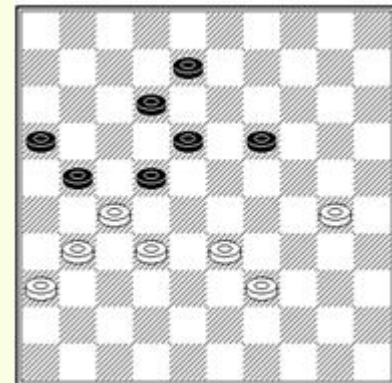
2. 43-39! 14-19

De aanval (21-26) is verhinderd door de damzet 34-30 (26x28) 30-25 (22x31) 33x02.

3. 34-30 *diagr. 2* 12-17

Op (19-23) ruilt wit door 31-26 (22x31) 36x27, neemt zwart met zetsdwang en forceert deze de opsluiting van zijn rechtervleugel te aanvaarden door (12-17).

Langs de andere kant wordt (21-26) ditmaal direct afgestraft door 30-24 (26x28) 24x02 enz.

4. 31-26! 22x31 5. 36x27 *diagr. 3*

Wit sluit de rechtervleugel van de tegenstander op.

5. ... 18-23 6. 39-34 08 -13

7. 33-28 13-18 8. 30-25 17-22

9. 28x17 21x12 10. 32-28 enz. W+

BESPROKEN PARTIJ

Nadat we de verschillende spelplannen hebben onderzocht die moeten worden geïmplementeerd in de aanwezigheid van een halve hekstelling, zullen we observeren hoe we ons in de voorbereidende fases moeten gedragen, vanuit een positie overgenomen uit een partij tussen twee Russische meesters YAROVAYA en PACHKEVNOU.

1. .. 19-24 2. 38-33 17-22

Deze ruil is essentieel omdat hierdoor een centrale pion wordt uitgeschakeld en de controle over het belangrijke veld 26 wordt voorbereid.

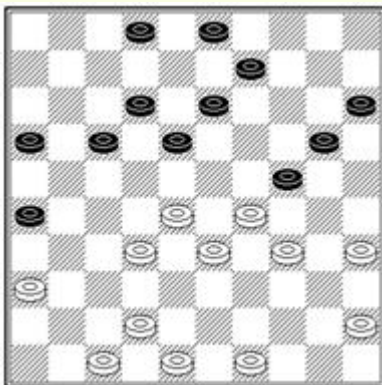
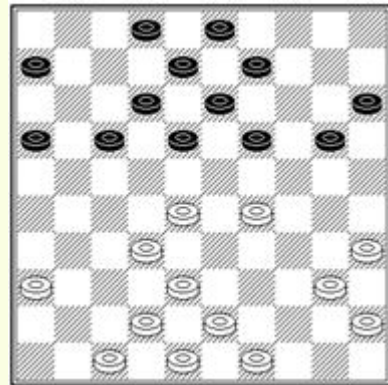
3. 28x17 12x21 4. 32-28 21-26

5. 40-34 06 -11

Brengt de achtergebleven schijf 6 in het spel. Met en jeu le pion arrière 6. Zwart zoekt naar soepelheid op zijn rechtervleugel.

6. 43-38

Wit heeft duidelijk begrepen dat het spel zich afspeelt op de linkervleugel. Hij mobiliseert maximaal schijven op deze vleugel.

6... 11-17 7. 38-32 08 -12

8. 36-31

Wit probeert zich veld 26 eigen te maken om de vrijheid van spelen voor zwart te verminderen.

8... 26x37 9. 42x31 02-08

10. 31-26 17-21

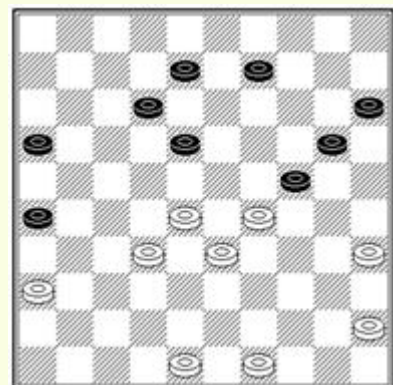
Zwart wil opnieuw veld 26 veroveren.

11. 26x17 12x21 12. 47-41 08-12

13. 41-36 03-08 14. 34-30 21-26

15. 30x19 13x24

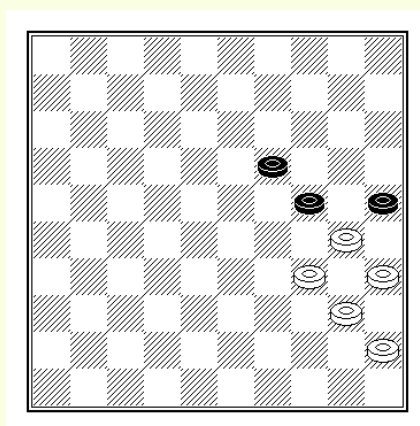
De voorbereidende fases zijn inmiddels afgerond. Zwart beheerst het spel perfect op zijn rechtervleugel.

LATERALE OPSLUITING RECHTS

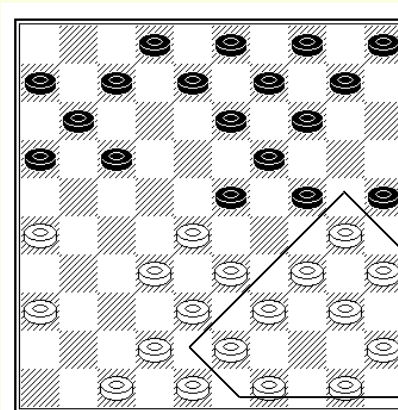
Het opsluiten van de rechtervleugel is a priori voordelig voor de zijde die opsluit, omdat 3 schijven voldoende zijn om er 5 te immobiliseren, zoals weergegeven in het onderstaande diagram.

In dit hoofdstuk zullen we eerst de verschrikkelijke effectiviteit van deze opsluiting verifiëren en vervolgens interessante tegenspelmogelijkheden onderzoeken.

DE EFFECTIVITEIT VAN DE KETTINGSTELLING

De volgende positie komt uit een partij tussen AGLIARDI en I. KOUPERMAN gespeeld tijdens het wereldkampioenschap 1960. Wits rechtervleugel zit opgesloten. We merken dat 9 witte schijven zijn geïmmobiliseerd op de rechtervleugel. Wit heeft nog slechts 4 speelbare schijven. Zwart zal proberen het spel op de andere vleugel te blokkeren dankzij zijn relatieve numerieke superioriteit.

1... 14-20!

Zwart elimineert de mogelijkheid om zich te bevrijden door 34-29 (23x34) 40x20 (25x34) 39x30 (14x34) en wit recupereert zijn schijf door 50-44 en 44-39.

2. 47-41 09-14 3. 41-37

Op 42-37 besluit zwart door (24-29) 33x15 (17-21) 26x17 (11x31) 36x27 (23-29) 34x23 (19x46).

3... 07-12 4. 50-44 04-09 5. 36-31

Op 37-31 wint zwart 2 schijven door (23-29) 34x23 (25x34) 40x29 (17-21) 26x17 (11x22) 28x17 (19x26).

5... 12-18 6. 31-27 17-22 7. 28x17 11x31

Zwart heeft een schijf meer. De partij werd beëindigd door :

8. 33-28

Wit heeft geen kans zijn schijf te recupereren door 26-21 (16x27) 37x26 wegens (08-12) 32x21 (23-28) 33x22 (18x16).

8... 31-36 9. 38-33 10-15 10. 43-38

Zwart besluit nu door :

10... 18-22 11. 28x17 36-41 12. 37x46 23-29 13. 34x23 25x43

14. 48x39 19x46.

DE DRUK OP 23

In deze stand geeft wit energie aan de opsluiting door de associatie met de centrale formatie 28-32-37. Ze creëren dus druk op de zwarte positie door te dreigen met de opstoot 28-23.

28-23 (19x28) 32x23! (18x29) 34x23 (25x34) 40x20 met schijfwinst en doorbraak naar dam.

Om deze dreiging te pareren heeft zwart weinig keuze :

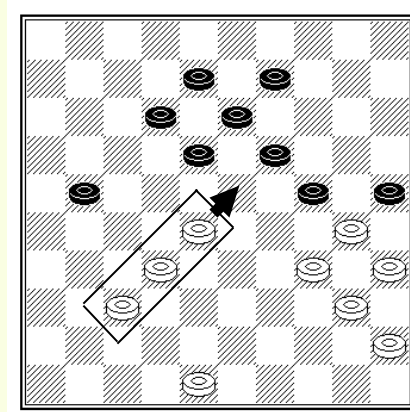
1 - (18-23) levert een combinatie door :
34-29! (24x22) 48-43 (25x34) 40x16.

2 - (09-14) 28-23! (18x29) 34x23 W+

Zwart heeft nog de toevlucht (19-23)! En indien :

a - 30x19 (23x14)

b - 28x19 (24-29) 34x23 (25x34) 40x29 (13x33) enz.

DE BEVRIJDING

Wit neemt het initiatief en bevrijdt zich door :

1. **34-29! 23x34**

Op (25x34) volgt 27-22 (18x27) 29x09 enz.

2. **30x39 12-17**

Op (25-30), forceert wit schijfwinst door :

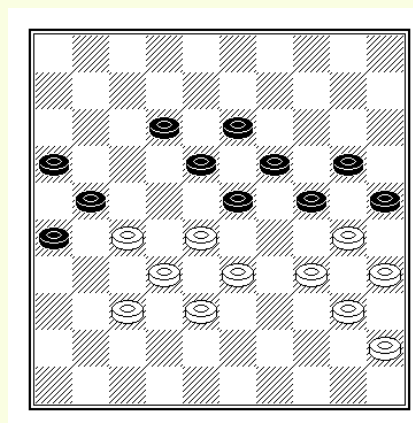
40-34 (20-25) 34-29! (12-17) 29x20 (25x14) 35x24 (19x30) 28-23 (18x29) 33x35

Op (18-23), wint wit door

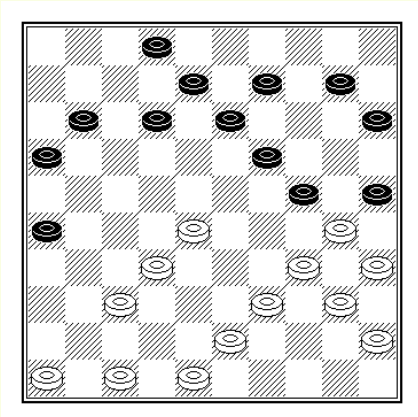
39-34 (12-18) 27-22 (18x27) 34-30 (25x34) 40x09.

3. **39-34! 17-22** 4. **28x17 21x12** 5. **33-28!**

En zwart heeft geen speelbare zet meer.

SYNTHESE POSITIE

Wit dreigt met 28-23 (19x28) 32x23 (24-29)
[indien zwart laat slaat door (12-17) wint wit een
schijf door 34-30 (25x34) 39x19 (09-13)
gevolgd door 40-34 en 34-30]
23-19 (13x24) 34x23 (25x34) 39x19 +1

1... 09-14

Door (09-14), onderdrukt zwart de dreiging,
maar positioneel immobiliseren ze nog een
schijf meer op hun linkervleugel. De 6 zwarte
schijven sluiten slechts 5 witte schijven op.

2. 32-27!

Een positionele zet die twee functies dient. Langs de ene kant neemt wit bezit van het strategische veld 27, hetgeen de ruimte van zwart op deze vleugel limiteert, en langs de andere kant limiteert dit de zetten van zwart wegens de talrijke mogelijke combinaties.

Dus :

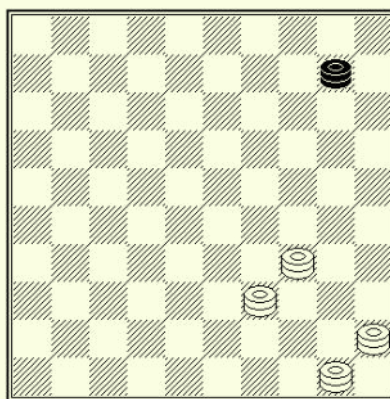
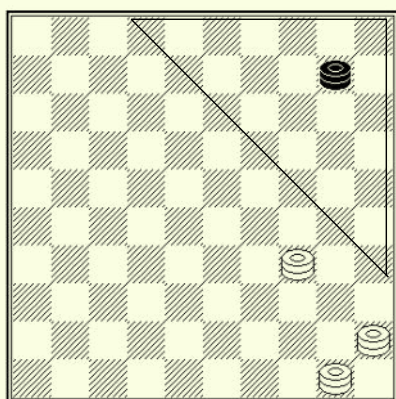
- a - (13-18)? 27-22! (18x27) 28-23 (19x28) 30x19 (14x23)
34-30 (25x34) 40x07
- b - (11-17)? 37-31! (26x37) 48-42! (37x48) 39-33 (48x39)
34x43 (25x34) 40x7 (2x11)
- c - (12-18) 37-31 (26x37) 27-22 (18x27) 48-42 (37x48)
39-33 (48x39) 34x43 (25x34) 40x18 met een belangrijk
positioneel voordeel
- d - (15-20)? 28-23! (19x28) 30x19 (13x24) 34-30! (25x34) 39x19
(14x23) 37-31 (26x37) 48-42 (37x39) 40-34 (39x30) 35x04.

2... 14-20

De partij kan verdergezet worden. Wit maakte zijn opsluiting bijzonder actief.

WINST DOOR OVERMACHT IN HET EINDSPEL

We hebben reeds vaak gesproken over het winnen door overmacht in het eindspel. In dit hoofdstuk zullen we specificeren hoe we dit soort situaties kunnen exploiteren. Laten we eens kijken naar de volgende twee diagrammen :

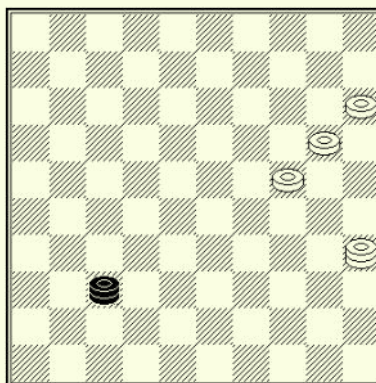
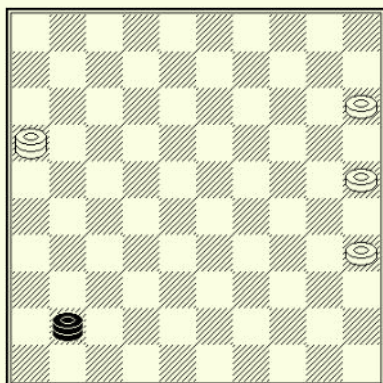

In het eerste diagram kan de zwarte dam zonder zorgen over het gedeelte bewegen dat wordt begrensd door de driehoek. Wit heeft geen mogelijkheid om de vangst van de dam te forceren. Het einde van de partij is remise.

Daarentegen, in het tweede diagram heeft zwart geen enkel veld om zijn dam te beschermen tegen de haken 45-34 en 39-50. Het eindspel is winnend voor wit.

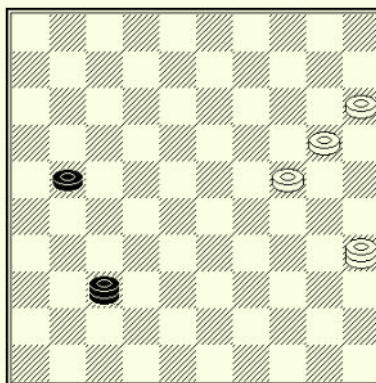
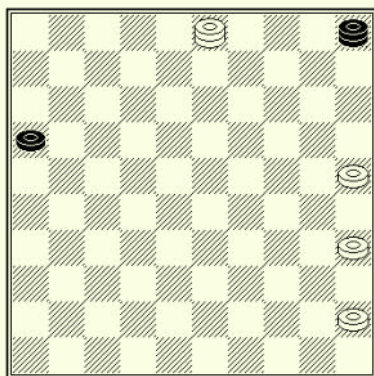
Om te garanderen dat je aan het einde van de partij wint, moet je minimaal 4 dammen tegen één hebben.

We zullen nu onderzoeken hoe men zijn schijven naar dam kan brengen in geval van numerieke overmacht.

In deze situatie controleert zwart de lange lijn 5-46 en verhinderen de witte schijven naar dam te gaan.

Om zwart van de lange lijn te verdrijven, moet wit erin slagen de stand van het tweede diagram op het bord krijgen, waarin deze dreigt met 15-10 (37x05) 20-14 (05x30) 35x24.

In deze situatie kan wit eveneens winnen, maar hij dient ten eerste de zwarte dam van de lange lijn te verdrijven en zich wapenen tegen de passage naar dam van de zwarte schijf, hetgeen tot remise zal leiden.

Om dit te bereiken, moet wit vervolgen met :

1. 25-20 05-46
2. 20-15 46-05
3. 03-08 05-46
4. 35-30 46-05
5. 30-24 05-46
6. 45-40 46-05
7. 40-35 05-46
8. 35-30 46-05
9. 30-25 05-14
10. 08-12 14-46
11. 25-20 46-37
12. 12-40 16-21
13. 40-35 *2de diagram*

Zwart moet de lange lijn verlaten wegens de dreiging 15-10 en 20-14.

13... 37-48 14. 20-14

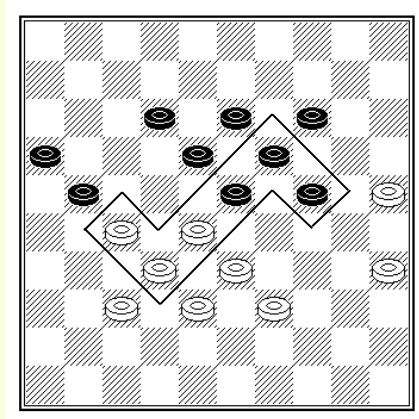
Op 15-10 maakt zwart remise door (48-30)

14... 21-27 15. 24-20! 27-32 16. 35-24! 32-37 17. 24-47!

Nu verhindert wit niets meer om 4 dammen te halen, de zwarte schijf 37 te vangen en de basisstand te vormen met 4 dammen 34,39,45 en 50.

HET KLASSIEKE SYSTEEM

Het klassieke systeem is een veel voorkomende spelvorm die wordt gekenmerkt door een wederzijdse opsluiting van het centrum, zoals geïllustreerd in het volgende diagram :

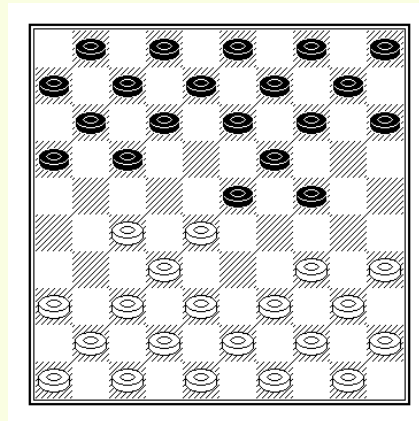
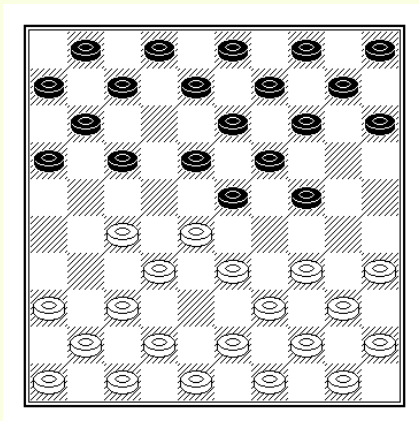

Het klassieke systeem kan vanaf de opening voorkomen, na bijvoorbeeld

1. 32-28 18-23 2. 38-32 12-18 3. 31-27 20-24

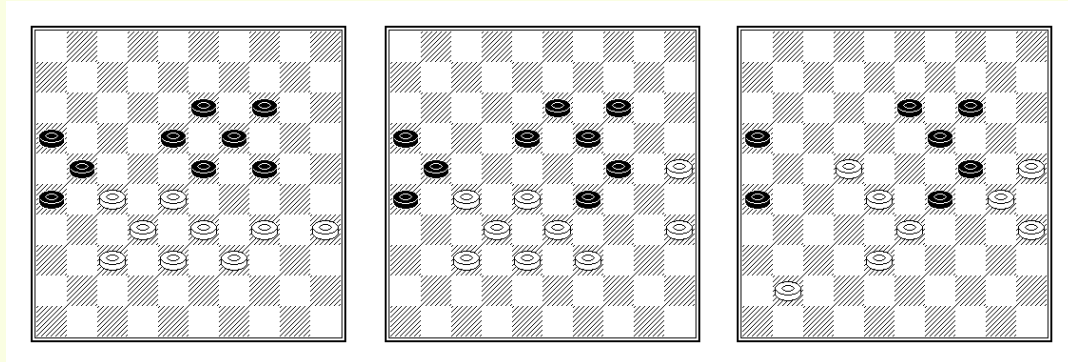
Of

1. 33-28 18-23 2. 31-27

In het klassieke spel zijn de posities vrijwel symmetrisch. Ze onderscheiden zich door de reserve tempi en door de mogelijkheden om op de vleugels te spelen. Het zijn deze twee thema's die de organisatie van een klassiek spel begeleiden, zonder uit het oog te verliezen dat het uiteindelijke doel blijft **het blokkeren van het kamp van de tegenstander**.

Wit aan zet

Zwart aan zet

Wit aan zet

Laat ons de stand van het eerste diagram eens bekijken. Wit is aan zet. **Zijn mobiliteit op de rechtervleugel** geeft hem het voordeel :

1. 34-30 23-29

Dit is een feite de enige speelbare zet omdat (14-20) direct verliest na de aanval 30-25.

Na (23-29), mag wit zich niet inlaten op 28-23 (19x28) 30x08 wegens de plakker (18-22) 32x34 (21x41) met een eindspel dat wit niet meer kan winnen wegens zijn talrijke kwetsbare centrale schijven.

2. 30-25! 2de diagram

Nu dient zwart een schijf te offeren door omdat (18-23) onmiddellijk verliest door 35-30 (24x35) 33x24 (19x30) 28x10.

In deze situatie waarin zwart tenminste een schijf dient te offeren, zegt men dat **zwart geen reserve tempi meer heeft**.

2... 29-34 3. 39x30 18-23 4. 27-22 23-29 5. 37-31 26x37 6. 32x41 21-26
3de diagram

Wit heeft nu een zeer voordelige stelling verkregen met nog een schijf meer en een doorbraak op de linkervleugel. De winst mag geen probleem zijn na 22-18! (13x22) 28x17 (16-21) 17-12 (26-31) 12-08 enz.

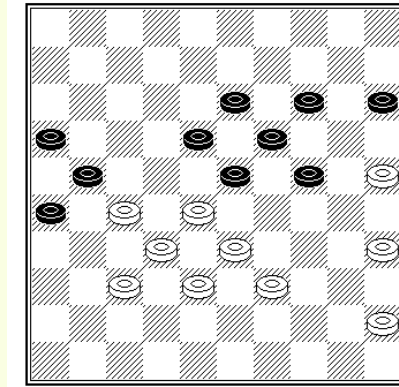
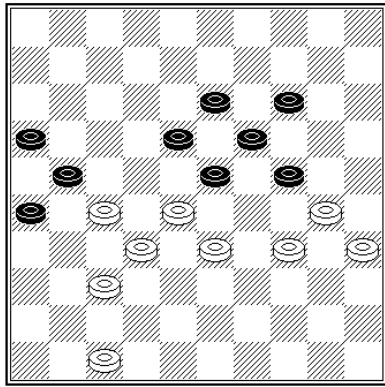
In een klassiek systeem is het essentieel om rekening te houden met de volgende elementen :

- Het voordeel gaat naar degene die het grootste aantal reserve tempi heeft.
- Het voordeel wordt vooral verkregen door acties op de vleugels.

Het zijn deze twee thema's die we nu zullen bekijken :

RESERVE TEMPI

Met reserve tempi bedoelen we de speelbare zetten bij het benaderen van een volledige blokkering van de positie.

In het voorbeeld van het eerste diagram is zwart geblokkeerd, terwijl wit over een belangrijk aantal reserve zetten beschikt, niet alleen schijf 47 die kan oprukken naar veld 31, maar ook de opstoot 28-22 die men ook in overweging dient te nemen.

In het tweede diagram beschikt wit over een belangrijk aantal reserve tempi wegens zijn mobiliteit op de rechtervleugel.

De reserve tempi zijn het resultaat van twee metingen :

De territoriale bezetting die de ruimte opent voor de schijven van de achterste rijen en verkleint de speelruimte van de tegenstander.

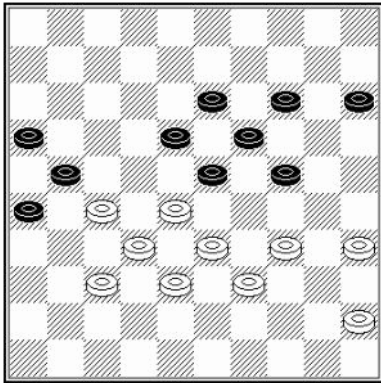
Achterwaartse ruilen wanneer het aantal schijven in de partij groter blijft dan dit van de tegenstander.

Laten we eens kijken naar deze twee bepalingen ::

De territoriale bezetting

In het klassiek systeem beschouwen we 3 soorten territoriale bezetting, namelijk **de controle van de rechtervleugel, die van de linkervleugel en de Ghestem doorstoot 28-22.**

De volgende diagrammen illustreren deze 3 scenario's..

1. 34-30!

Door deze zet verzekert wit zich van de controle over de rechtereuleugel en maakt hij zijn achterste schijven 39 en 45 vrij.

1.... 23-29 2. 30-25! enz. W+

Wit beheerst de rechtereuleugel. De controle over de andere vleugel zal hem beslissend voordeel geven.

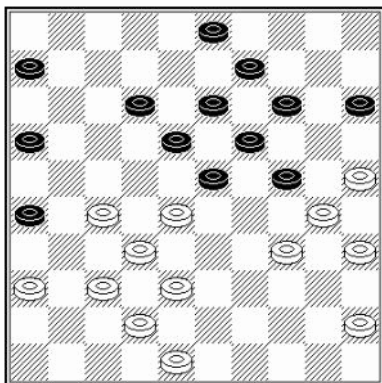
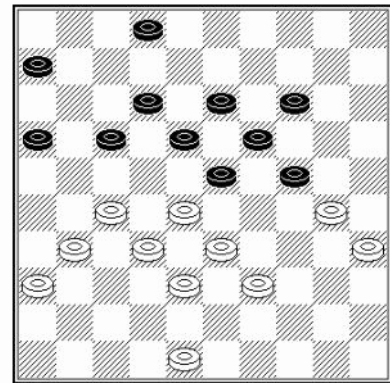
1. 31-26! 02-08 2. 36-31!

Wit controleert momenteel de linkervleugel daar de bevrijdende ruil (17-21) 26x17 (12x21) een schijf verliest na de aanval 31-26. Zwart wordt dus in bedwang gehouden op beide vleugels. Er rest hem enkel :

2.... 23-29 3. 30-25! 29-34 4. 39x30 18-23

5. 33-29! 24x42 6. 48x37

zwart kan opgeven.

TCHIZOV - BONNAVE WK 1988

In deze stand, controleert wit de rechtereuleugel door zijn klaverblad 25-30-35 dat (14-20x20) verhindert door 30-25. Het witte speelplan bestaat eruit de ander vleugel te controleren.

1. 37-31! 26x37 2. 42x31 06-11 3. 31-26! 11-17

4. 48-42 03-08 5. 36-31!

Wit controleert beide vleugels. Hij moet nog steeds rekening houden met (23-29)

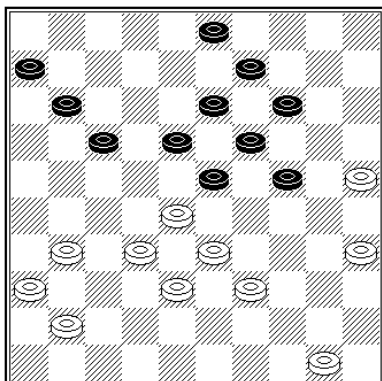
5... 23-29 6. 34x23 18x29

Dreigt (29-34) 30x39 (17-22) 27x07 (08-12) 07x18 (13x44)

7. 27-22 12-18 8. 22x11 16x07 9. 42-37 18-23 10. 28-22

met aanzienlijk voordeel voor wit.

HAZEN - RIGTERING
 CHT CLUB 89

De controle over de 2 vleugels bezorgt zwart beslissend voordeel :

1... 17-21!

Dreigt (21-27)

2. 31-27 21-26! 3. 41-37 11-16

Zwart heeft nu de rechtervleugel in handen. Ze zullen nu de controle over de andere vleugel.

4. 39-34 14-20! 5. 25x14 09x20 6. 50-44 20-25

Zwart heeft zijn doel bereikt en controleert de 2 vleugels

7. 44-39 03-08 8. 28-22 06-11! 9. 33-28 08-12

10. 39-33 11-17 11. 22x11 16x07 enz. Z+

De GHESTEM doorstoot blijkt in bepaalde gevallen een uitstekende manier om extra reserve tempi te verkrijgen. Deze doorstoot komt overeen met de zet 28-22. Het draagt de naam van de uitvinder, Pierre Ghestem, die in 1945 wereldkampioen werd.

In deze positie heeft zwart het perspectief te kunnen spelen op zijn rechtervleugel (07-12), (12-17) en (17-22). De GHESTEM verandert de situatie :

1. 28-22!

Deze uitval reduceert de ontwikkelingsmogelijkheden van de zwart op hun rechtervleugel tot niets.

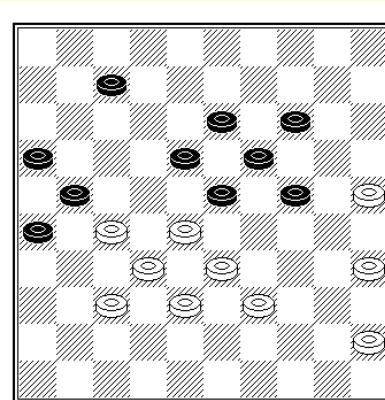
1... 07-11

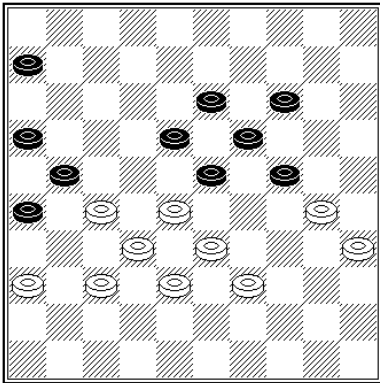
Op (07-12), valt wit aan met zetdwang door 22-17.

2. 33-28 23-29

De GHESTEM doorstoot heeft absoluut niet dezelfde reikwijdte wegens het ontbreken van het witte klaverblad 25-30-35.

3. 45-40 18-23 4. 39-33 enz. W+

Nog een overtuigend voorbeeld van de uitval 28-22.
(creatie : P. Ghestem).

1. 28-22 23-29

Natuurlijk na (23-28) 32x12 (21x25) 12-07 blijft zwart achter met een hopeloze stelling.

Op (06-11) volgt 33-28 (24-29) 39-33 (29-34) 30x39 (14-20) 39-34 (20-24) 35-30 (24x35) 36-31+

2. 33-28 18-23

Op (29-34) volgt 28-23 (19x17) 30x08 (34x43) 38x49 enz. W+

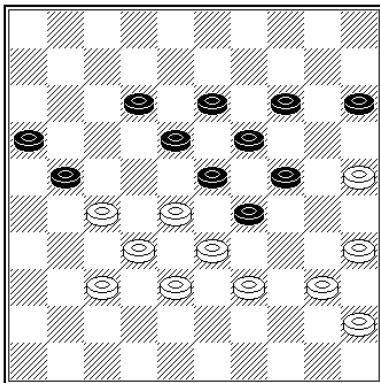
3. 39-33 06-11 4. 36-31 29-34 5. 30x39 14-20

6. 39-34 20-25 7. 34-29 23x34 8. 22-18 13x22

9. 28x06 19-23 10. 33-28+

De achterwaartse ruilen

De reserve tempi die door achterwaartse ruilen worden geproduceerd, zijn afhankelijk van het aantal pionnen dat aan beide kanten wordt vrijgemaakt. Laten we eens kijken naar de volgende positie :

1. 40-34 29x40 2. 35x44

Deze ruil is hier zeer gunstig voor wit, omdat het enerzijds de schijven 35 en 45 weer in het spel brengt en anderzijds geen enkele zwarte schijf vrij maakt, waardoor de terugkeer naar veld 29 onmogelijk blijkt.

2... 15-20

Opspelen van (23-29) wordt gecontroleerd door 45-40 gevolgd door 40-35. De zet (15-20) probeert de fout 45-40 uit te lokken om dan remise te maken door de ongewone zet (24-29) 33x15 (18-22) 27x20 (21-27) 32x21 (23x45).

3. 44-40 21-26 4. 40-35 12-17 5. 45-40 17-21 6. 40-34

De zwarte stand is geblokkeerd. De volgende poging redt zwart niet :

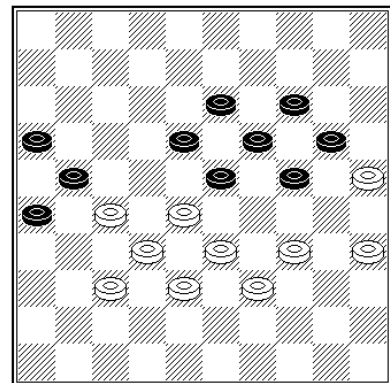
6... 24-29 7. 33x15 18-22 8. 27x20 21-27

9. 32x21 23x41 10. 15-10 16x27 11. 10-05! 41-47

12. 05x16 47x15 13. 16-27 15-47 14. 27-36 47-15

15. 36-47 15-10 16. 39-33 26-31 17. 47-42 31-36

18. 42-47+

1. 40-34 29x40 2. 35x44

Deze ruil heeft niet dezelfde waarde als in het vorige voorbeeld. Het is waar dat wit zijn schijven 39-44-45 weer in het spel brengt, maar langs de andere kant bevrijdt dit de zwart linkervleugel totaal, meer nog, deze kunnen hun schijven 12-18-23 in het spel brengen, die achter schijf 29 stonden.

2... 24-30!

Zwart vergroot zijn actieveld op de linkervleugel.

3. 45-40 30-35 4. 40-34 21-26!

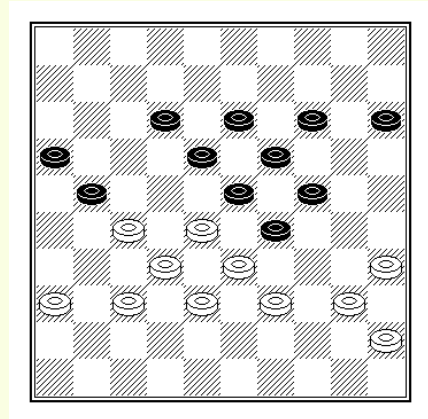
Verhindert 33-29 door (19-24)

5. 44-40 29x40 6. 39x50 15-20 7. 50-45 20-24

8. 45-40 14-20 9. 40-35 20-25

En het is wit die geblokkeerd staat.

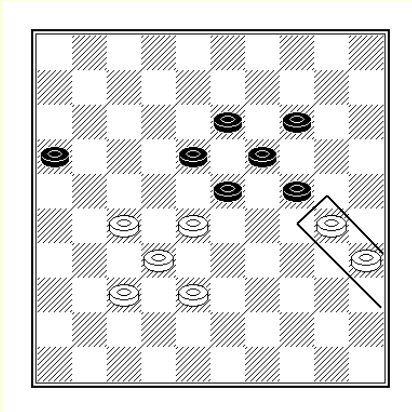
Als besluit kunnen we stellen dat de achterwaartse ruil 40-34 (29x40) 35x44 extra reserve tempi oplevert wanneer zwart niet kan terugkeren naar veld 29 en wanneer zijn linkervleugel gehinderd blijft door de witte schijf 25.

DE LATERALE FORMATIES

In het klassieke systeem, spelen de acties zich af op de vleugels. De laterale formaties hebben diverse strategische waarden zoals we zullen zien in dit hoofdstuk.

De formatie 30-35

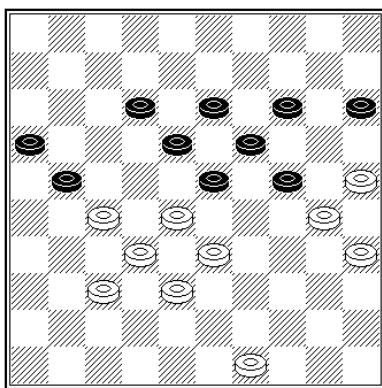
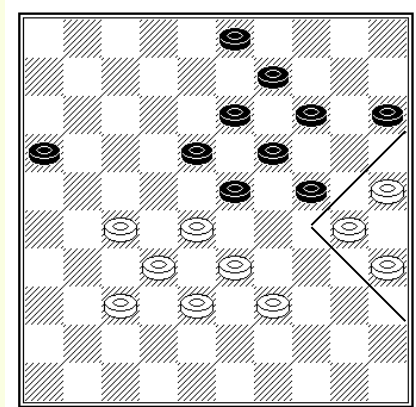
Dit is de minimale laterale formatie om de linkervleugel van de tegenstander te controleren. Te noteren, de volgende interessante mogelijkheden :

- a – met zwart aan zet (24-29) 30-25 (29-34) 35-30! (34-40) 30-24! (19x30) 25x45
- b – met wit aan zet 30-25 (24-29) 35-30 die de controle over de vleugel houdt
- c - met zwart aan zet (23-29) 37-31 (18-23) 31-26 en men ziet duidelijk dat de formatie 30-35 duidelijk het spel van zwart op zijn linkervleugel hindert

Het klaverblad 25-30-35

Het klaverblad 25,30,35 heeft alleen positionele waarde in het geval dat het economische controle over de linkervleugel van de tegenstander mogelijk maakt.

Het bovenstaande diagram presenteert een ideaal geval waarin zwart noch de Ghestem doorstoot (23-29) kan spelen, noch zich naar 29 kan wagen door (24-29) en (14-20), noch de "achterste" schijven 9 en 15 in het spel kan brengen. Aan de andere kant is wit soeverein op de andere vleugel. Het zijn al deze criteria die het klaverblad zijn werkelijke positionele waarde geven.

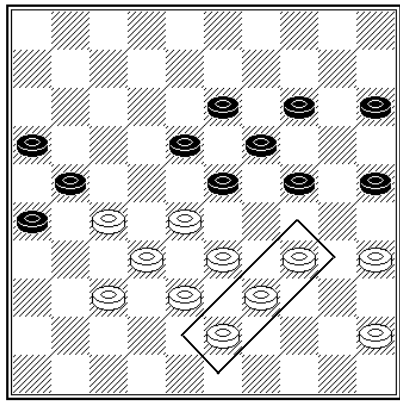

In deze stand is de waarde van het klaverblad zwak omdat we ons in de aanwezigheid van een passieve statische formatie bevinden.

Het enige dat wit kan doen is oprukken met schijf 48 naar 34, maar deze ultieme mogelijkheid wordt verhinderd door

1. 49-44 23-29!

Deze Ghestem doorstoot immobiliseert compleet de rechtervleugel van wit, zonder enige mogelijkheid tot ontsnappen.

De formatie 34-39-43

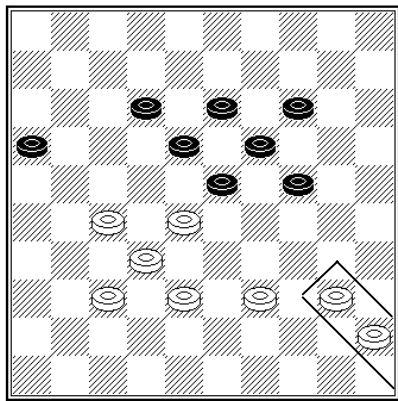
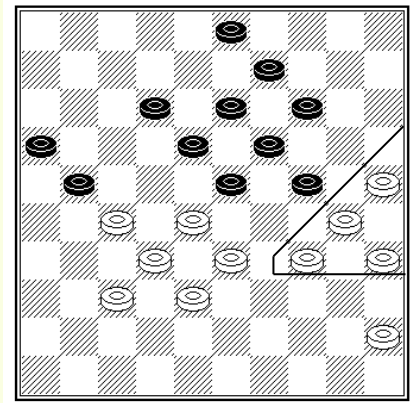
Het belangrijkste voordeel van deze formatie is dat dit het opnieuw de controle over de linkervleugel van de tegenstander mogelijk wordt gemaakt :

1. 34-30 25x24 2. 39x30

We merken op dat deze ruil veld vakje 34 vrijmaakt en de Ghestem doorstoot (23-29) toelaat en dat het in elk geval nodig is om de gevolgen te berekenen. In ons geval stelt de opmars 45-40 ons in staat het initiatief te behouden op de rechtervleugel.

De formatie 25-30-34-35

De formatie 25-30-34-35 is hoofdzakelijk defensief van aard. In het algemeen geeft de ruil 34-29 (23x34) 30x39 wit 2 tempi minder ontwikkeling en bevrijdt dit de "achterste" schijven op de rechtervleugel (schijf 45 in dit voorbeeld), D'une manière générale, l'échange 34-29 (23x34) 30x39 procure 2 temps de retard aux Blancs et libère les pions "arrière" sur l'aile droite (le pion 45 dans notre exemple), maar dit wordt grotendeels gecompenseerd door het aantal zwarte schijven dat in het spel komt na (18-23). Bovendien kan zwart in het bovenstaande diagram na 34-29 (23x34) 30x39 de controle over de vleugel overnemen door (18-23) gevolgd door (14-20x20).

De formatie 45-40

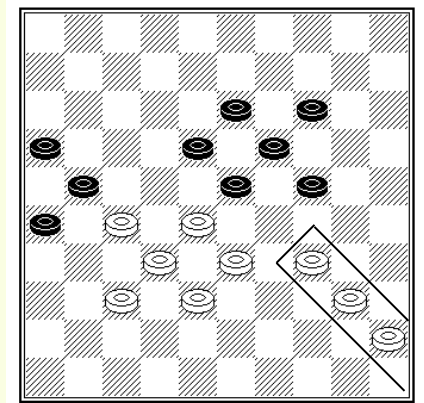
De formatie 45,40 is typisch voor de dreiging met de coup Royal.

Hier dreigt wit met de coup royal door 27-22 (18x27) 32x21 (23x34) 40x07

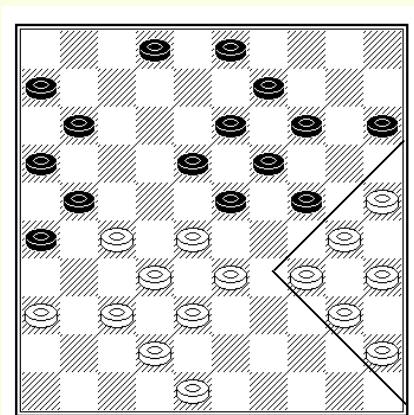
De formatie 45-40-34

De formatie 45,40,34 is ideaal om zwart uit het centrum te verdrijven door te ruilen op 29.

Door de dreiging 34-29, dwingt wit (14-20) af, hetgeen hem vervolgens toelaat zich op het centrum te vestigen door de ruil 34-29 (23x34) 40x29.

De driehoek 25-30-34-35-40-45

De formatie van de driehoek wordt gebruikt voor acties tegen het centrum van de tegenstander. Deze acties zijn van 2 soorten :

- elimineren van schijf 19 om door te breken naar dam door 30x10 na 34-29 (23x34) 40x20 (15x24) 28-23 (19x39)
- de ruil 34-29 (23x34) 40x20 (15x24) gevolgd door het offer 27-22 (18x27) en de aanval op schijf 24 met schijf 45.

Bovenstaand diagram illustreert deze twee acties :

Variante A – doorbraak naar dam :

1. 34-29! 23x34 2. 40x20 15x24 3. 28-23! 19x39 4. 30x10 26-31

daar 39-44 levert 37-31 (26x28) 10-05 (21x43) 05x01 op

5. 37x17 11x31 6. 36x27 39-44

Met een voordelig eindspel voor wit wegens de schijf meer en de mogelijkheid door te breken naar dam op de rechtervleugel.

Variante B – de aanval op schijf 24

1. 34-29! 23x34 2. 40x20 15x24 3. 27-22! 18x27 4. 45-40!

En zwart heeft geen verdediging tegen 40-34 en 34-29.

1. 34-29 23x34 2. 40x20 15x24 3. 45-40

28-23 laat aanzienlijke kansen op een gelijkspel toe na (19x39) 30x10 (09-14) 10x08 (03x12) 45-40 (12-17) 25-20 (18-23) enz.

3... 18-23

Op (03-08) volgt 28-23 (19x39) 30x10 (09-14) 10x19 (13x24) 37-31 (26x28) 38-33 (26x37) 33x02+

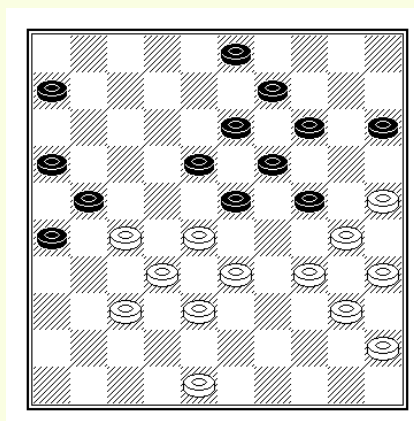
4. 27-22 03-08

Op (06-11) volgt 22-18 (23x12) 28-23 (19x39) 30x06

Op (23-29) volgt 48-43 (3-8) 43-39 (08-12) 39-34+

5. 40-34 06-11 6. 22-18! 23x12 7. 28-23 19x39

8. 30x10 39x30 9. 35x24+

Om meer te weten...

Hiermee zijn we aan het einde gekomen van dit werk. We hebben veel gebieden onderzocht waarmee u de mogelijkheden van het damspel optimaal kunt benutten. Om zich in het spel te verdiepen zijn er verschillende mogelijkheden :

* Boeken

- Het klassiek systeem door Nicolas GUIBERT
- Het ROOZENBURG systeem door Jean-Pierre DUBOIS
- Het KELLER systeem door Jean-Pierre DUBOIS
- Het strategiecompas door Michael KATZ
(bovenstaande allen in het Frans)

- Meer Nederlands werk :
<https://dejuistezet.be/techniek.html>
<https://dejuistezet.be/e-books.html>

* Inschrijven in een club

Inlichtingen en adressen van clubs kunnen bekomen worden op de site van de KBDB : <https://sites.google.com/view/frbjd-kbdb/>

* Spelen op het internet

Online : <https://lidraughts.org/>
<https://www.playok.com/>
<https://slagzet.com/en/>

Inhoudsopgave

INLEIDING

1ste deel : de basiselementen om een goede partij te spelen

Spelregels

Het dambord	7
Het doel van het spel	7
De verplaatsing van een schijf	7
De promotie van schijf naar dam	8
De verplaatsing van een dam	8
Het slaan van een schijf	8
Het slaan van de dam	8
Gemeenschappelijke regels voor het slaan van schijf en dam	9
De notatie	10
Woordenlijst en conventionele tekens	11

De bijzondere kenmerken van de regels

Het verplichte slaan	12
De meerslag	13
Achteruit slaan	13
De kracht van de dam	14
Het "eenheid" slaan	15
Het blokkeren van schijven	16
De opsluiting	17
Toepassingen	18

De 4 gouden regels om een goede partij te spelen

Regel 1 : opsluiten	30
Regel 2 : ruilen	32
Regel 3 : zich nestelen in het centrum	35
Regel 4 : alle schijven laten meespelen	36

2de deel : de beste zetten spelen

Grijp de kans

De combinatie	41
De forcing	45
Mat	47
Het offer	51
De aanval op een schijf	55

Organiseer je spel

De oppositie	60
Doorgang naar dam	64
Achtergebleven schijven	68
De kracht van het centrum	71
Controle over het centrum van de tegenstander	77
Druk op het centrum van de tegenstander	79

Optimaliseer de te spelen zetten	
Beperken van de zetten van de tegenstander	82
De gemaskeerde zet	85
De open bedreiging	86

3de deel : de wonderen van het spel

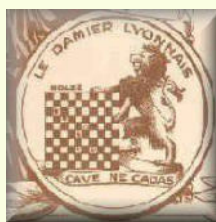
De klassieke combinaties	
De coup Royal	89
De coup Napoléon	90
De coup Raphaël	91
De coup Molimard	92
De coup de l'Escalier	93
Zwitserse slag	94
Opsluiting	95
Uitzonderlijke combinaties	96

4de deel : posities in de praktijk

De formatie van de halve hekstelling	
De tang	106
De controle over het centrum	108
De bevrijdingen	109
De centrale kettingstelling	109
De achtergebleven schijven	110
Laterale linkse kettingstelling	111
Synthese positie	112
Besproken partij	113
Laterale opsluiting rechts	
De effectiviteit van de opsluiting	115
De druk op 23	116
De bevrijding	116
Synthese positie	117
Winst door overmacht in het eindspel	118
Het klassieke systeem	120
Reserve tempi	122
De laterale formaties	127

Namen index

Aalten (Van)	65	Kouperman	72,74,75,78,79,115
Agliardi	115	Lazarenko	69
Amstel (van)	53	Letjinski	69
Andreiko	77,78,79,80	Mantel	26
Baba Sy	80	Memel	74
Benyamine	61	Merono	75
Blakenaar	51	Morel	107
Bonnard	81	Mostovoy	60
Bonnave	123	Pachkevnou	113
Cazemier	86	Rabatel	30
Daniliavitchine	111	Rigtering	124
Delhom	79	Roozenburg	54,81,96
Deslauriers	72	Scheijen	26
Dubois	49,53,61,78,107	Scholma	53,74
Dugas	78	Sijbrands	103
Fainberg	80	Sluis (Van der)	78
Feraud	24	Stokkel	52,78
Fraiberg	86	Sviatoy	75
Fritz	98	Swizinski	97
Gelder (van)	24	Tchegolev	69
Germain	52	Tchizov	102,123
Grégoire	80	Vatoutine	102
Hazen	124	Verse	106
Hisard	49,74,75	Virny	101
Hoogland	26	Vitkaouskaitie	69
Jansen	78	Vorselman	100
Jong (Wim de)	79	Wal (Van der)	65,80
Juan	106	Weiss	25
Kaplan	69,78	Wiersma	69
Keller	24,56	Yarovaya	113
Kinderite	111	Zorn	77
Koulikaouskas	80		

Le Damier lyonnais

Jean-Pierre Dubois behoort tot de beroemde Lyon-elite die werd gevormd bij de oprichting van de club, op 30 mei 1901, en internationale meesters voortbracht als Marcel Bonnard of Alfred Molimard, en Franse kampioenen zoals Abel Verse, René Fankhauser, Li Tchoan Koning. De eerste voorzitter van onze vereniging, Félix-Jules Bolzé, richtte in 1909 de Federatie van Franse Dammen op, die later de Fédération Française du Jeu de Dames werd.

De Damier Lyonnais schitterde tientallen jaren en trok nieuwe fans. In de jaren twintig werd de toekomstige wereldkampioen Bénédicte Springer lid en kampioen van de club. Na de Tweede Wereldoorlog wijdde Marcel Bonnard, kampioen van Frankrijk, meervoudig kampioen van Lyon en ontwerper van het Bonnard-systeem, een aanvallende speelstijl die tot op de dag van vandaag wordt beoefend, zich aan bekering op het gebied van dammen: hij was columnist in verschillende kranten en damtijdschriften, organiseerde regionale en Franse kampioenschappen en talloze Frans-Zwitserse ontmoetingen. Toen hij in 1958 stierf, zetten anderen deze taak voort, zoals Marcel Rausch, columnist voor "Progrès", of ook Charles Pochettino en zijn zoon Roger.

Jean Pierre Dubois kwam bij de club in de jaren 70. Jean-Pierre Rabatel, een ander getalenteerd lid van de club, werd destijds Frans kampioen. Antoine Mélinon en Georges Post behoorden tot de sterkste nationale spelers. Jean-Pierre Dubois begon vervolgens aan een systematische studie van het spel en beklom snel de verschillende categorieën. Zijn inspanningen werden met succes bekroond en in 1982 kreeg hij de hoogste onderscheiding, kampioen van Frankrijk.

In 1986 verhuisde Damier Lyonnais naar Villeurbanne en de illustere naam van de club verdween tijdelijk. David Aknin besloot een paar maanden later de vereniging opnieuw op te starten, maar de beste spelers ontbraken.

In 2001 werd Damier Lyonnais heropgestart met een nieuw team, dankzij het mecenaat van Roger Pochettino, erevoorzitter van Damier Lyonnais. Er werd een website gemaakt en damlessen op scholen gelanceerd. De Damier Lyonnais werd in 2004 teamkampioen van de Rhône-Alpes en nam met succes deel aan de Coupe de France. In april 2005 werd in Lyon het Franse Jeugdkampioenschap georganiseerd...

Nota's de Richard Przewozniak